Opłata pocztowa uiszczona tyczałtem.

ROK XIV. Nr. 5—(123).

DZIENNIK URZĘDOWY
KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO BRZESKIEGO

MAJ 1937 R.

TREŚĆ:

Poz.		Str.
35.	Modelarstwo okrętowe	214
36.	Prostowanie skażonej pisowni nazwisk	215
37.	Opłaty za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego nowego ustroju i za egzaminy do liceów ogólnokształcących	218
38.	Badanie lekarskie kandydatów do państwowego gimnazjum i liceum ogólnokształcącego	219
39.	Dobrowolne opłaty na T-wo P. B. P S. P.	219
40.	Postawa młodzieży szkolnej	220
41.	Przestrzeganie przepisów o prawie autorskim	221
42.	Służba zdrowia w walce z durem	222
43.	Opłaty za kursy wędrowne prowadzone przez państw. szkoły zawod. żeńskie	222
44.	Rzeźba Marsz. Śmigłego Rydza w wyk. firmy „Z. Ziembicki“	223
45.	Ubiór młodzieży szkół powszechnych	223
46	Kierowanie młodzieży do szkół zawodowych	223
47.	Kursy wakacyjne oświaty pozaszkolnej	230
48.	Szkolne zawody strzeleckie	230
49.	Wystawa w Liskowie	232
50.	Przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych	233
	Ruch służbowy	241
	Komunikaty.	241

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Poz.		Str.
	Słowo od Redakcji	242
	Stan obecny i rozwój Kół Mł. P. C. K. — M. Bortnowska	242
	Organizacja i prowadzenie Kół Mł. P. C. K.— Z. Stefańska	247
	Podnoszenie kultury życia codziennego na wsi przez sekcje higieniczne Kół Mł. P.C.K.— Dr. S. Doroszkiewicz-Gadomska	251
	Rola apteczki w życiu szkolnym—Dr. S. Doroszkiewicz-Gadomska	253
	Nauczyciel szkoły powszechnej a zdrowie dzieci — Dr. S. Doroszkiewicz - Gadomska	254
	Sprawozdanie z działalności komisji okręgowej Kół Mł. P. C. K. w Brześciu n.B. za rok 1936	256
	Sprawozdanie z opieki higieniczno-lekarskiej nad szkołami okręgu Brzeskiego za rok 1935|36 — Dr. S. Doroszkiewicz - Gadomska	257
	O urządzeniu wychowalni i prowadzeniu hodowli jedwabników w szkołach dla celów dydaktycznych i gospodarczych—inż. A. Tucewicz	260
	Z T-wa P. B. P S. P.	263
	Rozstrzygnięcie konkursu na opracowanie projektu szafeczki na narzędzia do zajęć praktycznych	263
	Kronika	264
	Nowe książki i czasopisma	266
	Odpowiedzi Redakcji	272
	Komunikaty	273

35.

MINISTER
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

OKÓLNIK Nr. 18

z dnia 8 marca 1937 r. (II W-8880/36)

w sprawie modelarstwa okrętowego.

Celem zaznajomienia młodzieży z zasadniczymi typami statków, rozbudzenia jej zamiłowania do konstruowania modeli okrętowych oraz pogłębienia prac kół szkolnych L.M.K., Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamierza, w porozumieniu z Zarządem Głównym L.M. i K. wprowadzić w roku szkolnym 1937/38 w publicznych szkołach powszechnych i w państwowych gimnazjach modelarstwo okrętowe w ramach obowiązujących zajęć praktycznych. Prace z zakresu modelarstwa okrętowego będą wykonywane jednocześnie z modelarstwem lotniczym w klasie VI szkół powszechnych oraz w kl. I IV gimnazjum. W kl. VI szkół powszechnych na modelarstwo okrętowe wraz z modelarstwem lotniczym należy przeznaczyć w sumie około 10 godzin, a w klasie I-IV gimnazjum przeciętnie po 14 godzin.

Godziny przeznaczone na modelarstwo lotnicze i okrętowe należy skupiać stale w drugim półroczu w ten sposób, by prace były dokonywane w kilku po sobie następujących tygodniach. Szkołom powszechnym dostarczy potrzebnych materiałów L. M. i K., w gimnazjach koszty związane z tymi pracami pokrywane będą z taksy administracyjnej. Celem ułatwienia nauczycielstwu prowadzenia prac z zakresu modelarstwa okrętowego na terenie szkół, organizowane będą przez Zarząd Główny L. M i K. w najbliższym czasie specjalne kursy, na które należałoby kierować przede wszystkim nauczycieli uczących zajęć praktycznych w gimnazjach. Celem właściwego rozwiązania omawianego zagadnienia i racjonalnej organizacji pracy, zamierza Zarząd Główny L. M. i K. ogłosić odpowiednie wskazówki, które wraz z rysunkami modeli zostaną rozesłane do szkół w odpowiedniej ilości egzemplarzy.

Za pracę (modelarstwa okrętowego) na terenie kół szkolnych L. M. i K. poza godzinami obowiązkowymi będą nauczyciele zajęć praktycznych wynagradzani przez Zarząd Główny L. M. i K. Wysokość wynagrodzenia nie może być niższą od norm przewidzianych w przepisach o dodatkach służbowych dla nauczycieli za godziny nadliczbowe.

Minister
(—) W. Świętosławski

Załącznik do okólnika Nr. 18.

INSTRUKCJA
o prowadzeniu nauki modelarstwa szkutniczego (okrętowego) w kl. IV publicznych szkół powszechnych oraz w klasie I—IV gimnazjów państwowych.

I. Klasa VI publicznych szkół powszechnych o 5 i więcej nauczycielach, w której nie prowadzi się działu zajęć ogrodniczych.

Modelarstwo okrętowe należy prowadzić w ramach zajęć praktycznych z grupą uczniów, okazujących dla tej pracy szczególniejsze zainteresowanie. Zajęcia te będą się odbywały jednocześnie z modelarstwem lotniczym w tej samej ilości godzin t. j. ogółem około 10 godzin w miesiącach maju lub czerwcu.

Ponieważ nie wszyscy uczniowie będą mieć zainteresowanie dla modelarstwa okrętowego lub lotniczogo, należy więc tym uczniom pozostawić wykonywanie prac przewidzianych w programie zajęć praktycznych.

Zespoły pracujących uczniów będą podzielone na trzy grupy według zainteresowań:

a) grupa zainteresowanych modelarstwem lotniczym,

b) grupa zainteresowanych modelarstwem okrętowym,

c) grupa zainteresowanych innymi pracami programowymi.

Uwagi.

Każdy z uczniów, biorących udział w modelarstwie okrętowym, wykona indywidualnie jeden z modeli przewidzianych programem dla tej klasy.

Po wykonaniu model staje się własnością ucznia.

Materiał nauczania.

Materiał nauczania obejmuje:

1) wykonanie prostych modell żaglowych Nr A. B. C. (do wyboru) o pełnych kadłubach, obrobionych z drewienka lub z kory drzewnej o żaglach prostych i skośnych;

2) objaśnienia podczas pracy o zasadach żeglowności i zachowania się modeli na wodzie i wietrze;

3) pokaz wzorowych modeli pływających, jeżeli je szkoła posiada;

4) próby w naturalnych warunkach na wodzie modeli pływających;

5) konstruowanie modeli z papieru stanowiących podobizny istniejących statków polskiej floty wojennej i handlowej.

Celem zajęć modelarskich jest zaznajomienie z zasadniczymi typami statków i pobudzenie jej do budowy konstrucyj okrętowych.

II, Klasa I-IV gimnazjów państwowych męskich i koedukacyjnych (chłopcy).

Modelarstwo okrętowe należy prowadzić w ramach zajęć praktycznych z grupą uczniów, okazujących dla tej pracy szczególniejsze zainteresowania. Zajęcia te będą się odbywały jednocześnie z modelarstwem lotniczym w tej samej ilości godzin t. j. ogółem około 14 godzin w miesiącach maju i czerwcu.

Uczniom niezainteresowanym modelarstwem okrętowym lub lotniczym, należy pozostawić wykonywanie prac przewidzianych w programie zajęć praktycznych.

Organizacja pracy polegać będzie na tworzeniu grup uczniów według zainteresowań:

a) grupa zainteresowanych modelarstwem lotniczym,

b) grupa zainteresowanych modelarstwem okrętowym.

c) grupa zainteresowanych innymi pracami programowymi.

Uwagi.

Pracę nad wykonaniem modeli winno się odbywać grupach, liczących nie mniej jak 4 uczniów. Każda grupa wykonywa tylko 1 model na podstawie rysunku gotowego lub też ew. na podstawie rysunku technicznego, sporządzonego przez uczniów. Szczegółową organizację pracy pozostawia się uznaniu nauczyciela zajęć praktycznych.

Materiał nauczania.

Materiał nauczania obejmuje:

1) wykonywanie modeli D i E (do wyboru) o pustych szkieletowych kadłubach i złożonym, skośnym ożaglowaniu;

2) objaśnienia podczas pracy o zasadach żeglowności i zachowania się modeli na wodzie i wietrze;

3) pokaz wzorowych modeli pływających, jeżeli je szkoła posiada;

4) próby w naturalnych warunkach na wodzie modeli pływających;

5) konstruowanie modeli z papieru stanowiących podobizny istniejących statków polskiej floty wojennej i handlowej.

36.

MINISTER
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

OKÓLNIK Nr. 22

z dnia 19 marca 1937 r. (II P-2141|37)

o prostowaniu skażonej pisowni nazwisk.

Podaję do wiadomości i wykorzystania załączony okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 78 z dnia 8-go października 1936 r. o prostowaniu skażonej pisowni nazwisk (Nr. AC. 26-a-20-3).

Pragnąc zapewnić jak najwydatniejsze osiągnięcie celów wzmiankowanych w tym okólniku, uważam za wskazane: 1) by władze, instytucje, szkoły i zakłady podlegające pośrednio czy bezpośrednio Ministerstwu, zwracały uwagę przy sposobności wykonywania swych czynności służbowych na możność sprostowania w trybie uproszczonym nazwisk skażonych i wskazywały na niedogodności, na jakie niejednokrotnie narażone są osoby, które nie dokonały sprostowania aktu stanu cywilnego, mającego podstawowe znaczenie w życiu każdego obywatela oraz 2) by osobom tym udzielano w ich staraniach jak najskuteczniejszej pomocy.

Pożądane jest, by zwłaszcza dyrekcje (kierownictwa) szkół w razie ujawnienia skażonego nazwiska ucznia narodowości polskiej przy sposobności dokonywania czynności urzędowych (przeprowadzanie zapisów, prowadzenie metryki szkolnej, uskutecznianie spisów dzieci i t. p.) zwracały uwagę zainteresowanym na możność sprostowania skażonego nazwiska.

W razie wyrażenia zgody ze strony zainteresowanych osób, podległe instytucje powinny okazać jak najdalej idącą pomoc. W tym celu należy:

1) uzyskać od zainteresowanych (w razie ich niepełnoletności od rodziców), których nazwisko uległo skażeniu, pisemne wyrażenie zgody zarówno na sprostowanie nazwiska, jak na pośredniczenie w sprawie tego sprostowania,

2) sporządzić wykaz zainteresowanych, którzy w sposób wyżej wzmiankowany złożyli oświadczenie — wreszcie

3) zarówno zgłoszenia indywidualne, jak i wyżej wspomniane wykazy przesłać w charakterze wniosku władzy bezpośrednio przełożonej (Kuratorium Okręgu Szkolnego, Inspektorat Szkolny), która prześle je władzom powołanym do sprostowania (por. pkt. C. Okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych).

Szkoły, zakłady i instytucje podległe bez-

pośrednio Ministerstwu prześlą wspomniane zgłoszenia i wykazy wprost władzom powołanym do sprostowania.

Współdziałanie, o którym wyżej mowa, nie może posiadać cech wywierania na zainteresowanych jakiegokolwiek nacisku.

Zarazem zwracam uwagę na pkt. „D" okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych dotyczący pisowni imion w spisach urzędowych.

Minister
(—) W. Świętosławski.

* * *

Odpis.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

OKÓLNIK Nr. 78

z dnia 8 października 1936 r.

o prostowaniu skażonej pisowni nazwisk.

(Nr. HC. 26-a-20-3),

Do

PP. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

A. Uwagi wstępne.

Jest faktem powszechnie znanym, że urzędnicy stanu cywilnego państw zaborczych, czy to pomyłkowo, z powodu nieznajomości zasad pisowni polskiej, czy też w imię świadomie uprawianej polityki wynaradawiającej, wpisywali częstokroć w prowadzonych przez się rejestrach nazwiska rdzennie polskie w formie skażonej np.: Gonschorowsky (Gonschorowski lub Gonsorowski) zamiast Gąsiorowski, Krol zamiast Król, Gorodyskij zamiast Horodyski i t. p.

Z uwagi na zasadnicze znaczenie aktu stanu cywilnego, jako podstawy, na której opierają się wszelkie późniejsze dokumenty urzędowe i prywatne zniekształcenia bądź błędy raz dopuszczone mściły się i mszczą jeszcze dotychczas na dziedzicach danego nazwiska.

Stwierdzono, że istnieje w Państwie liczna jeszcze rzesza pokrzywdzonych w ten sposób jednostek, ktore z istniejących możliwości naprawienia wyrządzonej bezpośrednio im samym bądź też pośrednio przodkom ich krzywdy, dotychczas nie skorzystały.

Naturalną dążność do odzyskania prawidłowej pisowni nazwiska rodowego hamuje w znakomitej większości przypadków nieznajomość obowiązujących w danym zakresie przepisów bądź też obawa przed uciążliwym i kosztownym postępowaniem.

Chcąc przyjść zainteresowanym z jak najwydatniejszą pomocą, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych po porozumieniu z zainteresowanymi Ministerstwami zarządza wprowadzenie do i tak uproszczonego już w omawianej dziedzinie trybu postępowania sprostowawczego dalszych jeszcze, po myśl wyrażonych poniżej zasad, udogodnień.

B. Zasady ogólne.

I. Przywrócenie prawidłowej pisowni nazwiska osiąga się w drodze sprostowania odpowiedniego aktu stanu cywilnego, nie zaś w trybie, przewidzianym dla zmiany nazwisk.

II. Sprostowaniu podlegają wyłącznie skażone, w rozumieniu ust. 1 niniejszego okólnika, a więc w sposób nie nastręczający wątpliwości, nazwiska rdzennie polskie.

III. Sprostowania przeprowadza się na obszarze całego Państwa w trybie skróconego i przyśpieszonego postępowania administracyjnego (por. niż. pkt. C II, III i IV) bądź sądowego (por. niż C I).

IV. W postępowaniu administracyjnym zarówno podanie o sprostowanie zgłoszone do władzy administracji ogólnej, jak również decyzja władzy tej, zezwalająca na sprostowanie, wolne są od opłat stemplowych na mocy art. 142 pkt. (1) oraz art. 160 pkt. (1) ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 404 z 1935 r.).

W postępowaniu sądowym szczegółowe zasady z zakresu zwalniania od kosztów sądowych podano niżej pod pkt. C I a) i b).

V. Podania o sprostowania mogą:

1) obejmować prośbę indywidualną osoby zainteresowanej,

   albo w zbiegu większej ilości, zainteresowanych, urodzonych na obszarze jednego i tego samego okręgu administracyjnego (sądowego),

2) nosić charakter prośby zbiorowej,

   wreszcie w obu wymienionych wyżej przypadkach,

3) zgłaszane być bądź:

   a) przez zainteresowanych bezpośrednio, bądź też

   b) za zgodą ich na wniosek władzy (urzędu).

VI. W podaniu powołać należy fakt skażenia pisowni nazwiska, dołączając uzyskany bądź na wniosek strony bądź z urzędu na wniosek władzy wyciąg (świadectwo) z podlegającego sprostowaniu aktu urodzenia ewent. należycie uwierzytelniony odpis takiego wyciągu.

W przypadkach, w których by dołączenie

omawianego wyciągu (odpisu wyciągu) połączone było z pewnymi trudnościami i wpływać mogło na zwłokę w załatwieniu sprawy, poprzestać można na ścisłym podaniu daty urodzenia strony (stron) oraz siedziby urzędu (urzędnika) stanu cywilnego, w którego obrębie podlegający sprostowaniu akt (akty) urodzenia sporządzono.

Ilekroć wszakże ma w danej sprawie zastosowanie tryb postępowania sądowy, t. j. ilekroć sprostowanie nastąpić ma na obszarze mocy obowiązującej K. C. P. z 1825 r. (por. niż. pkt. C I a) i b)), dołączenie do podania wyciągu (odpisu wyciągu) jest rzeczą niezbędną.

VII. Podanie o sprostowanie nazwiska osoby płci męskiej, pozostającej w związku małżeńskim, objąć powinno nie tylko prośbę o sprostowanie aktu jej urodzenia, ale również aktu ślubu i ewent. aktów urodzenia nieletnich dzieci.

VIII. W przypadkach, w których zniekształcenie nazwiska znalazło wyraz nie tylko w aktach stanu cywilnego proszącego, ale również w aktach stanu cywilnego jego pełnoletnich dzieci, rodziców, rodzeństwa lub innych, noszących to samo nazwisko, krewnych,—rzeczą proszącego jest przedstawić krewnym tym, w imię wspólnego i dobrze zrozumiałego interesu ujednostajnienia nazwiska rodowego, zachodzącą konieczność wyjednania i z ich strony również odpowiednich sprostowań.

IX. Władza i urzędy, które by przy sposobności czynności urzędowych ujawniły fakt posługiwania się przez osobę narodowości polskiej nazwiskiem, w rozumieniu wyżej przytoczonych uwag, skażonym, winny na okoliczność tę zwrócić uwagę danej osoby, pouczyć ją o nie nastręczających trudności sposobach przywrócenia nazwisku prawidłowej pisowni ojczystej i to nie tylko przez nią samą, ale i przez członków jej rodziny, wreszcie okazać, w granicach możności, dalszą pomoc (por. niż. pkt. X).

X. Współdziałanie z zainteresowanymi, o jakim mowa w pkt. IX, znaleźć winno szczególne zastosowanie przy czynnościach związanych ze sporządzaniem rejestrów poborowych, przy załatwianiu spraw rezerwistów i t. p.

W przypadkach tych, władze sporządzające listy poborowe oraz inne wykazy powinny w współdziałaniu swym iść dalej jeszcze, a mianowicie:

1) uzyskać od poborowego, rezerwisty bądź innego zainteresowanego, którego nazwisko uległo skażeniu, piśmienne wyrażenie zgody zarówno na sprostowanie nazwiska, jak i na pośredniczenie w sprawie tego sprostowania,

2) zestawić wykazy zainteresowanych, którzy w sposób wyżej w niniejszym punkcie wymieniony (pkt. 1) oświadczenie woli złożyli,—wreszcie

3) zarówno zgłoszenia indywidualne, jak i tylko co wspomniane wykazy, zestawione wedle okręgów administracyjnych (sądowych), właściwych ze względu na miejsce sporządzenia aktu podlegającego sprostowaniu, przesłać w charakterze wniosku z urzędu do odpowiednich zarządzeń władzom do sprostowania powołanym (por. niż. pkt. C.).

XI. Współdziałanie, o jakim mowa w pkt. IX i X, nie może, oczywiście, posiadać cech wywierania na stronę jakiegokolwiek przymusu.

C. Zasady szczegółowe (tryb postępowania).

1. Obszar mocy obowiązującej K. C. P. z 1825 r. (województwa środkowe),

Tryb postępowania sądowy.

Podstawę prawną stanowi art. 140 i nast. K. C. P. oraz utrzymane w mocy postanowieniem artykułu XVII pkt. 12 przepisów z dnia 29.XI.1930 r. wyprowadzających K. P. C. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 652) postanowienia art. 1647 i nast. U. P. C. z 1864 r.

Okoliczność, że na obszarze tym w znakomitej większości przypadków rejestracja stanu cywilnego osób narodowości polskiej prowadzona była zawsze przez urzędników — polaków, sprawia, iż fakty wpisania nazwisk polskich w formie skażonej zaliczyć tu niewątpliwie należy do wyjątkowych (Chełmszczyzna).

W nielicznych z natury rzeczy przypadkach tego rodzaju zastosowanie ma następujący tryb postępowania:

1) podania stron zgłaszane bezpośrednio przez zainteresowanych (por. wyż. pkt. B V 3 a) wnosić należy do sądu okręgowego właściwego ze względu na miejsce położenia księgi, obejmującej akt, podlegający sprostowaniu, przy czym strona może wyjednać zwolnienie od kosztów postępowania na ogólnych zasadach prawa ubogich,

2) te same podania natomiast, ilekroć, korzystając z przysługującego prawa, strona zgłosi je za pośrednictwem władzy (por. wyż. pkt. B V 3 b) oraz pkt. B X, władza ta kierować winna do dalszych zarządzeń właściwego w rozumieniu punktu poprzedniego prokuratora sądu okręgowego, przy czym te ostatnie podania korzystają z ogólnego zwolnienia od opłat sądowych na równi z innymi zgłaszanymi w intetesie publicznym wnioskami z urzędu.

II. Obszar mocy obowiązującej ustawy z dnia 6 lutego 1875 r. o urzędowym stwierdzaniu stanu cywilnego (Dz. U. Rzeszy Nr 4, str. 23 i nast.) (województwa zachodnie).

Tryb postępowania administracyjny.

Podstawę prawną stanowi § 18 obwiesz-

czenia z dnia 25 marca 1899 r. w sprawie przepisów wykonawczych do wyżej powołanej ustawy z dnia 6 lutego 1875 r. (Dz. U. Rzeszy str. 225), a nadto na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego pkt. 5 w związku z pkt. 2 ustępu XVI protokółu końcowego do konwencji genewskiej z dnia 15 maja 1922 r. oraz pkt. 1 okólnika Wojewody Śląskiego Nr 11 z dnia 30 kwietnia 1933 r.

Podania kierować należy do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

III. Obszar mocy obowiązującej K. C. z 1811 r. (województwa południowe).

Tryb postępowania administracyjny.

Podstawa prawna — pkt. 2 dekretu gub. z dnia 21 października 1836 r. l. 58446 (zb. ust. prow. t. 18 Nr 159).

Podania kierować należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

IV. Obszar mocy obowiązującej „zbioru praw" (województwa wschodnie).

Materialnych przepisów w zakresie prostowania aktów stanu cywilnego — brak.

Podania kierować należy do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, która z powołaniem się na niniejsze zarządzenie przeprowadzi sprostowanie za pośrednictwem właściwych Konsystorzy.

D. Pisownia imion

Przechodząc z kolei do pokrewnego zagadnienia, dotyczącego pisowni imion, Ministerstwo zwraca uwagę, że w rejestrach poborowych i t.p. spisach urzędowych, imię każdej jednostki podawane być winno, zgodnie z zasadami art. 1 ustawy z dnia 31 lipca 1934 r. o języku państwowym i języku urzędowania państwowych i samorządowych władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 724), z reguły w pisowni polskiej. Chociażby więc nawet w akcie urodzenia danej osoby imię jej wyrażone było w pisowni obcej np. Ioannes, Sigismundus, Adalbert, Georg, Grigorius (Hryńko), Nykola i t.p., — w omawianych rejestrach pisać należy odpowiednio: Jan, Zygmunt, Wojciech, Jerzy, Grzegorz, Mikołaj i t.p.

W przypadkach wszakże, w których by do czasu wydania urzędowego wykazu imion obcych w transkrypcji polskiej, przytoczona wyżej zasada tłumaczenia imion nastręczyć mogła w praktyce z punktu widzenia ścisłej wierności przekładu, jakiekolwiek wątpliwości, należy każdorazowo, z natury rzeczy przede wszystkim więc w stosunku do osób narodowości niepolskiej uwydatniać na sporządzanym spisie, w formie uwagi nawiasowej, obok wyrażonego na pierwszym miejscu odpowiednika polskiego danego imienia pisownię tegoż imienia, ściśle według jego brzmienia, przytoczonego w akcie urodzenia.

Omowiana zasada tłumaczenia imion nie ma oczywiście zastosowania do imion stanowiacych właściwość szczególną danej grupy etnicznej, np. Woodrow, Oliver, Knut, Wolfgang, Igor, Trofim, Abraham, Sender, Zysia i t. p., które jako takie z istoty swej tłumaczeniu nie ulegają.

Podsekretarz Stanu
(—) Kawecki

37.

MINISTER
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
OKÓLNIK Nr. 31

dnia 20 kwietnia 1937 roku (I R-157?/37).

o opłatach za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego nowego ustroju i za egzaminy do liceów ogólnokształcących.

Uzupełniając okólnik Nr. 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (I R-4574|34) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Urz. Nr.—7, poz. 96), z mocą obowiązującą od dnia 1 maja 1937 r. zarządzam pobieranie następujących opłat szkolnych:

1. Taksa za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego nowego ustroju bez praw i dla eksternów 40 zł.
2. Taksa za egzamin wstępny do państwowego liceum ogólnokształcącego . . . 10 „
3. Taksa za egzamin uzupełniający z języka łacińskiego w zakresie gimnazjum ogólnokształcącego . 8 „
4. Taksa za egzamin przy przejściu z gimnazjum zawodowego do gimnazjum ogólnokształcącego 10 „
5. Taksa za egzamin przy przejściu z liceum zawodowego do liceum ogólnokształcącego . 20 „

W przypadku zwolnienia od egzaminu taksy egzaminacyjnej pobierać nie należy.

Od taksy za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego i dla eksternów (punkt 1 niniejszego zarządzenia) mogą być zwolnieni w połowie kandydaci zupełnie niezamożni oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych, a także sami funk-

cjonariusze państwowi i wojskowi zawodowi. Całkowicie zwolnieni od tej taksy mogą być wyjątkowo kandydaci zupełnie ubodzy i to w granicach 10% wszystkich kandydatów, dopuszczonych do egzaminu, przy czym pierwszeństwo mieć powinny dzieci niezamożnych inwalidów wojennych, niezamożnych kawalerów orderu „Virtuti Militari“ i odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości.

Od taksy za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego zwalnia uczniów i eksternów Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Taksy, wymienione w punkcie 1-ym za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego nowego ustroju bez praw i dla eksternów, Dyrekcje szkół niepaństwowych oraz eksterni wpłacają na rachunek Funduszu specjalnego Kuratorium Okręgu Szkolnego pod nazwą „Taksa administracyjna“ za pośrednictwem P. K. O. na konto czekowe Izby Skarbowej lub Kasy Urzędu Skarbowego.

Taksy, wymienione w punktach od 2 do 5, powinny być uiszczone za pośrednictwem P. K. O. na konto czekowe szkoły przed przystąpieniem ucznia (nicy) do egzaminu.

Dyrekcje szkół po pokryciu wydatków administracyjno-osobowych, o ile takie będą, rozdzielą te taksy między egzaminatorów, jako wynagrodzenie za udział w egzaminach; sumy uzyskane od uczniów z tego tytułu powinny być podawane w liście wypłat wynagrodzeń egzaminatorów.

Przy rozdziale taksy za egzamin wstępny do gimnazjum nowego ustroju, która zgodnie z okólnikiem, przytoczonym na wstępie, wynosi 10 zł., należy uwzględniać również delegatów szkolnictwa powszechnego, obecnych przy egzaminie, oraz lekarza, przeprowadzającego badanie lekarskie kandydatów.

Minister
(—) W. Świętosławski.

38.

MINISTER
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
OKÓLNIK Nr. 33

z dnia 22 kwietnia 1937 r. (II W-2968|37)

w sprawie badania lekarskiego kandydatów do państwowego gimnazjum i liceum ogólnokształcącego.

W związku z § 1 i § 3 regulaminu przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego, ogłoszonego jako załącznik do zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23-go lutego 1937 r. Nr. II S 846|37 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3 poz. 57) oraz § 1 i 3 regulaminu przyjmowania uczniów do państwowego liceum ogólnokształcącego, ogłoszonego jako załącznik do zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 lutego 1937 r. Nr. II S-848|37 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3 poz. 59, wyjaśniam, co następuje:

§ 1 obydwóch regulaminów ustala zasadę niedopuszczania do szkół kandydatów dotkniętych chorobami, zagrażającymi zdrowiu otoczenia lub wadami i ułomnościami uniemożliwiającymi im normalną pracę szkolną. Zasadę tę należy rozumieć w ten sposób, że lekarze szkolni przeprowadzą wstępne badania wszystkich kandydatów zgłaszających się do egzaminu w zakresie zakreślonym regulaminem. Natomiast szczegółowe i podstawowe badania nie są obowiązujące tak jak do stwierdza § 3 regulaminów.

Badania powinny odbywać się w szkole zorówno w godzinach stałych urzędowania lekarza w szkole jak i poza tymi godzinami.

Dyrekcje szkół nie posiadających lekarza szkolnego powinny w okresie przyjmowania nowowstępujących porozumieć się z innym lekarzem, który dokona przeglądu, bądź też żądać od kandydatów świadectwa lekarza wolnopraktykującego, stwierdzającego stan ich zdrowia w myśl § 1 wspomnianych regulaminów.

Za przeprowadzone badania lekarz szkolny (względnie specjalnie zaproszony lekarz) otrzymuje odpowiednie wynagrodzenie z opłacanej przez kandydatów taksy egzaminacyjnej na równi z innymi egzaminatorami.

Minister
(—) W. Świętosławski

39.

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
OKÓLNIK Nr. 29

z dnia 8 kwietnia 1937 r. (II P-2757|37)

w sprawie dobrowolnych opłat na Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Doceniając wyjątkowe znaczenie, jakie posiada dla realizacji powszechnago nauczania akcja Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych przez umożliwienie setkom tysięcy dzieci korzystania z odpowiednich pomieszczeń, urządzeń szkolnych i pomocy

naukowych oraz chcąc podtrzymać i pogłębić tę akcję, zezwalam, aby w czasie wpisów do szkół mogły Koła lokalne T. P. B. P. S. P. względnie upełnomocnieni przez Koła delegaci organizować między rodzicami wpisującymi dzieci zbiórkę na rzecz T. P. B. P. S. P.—Zbiórkę należy tak organizować, by kwestowano wyłącznie wśród rodziców po dokonaniu formalności wpisowych a nie przed zapisem.

O tym należy bezzwłocznie powiadomić Kierownictwa szkół powszechnych i dokształcających zawodowych.

Podsekretarz Stanu
(—) *Jerzy Ferek-Błeszyński.*

40.

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

OKÓLNIK Nr. 35.

z dnia 22 kwietnia 1927 roku (II W-3240/37)

W sprawie postawy młodzieży szkolnej.

Stan zdrowia dzieci szkół powszechnych, młodzieży szkół średnich i zawodowych budzi poważne obawy. Badania lekarskie poszczególnych grup wieku wykazują liczne wady rozwojowe i cały szereg rozmaitych schorzeń występujących nader często.

Do powszechnie spotykanych należą:

1. wątłość budowy
2. zła postawa
3. skrzywienia i zniekształcenia kręgosłupa
4. płaska stopa
5. krzywica (angielska choroba albo rachityzm)
6. próchnica zębów
7. zły stan odżywiania
8. anemia
9. powiększenie gruczołów chłodnych
10. gruźlica gruczołów, kośćca. skóry (zołzy) w młodszym wieku — gruźlica płuc wśród młodzieży dorastającej.

Późniejsze badania komisji poborowych stwierdzają wady fizyczne lub stany chorobowe pochodzące, ponad wszelką wątpliwość, z okresu dzieciństwa i wieku szkolnego. Przyczyniają się one do obniżenia ogólnej sprawności życiowej, a w szczególności zmniejszają zdolność bojową przyszłego żołnierza.

Obecne pokolenia dzieci i młodzieży wymagają specjalnie troskliwej opieki, gdyż uległy bezpośrednio lub pośrednio niszczącym wpływom wielkiej wojny (1914—1918).

Przyczyny zaburzeń okresu rozwojowego i wspomnianych schorzeń są następujące:

1. Zasadnicze błędy odżywiania

Niedostateczne spożycie mleka i jaj, zamało surowizn, jarzyn, owoców w wieku wczesnego i późniejszego dzieciństwa wywołują wadliwy rozwój tkanek kostnych, (zaburzenia przyswajania soli mineralnych, których najważniejszym źródłem naturalnym jest mleko), stawów wiązadeł i mieśni, a w wyniku słabą budowę fizyczną. Wadliwe odżywianie jest przyczyną powstawania najbardziej rozpowszechnionych chorób naszych dzieci i młodzieży, a więc próchnicy zębów, krzywicy, anemii, słabej budowy fizycznej, zahamowania normalnego rozwoju. Na tym tle powstaje mała odporność ustroju, zła postawa, skłonność do zmęczenia po wysiłku i po ruchu, słonność do skrzywień kręgosłupa. Rozpowszechnienie spożycia mleka przez dzieci i młodzież, branie za podstawę dożywiania w szkole mleko (np. 250 gr. mleka i 150 gr. chleba razowego z masłem codziennie) jest nakazem ogólnym.

Dzieciom słabszym i cofniętym w rozwoju fizycznym, zołzowatym, cierpiącym na próchnicę zebów, na krzywicę, powiększenie gruczołów chłodnych należy podawać oprócz mleka tran w okresie od października do marca włącznie.

Uświadomienie ludności wiejskiej o konieczności niesprzedawania całej ilości produkowanego mleka, a pozostawianie przynajmniej jednego litra mleka pełnego dla każdego dziecka codzienie, może przyczynlć się bardzo do poprawy stanu zdrowia dzieci wiejskich. Propaganda uprawiania jarzyn i warzyw, pomidorów, ogrodownictwa i wzmożenie spożycia owoców jest ogólnie wskazane wobec stwierdzonego jednostronnego odżywiania się wsi polskiej.

2. Błędy popełniane codziennie w układzie norm pracy umysłowej, pracy fizycznej, potrzebnego ruchu i ćwiczeń na otwartym powietrzu oraz wypoczynku (snu) dziecka.

Wielka liczba dzieci wątłych o wybujałym wzroście w miastach, dzieci bladych, anemicznych i niedostatecznie wyrośniętych na wsi jest dowodem braku równowagi rozwojowej ustroju.

Dzieci te są z natury rzeczy przemęczone i odznaczają się złą postawą. Przemęczenie powstaje wskutek nadmiernej pracy umysłowej (siedzącej), lub fizycznej. Złe warunki mieszkaniowe, brak słońca i powietrza szczególniej w porze zimowej, przepełnienie izb szkolnych

każą zwrócić uwagę na ocenę sił dziecka. Żaden ustrój młodzieńczy nie może pokryć potrzeb rozwojowych przy normie pracy ponad osiem godzin dziennie, wliczając tu czas wszystkich zajęć szkolnych, zajęć domowych potrzebnych do przygotowania lekcji, czas potrzebny na przybycie do szkoły i powrót do domu.

Domaganie się od dziecka zbyt długiej i zbyt ciężkiej pracy fizycznej w domu lub poza domem, jak to widzimy zwykle w warunkach miejskich, a szczególnie w warunkach miejskich, lub pracy zarobkowej od młodocianych podkopuje bardzo często normalny rozwój ustroju.

Zbyt mała liczba godzin snu i niedostateczny wypoczynek jest powszechnym objawem niedoceniania możliwości pracy dzieci i młodzieży. Dziecko od lat 7 do 10 potrzebuje przynajmniej 10 godzin snu; powyżej 10 lat — 9 godzin.

Brak ruchu na otwartym powietrzu i nasłonecznienia w porze zimowej. Dziecko potrzebuje przynajmniej jednej godziny codziennie spędzonej na otwartym powietrzu i przeznaczonej na gry, zabawy i sporty. Uświadomienie całego ogółu rodziców o tej konieczności jest obowiązkiem nauczycielstwa.

Wpływy wychowawcze szkoły, oddziałując we wspomnianych warunkach, mogą niewątpliwie poprawić obecny stan rzeczy.

Szkoły, zwłaszcza powszechne, ale także i średnie ogólnokształcące i zawodowe, powinny zwrócić baczną uwagę na postawę dzieci i młodzieży w czasie przebywania jej w szkole.

W szczególności należy pamiętać, że zachowanie poprawnej i swobodnej postawy przy siedzeniu w ławce szkolnej, a także przy powstawaniu do odpowiedzi, może być czynnikiem dodatnio wpływającym na postawę młodzieży w ogóle, bo może wytworzyć nawyk, który dziecko wyniesie ze szkoły. Zwrócić także należy uwagę na proste trzymanie głowy przy chodzeniu, które w wypadku opuszczania głowy na dół, musi powodować kompensacyjne powiększenia garbienia się (okrągłe plecy). Nie należy natomiast domagać się siedzenia z rękami zaplecionymi na plecach, co powoduje zwiększenie wygięcia lędźwiowego i wysunięcia miednicy ku przodowi. Każde ćwiczenie śródlekcyjne winno wyraźnie zmierzać do poprawienia postawy, przez wyprostowanie kręgosłupa i zakończone być winno przyjęciem prawidłowej postawy w siedzeniu.

Przebywanie dzieci w czasie przerw międzylekcyjnych w ruchu na słońcu i otwartym powietrzu znakomicie usuwa objawy zmęczenia mięśni tułowia, spowodowanego długotrwałym siedzeniem w ławce szkolnej przywracając prawidłowy krwioobieg w całym ustroju. Wolny ruch z pominięciem ćwiczeń zespołowych działa w tym kierunku jaknjbardziej skutecznie.

Ministerstwo przypomina zarządzenie w tej sprawie ogłoszone w Dzienniku Urzędowym z 1924 r. nr. 20.

Ponadto dla uzyskania prawidłowej postawy przy chodzeniu należy zwrócić szczególną uwagę na dobór odpowiednich ćwiczeń prostujących kręgosłup we wszystkich lekcjach ćwiczeń cielesnych w szczególności należy dobierać odpowiednie ćwiczenia tułowia w płaszczyźnie strzałkowej dla uruchomienia kręgosłupa, oraz zwrócić uwagę na możność wykorzystania, zwłaszcza w pracy z dziećmi, ćwiczeń prostego trzymania głowy przez utrzymywanie na głowie krążka tekturowego lub woreczka z kamykami albo grochem.

Ministerstwo przypomina zarządzenie ogłoszone w Dz. Urz. z 1928 r. nr. 13 o noszeniu książek w tornistrach lub workach przewieszanych przez barki, co również może się przyczynić do poprawienia przy chodzeniu, natomiast noszenie książek w jednej ręce w teczce czy woreczku, przyczynia się do zniekształcenia kręgosłupa.

Podając powyższe wskazania do wiadomości, wzywam ogół Nauczycielstwa, Kierowników i Dyrektorów, oraz Lekarzy szkolnych wszystkich typów szkół do zwrócenia uwagi na te, niezmiernej wagi, sprawy, a władze do udzielenia jak najdalej idącego poparcia tym wszystkim, którzy działać będą w kierunku poprawienia obecnego stanu rzeczy.

Podsekretarz Stanu
(—) *Jerzy Ferek Błeszyński.*

41.

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

dnia 4 marca 1937 roku Nr. II S-931|37.

W sprawie przestrzegania przepisów o prawie autorskim.

W związku z zapytaniem niektórych Kuratoriów Okręgów Szkolnych Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, że na wykonywanie w szkołach utworów muzycznych lub słownych podczas zabaw tanecznych, koncertów, przedstawień amatorskich i t.p. imprez dochodowych, konieczne jest w myśl postanowienia art. 14 pkt. 2 ustawy z dnia 29 marca 1926 r. o prawie autorskim (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 286) uzyskanie licencji od przedstawicieli Związku Autorów i Kompozytorów Scenicznych („ZAIKS") Warszawa, ul. Marszałka Focha 2, oraz uiszczenie należnych tantiem autorskich.

Od obowiązku tego wolne są szkoły, jeżeli wykonywanie utworów muzycznych lub słownych stanowi część składową obchodu narodowego, jest imprezą urządzoną wyłącznie dla młodzieży szkolnej, lub gdy impreza nie ma charakteru dochowego.

Podsekretarz Stanu
(—) Jerzy Ferek Błeszyński.

42.

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

dnia 3 marca 1937 roku Nr. II W-877/37.

Służba zdrowia w walce z durem.

Niezależnie od szerokiej akcji organów Ministerstwa Opieki Społecznej w walce z durem, należy zdwoić czujność zabiegów higienicznych w szkołach, gdzie zwłaszcza w okresach zimowych występuje niebezpieczeństwo roznoszenia tyfusu plamistego szczególnie przez wesz odzieżową. Różne względy powodują pojawienie się zawszenia także i w tych częściach kraju, w których plagę tę dawno już zwalczono.

Zwiększenie troski o podniesienie czystości wymaga nie tylko zabiegów higienicznych w szkole, ale i uświadomienia rodziców o sposobach tępienia wszawicy. W tym zakresie całe nauczycielstwo winno intensywnie przyjść z pomocą lekarzom i higienistkom, tymbardziej, że rozpoznanie wszawicy oraz środki tępienia, nie wymagają specjalnych kwalifikacji. Pouczenia dzieci w szkole, pogadanki z rodzicami, winny wydać pomyślne i szybkie wyniki.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przygotowuje wydanie praktycznego „vademecum" higieny dla nauczycieli szkół powszechnych. Niezależnie od tego należy oprzeć się w akcji propagandowej na czasopiśmie „Na straży zdrowia" wydanym przez Polskie Towarzystwo Higieniczne, którego Nr. 1 ze stycznia 1936 r. poświęcono wyłącznie temu zagadnieniu Cena egzemplarza 25 groszy—składnica Towarzystwa, Warszawa, ul. Karowa Nr. 31.

Podsekretarz Stanu
(—) Jerzy Ferek Błeszyński

* * *

KURATORIUM
Okręgu Szkolnego Brzeskiego

dnia 28 kwietnia 1937 roku (Nr. O-6417/37)

do wiadomości i stosowania z zaznaczeniem, iż poczynione zostały przez Kuratorium odpowiednie starania w celu dostarczenia publicznym szkołom powszechnym wymienionego w zarządzeniu powyższym czasopisma „Na straży zdrowia" oraz sabadylli, jako najskuteczniejszego środka zwalczania wszawicy.

Kurator
(—) R. Petrykowski

Otrzymują:
Inspektoraty Szkolne,
Dyrekcje i kierownictwa szkół ogólnokształ. i zawodowych oraz
Kierownictwa publicz. szkół powszechnych w Okręgu.

43.

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

OKÓLNIK Nr. 25.

z dnia 1 kwietnia 1937 r. (I R-2007/37)

w sprawie opłat za kursy wedrowne prowadzone przez państwowe szkoły zawodowe żeńskie.

Ponieważ wśród kursów wędrownych zdarzają się kursy trwające krócej aniżeli miesiąc lub też kursy trwające dłużej, na których jednakże liczba godzin nauki tygodniowo jest mała ze względu na zajęcia zarobkowe uczestników (czek), Ministerstwo wyjaśnia, że taksa administracyjna w wysokości 2 zł. miesięcznie, ustalona w punkcie VII p okólnika Nr. 4 z dnia 13 stycznia 1937 r. (I R-10926|36), obowiązuje na kursach trwających dłużej niż 2 tygodnie w wymiarze ponad 12 godzin zajęć tygodniowych. Za kurs trwający do 2 tygodni lub za kurs, na którym zajęcia nie przekraczają 12 godzin tygodniowo, należy pobierać opłatę w wysokości 1 (jeden) złoty miesięcznie.

P. o. Dyrektora Departamentu
(—) A. Nowak.

44.

KURATORIUM

Okręgu Szkolnego Brzeskiego

dnia 12 kwietnia 1937 roku NO-6022/37.

Zakaz kupna rzeźby popiersia Marszałka Śmigłego Rydza w wyk. firmy „Z. Ziembicki".

Firma „Z. Ziembicki" w Krakowie rozsyła do urzędów i instytucyj państwowych prospekty, zawierające ofertę na kupno między innymi rzeźby popiersia Marszałka Śmigłego Rydza, wykonanej przez art. rzeźb. Barylskiego.

Ponieważ rzeźba ta nie przedstawia ani wartości artystycznej ani najmniejszego podobieństwa, nie należy zakupywać jej dla urzędów, instytucyj czy zakładów państwowych.

Kurator
(—) *R. Petrykowski.*

45.

KURATORIUM

Okręgu Szkolnego Brzeskiego

z dnia 18 kwietnia 1937 roku I-9144/37

W sprawie ubioru młodzieży szkół powszechnych.

Rozporządzenie Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27 marca 1933 r. Nr I Pr-341/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P, Nr 3, poz. 50) wprowadzające jednolity ubiór dla młodzieży państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli oraz szkół zawodowych, nie odnosi się do dziatwy szkół powszechnych.

W związku z tym zwracam uwagę, że nie wolno ani władzom szkolnym, ani kierownictwom publicznych i prywatnych szkół powszechnych wywierać jakiegokolwiek nacisku na rodziców i dziatwę w sprawie wprowadzania obowiązkowego jednolitego ubioru w szkołach powszechnych.

Sprawa ubioru dzieci w szkołach powszechnych należy wyłącznie do rodziców. Jeżeli sami rodzice w tym kierunku wyrażą życzenie, może szkoła w porozumieniu z nimi wprowadzić dla dzieci jednolity ubiór całkowity lub częściowy. Nie mogą jednak inne dzieci danej szkoły z tego powodu, względnie ich rodzice, spotykać się ze strony szkoły z jakimkolwiek naciskiem, trudnościami i przykrościami.

Panowie Inspektorowie Szkolni dopilnują wykonania niniejszego zarządzenia.

Kurator
(—) *R. Petrykowski.*

Otrzymują:
Inspektoraty Szkolne
w Okręgu.

46.

KURATORIUM

Okręgu Szkolnego Brzeskiego

Dnia 14.IV-1937 r. Nr. III-11800/37.

Kierowanie młodzieży do Szkół Zawodowych.

W związku ze zbliżającym się końcem roku szkolnego i opuszczeniem szkół przez nowe zastępy młodzieży, przed którymi staje zagadnienie wyboru zawodu, zachodzi potrzeba informowania młodzieży, kończącej przepisaną programem szkolnym naukę, o możliwościach dalszego zawodowego kształcenia się.

Leży w interesie zarówno społecznym, jak i samej młodzieży, i zwłaszcza wobec wzmagającej się akcji uprzemysławiania kraju, aby jednostki uzdolnione w kierunku praktycznym kierowały się do odpowiednich szkół zawodowych.

P.p. Kierownicy szkół powszechnych oraz Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących wykorzystają załączony wykaz zawierający informacje o typach i rodzajach szkół zawodowych O. S. B. jakie czynne będą w r. szk. 1937/38, służąc radą i wskazówkami młodzieży, rodzicom lub opiekunom.

W szczególności należy poinformować uczniów klasy IV gimnazjów ogólnokształcących o przewidywanym otwarciu kl. I liceów: budowlanego, drogowego i wodno-melioracyjnego w Brześciu n-B., państwowego liceum handlowego w Białymstoku, jak również młodzież kl. VI i VII szkół powszechnych o istniejących koedukacyjnych gimnazjach kupieckich w Białymstoku, Łomży, Brześciu n-B. i Pińsku, o gimnazjach mechanicznych w Białymstoku i Brześciu n-B., oraz o państwowym gimnazjum krawieckim żeńskim w Białymstoku.

Kurator
(—) *R. Petrykowski.*

WYKAZ SZKÓŁ ZAWODOWYCH
OKRĘGU SZKOLNEGO BRZESKIEGO.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki przyjęcia do kl. I	Ilość lat nauczania	Jakie klasy czynne w roku szk. 1937/38	Bursa	Uwagi
I. Szkoły zawodowe w/g nowego ustroju.							
A. Licea zawodowe*).							
1	Brześć n.B.	Liceum Budowlane Pol. T-wa Oświaty Zawodowej	Ukończone gimn, ogólnokształcące — wiek od 16 do 20 lat życia	3 lata	I	jest	projektowane
2	Brześć n.B.	Liceum Drogowe Pol. T-wa Oświaty Zawodowej	„	„	„	„	„
3	Brześć n.B.	Liceum Melioracyjne Pol. T-wa Oświaty Zawodowej	„	„	„	„	„
4	Białystok	Państwowe Liceum Handlowe	„	2 lata	„	niema	„

*) Przyszłe stanowiska absolwentów liceów zawodowych.

Absolwenci Liceum Budowlanego będą przygotowani do zawodowego wykonywania następujących prac:

1) praca na stanowiskach urzędniczych w państwowej i samorządowej służbie technicznej,
2) organizowanie i prowadzenie robót budowlanych oraz projektowanie budowli przewidzianych przez prawo budowlane przy czym do kierowania robotami budowlanemi będą uprawnieni po wypełnieniu warunków, przewidzianych art. 361 i 364 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16.II.1928 r. o prawie budowlanym.

Absolwenci Liceum Drogowego będą przygotowani do:

1) pracy związanej z organizowaniem i prowadzeniem robót w zakresie budowy i utrzymania dróg lądowych, kolei żelaznych i budowli drogowych,
2) pomocniczych czynności konstruktorskich w tych dziedzinach przy czym w przypadkach, gdy praca wymaga głębszego przygotowania teoretycznego, będą bezpośrednimi pomocnikami inżynierów, natomiast w pracy, nie wymagającej akademickiego wykształcenia, absolwenci po odbyciu praktyki, mogą obejmować stanowiska samodzielne i kierownicze.

Absolwenci Liceum Wodno-Melioracyjnego będą przygotowani do:

1) pracy związanej z organizowaniem i prowadzeniem robót w zakresie budownictwa wodnego i melioracji rolnych,
2) pomocniczych czynności konstruktorskich w tych dziedzinach— przy czym w przypadkach, gdy praca wymaga głębszego przygotowania teoretycznego, będą bezpośrednimi pomocnikami inżynierów, natomiast w pracy, nie wymagającej akademickiego wykształcenia absolwenci, po odbyciu praktyki, mogą obejmować stanowiska samodzielne i kierownicze.

Absolwenci Liceum Handlowego będą przygotowani do:

pełnienia czynności zawodowych w działach handlowych różnych przedsiębiorstw gospodarczych, w szczególności do pracy, jako: sprzedawcy w handlu hurtowym i w fabrykach, zakupujący, agenci handlowi, ekspedytorzy, maklerzy, agenci ogłoszeniowi, agenci ubezpieczeniowi, pracownicy w dziale reklamy, kalkulatorzy, deklaranci celni i t. p.

B. Gimnazja zawodowe)**							
1	Brześć n.B.	Prywatne Gimnazjum Mechaniczne Pol. T-wa Oświaty Zawodowej	Ukończone 6 klas szk. powsz. III lub II stop. wiek — od 14 do 17 lat życia	4 lata	I, II	jest	
2	Białystok	Państwowe Gimnazjum Mechaniczne	„	„		„	

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki przyjęcia do kl. I	Ilość lat nauczania	Jakie klasy czynne w roku szk. 1937/38	Bursa	Uwagi
3	Brześć n.B.	Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Pol. T-wa Oświaty Zawodowej	Ukończone 6 kl. szk. powsz. — wiek od 13 do 17 lat życia	4 lata	I, II	niema	
4	Białystok	Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Pol. T-wa Krzewienia Wiedzy Handl. i Ekonom.	„	„	I, II, III	„	
5	Łomża	Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie Polskiej Macierzy Szkolnej	„	„	I, II	jest	
6	Pińsk	Prywatne Koedukacyjne Gimnazjum Kupieckie T-wa Rozwoju Ziem Wschodnich	„	„	I, II	„	
7	Białystok	Państwowe Żeńskie Gimnazjum Krawieckie	„	„	I, II	„	

**) Przyszłe stanowiska absolwentów gimnazjów zawodowych.

Absolwenci Gimnazjów Mechanicznych będą przygotowani do:
1) pracy w przemyśle metalowym jako usprawnieni w wykonywaniu robót ślusarskich, kowalskich lub tokarskich,
2) pracy w innych dziedzinach życia gospodarczego wymagających odpowiedniego zasobu wiadomości ogólnych i teoretyczno-zawodowych w zakresie rzemiosła metalowego.

Absolwenci Gimnazjów Kupieckich będą przygotowani do:
1) pełnienia czynności zawodowych w działach kupieckich, róznych przedsiębiorstw gospodarczych,
2) pełnienia czynności kupieckich w handlu spółdzielczym, ziemiopłodami lub włókienniczymi i t. p. oraz
3) pełnienia czynności w administracji handlowej przedsiębiorstw gospodarczych.

Absolwentki Gimnazjów Krawieckich będą przygotowane do pracy w przemyśle krawieckim, jako usprawnione w wykonywaniu robót krawieckich i posiadające odpowiedni zasób wiadomości ogólnych i teoretyczno-zawodowych.

C. Szkoły działu przemysłowego stopnia niższego męskie.***)

1	Łuniniec	Prywatna Szkoła Stolarska T-wa Przyjaciół Oświaty Zawodowej	Ukończone 4 kl. szk. pows. — wiek od 14 do 17 lat życia	3 lata	I, II	jest
2	Łuniniec	Prywatna Szkoła Mechaniczna T-wa Przyjaciół Oświaty Zawodowej	„	„	„	„
3	Ostrołęka	Prywatna Szkoła Mechaniczna Pol. Macierzy Szkolnej	„	„	„	„
4	Pińsk	Prywatna Szkoła Stolarska P. M. S.	„	„	„	„

D. Szkoły działu przemysłowego stopnia niższego żeńskie.***)

1	Bielsk-Podl.	Prywatna Szkoła Krawiecko-Bieliźniarska pod wezw. Św. Teresy od Dz. Jezus	Ukończone 4 kl. szk. powsz. — wiek od 13 do 17 lat życia	3 lata	I, II	jest
2	Łomża	Prywatna Szkoła Krawiecko-Bieliźniarska Zw. Pracy Ob. Kobiet	„	„	„	„
3	Łuniniec	Prywatna Szkoła Krawiecko-Bieliźniarska Polskiej Macierzy Skolnej	„	„	„	„

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki przyjęcia do kl. I	Ilość lat nauczania	Jakie klasy czynne w roku szk. 1937/38	Bursa	Uwagi
4	Białystok	Prywatna Szkoła Krawiecko-Bieliźniarska SS. Misjonarek Św. Rodziny	Ukończone 4 kl. szkoły powsz. — wiek od 13 do 17 lat życia	3 lata	I	jest	
5	Pińsk	Prywatna Szkoła Krawiecko-Bieliźniarska P. M. S.	„	„	I, II	„	
6	Ostrołęka	Prywatna Szkoła Krawiecko-Bieliźniarska P. M. S.	„	„	„	„	

***) Przyszłe stanowiska absolwentów szkół zawodowych stopnia niższego.

Absolwenci szkół mechanicznych będą przygotowani do wykonywania w rzemiośle i przemyśle metalowym robót ślusarskich i kowalskich oraz do prawidłowego ich organizowania.

Absolwenci szkół stolarskich będą przygotowani do wykonywania w rzemiośle i przemyśle stolarskim robót w zakresie stolarstwa i do prawidłowego organizowania pracy w tej dziedzinie.

Absolwentki szkół krawiecko-bieliźniarskich będą przygotowane do sprawnego wykonywania robót w zakresie krawiectwa damskiego i dziecięcego oraz bieliźniarstwa.

E. Szkoły Przysposobienia Kupieckiego*).

1	Pińsk	Prywatna Męska Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stop. T-wa Rozw. Ziem Wschodnich	Ukończona szk. powszechnych I stop. — wiek od 14 — 18 lat życia	1 rok		jest	
2	Białystok	Prywatna Męska Szkoła Przysposobienia Kupieckiego I stop. Pol. T-wa Krzew. Wiedzy Handl. i Ekonomicznej	„	„		niema	projekt

*) Absolwenci szkoły przysposobienia kupieckiego (spółdzielczego) będą posiadali elementy wiadomości, potrzebnych w handlu detalicznym ze ze szczególnym uwzględnieniem wiadomości z działu handlu płodami rolniczymi.

F. Szkoły Rolnicze męskie**).

1	Kołpin	Państwowa Szkoła Przysposobienia Rolniczego	Ukończone szk. powsz. I stop. i odbycie 2 letn. prakt. w gosp. rolnym— wiek—od 17—24 lat życia	1 rok		jest	
2	Torokań	Państwowa Szkoła Przysposobienia Rolniczego	„	„		„	
3	Kupiski	Publiczna Szkoła Przysposobienia Rolniczego	„	„		„	
4	Duboja	Pryw. Szkoła Przysp. Roln. fund. J. Wydżdżanki	„	„		„	
5	Krzyżewo	Pryw. Szkoła Przysp. Roln. St. Karpowiczówny	„	„		„	

**) Szkoły Przysposobienia Rolniczego przygotowują praktycznie młodzież wiejską do samodzielnego prowadzenia mniejszych gospodarstw rolnych, w szczególności uczą prawidłowego i zgodnego z postępem techniki rolnej wykonywania wszelkich prac gospodarskich.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki przyjęcia do kl. I	Ilość lat nauczania	Jakie klasy czynne w roku szk. 1937/38	Bursa	Uwagi
G. Szkoły Rolnicze żeńskie*)**							
1	Dubica	Państwowa Szkoła Przysposobienia Gospodyń Wiejskich	Ukończenie szk. powsz. I stopnia i odbycie 2-letnej praktyki w gosp. rolnym — wiek od 16 do 24 lat życia	1 rok		jest	
2	Planta	Państwowa Szkoła Przysposobienia Gospodyń Wiejskich	„	„		„	

***) Szkoły Przysposobienia gospodyń wiejskich przygotowują do samodzielnej pracy w mniejszych gospodarstwach wiejskich na terenie swych regionów oraz wychowują na zamiłowane w swojej pracy gospodynie, a zarazem obywatelki świadome swych obowiązków względem rodziny, społeczeństwa i Państwa.

H. Szkoły Gospodarstwa Domowego**)**							
1	Białystok	Państwowa Szkoła Przysposobienia w Gospod. Rodzinnym 1 stopnia	Ukończona szk. powsz. 1 stopnia nieprzekr. 18 lat życia	1 rok		niema	
2	Brześć n.B.	Prywatna Szkoła Przysposobienia w Gospod. Rodzinnym 1 stopnia Zw. Pr. Ob. Kobiet	„	„			projekt
3	Łuniniec	Prywatna Szkoła Przysposobienia w Gospod. Rodzinnym 1 stopnia P. M. S.	„	„		jest	
4	Łomża	Prywatna Szkoła Pzysposobienia w Gospod. Rodzinnym 1 stopnia Zw. Pracy Ob. Kobiet	„	„			„
5	Pińsk	Prywatna Szkoła Przysposobienia w Gospod. Rodzinnym 1 stopnia P. M. S.	„	„			

****) Szkoły Przysposobienia w Gospodarstwie Rodzinnym 1 stopnia praktycznie zapoznają młodzież żeńską z podstawowymi wiadomościami z zakresu gospodarstw rodzinnych w celu ułatwienia jej pracy we własnym gospodarstwie domowym lub pracy zarobkowej w tej dziedzinie.

II. Szkoły zawodowe wg dawnego ustroju.

A. Szkoły Techniczne

1	Brześć n B.	Srednia Szkoła Techn. im. Marsz. J. Piłsudskiego, Pol. T-wa Ośw. Zawod. a) drogowo-budowlany b) mechaniczny c) eksploatacyjny	1 kl. gimn. lub 7 kl. szk. powsz.—wiek od 14 do 17 lat życia	4 lata	 II, III i IV III, IV I, II, III, IV	jest	
2	Łomża	Państwowa Szkoła Przemysłu Leśnego	„	„	I, II, III, IV	„	

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki przyjęcia do kl. I	Ilość lat nauczania	Jakie klasy czynne w roku szk. 1937/38	Bursa	Uwagi
		B. Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowe męskie.					
1	Białystok	Państwowa Szkoła Rzem.-Przem. a) wydział stolarski b) „ ślusarski	6 kl. szk. powsz. — wiek od 14—16 lat życia	3 lata	I, II, III III	jest	
2	„	Pryw. Męska Szkoła Rzem. im. W. Wysockiego a) wydział stolarski b) „ mechaniczny	„	„	I, II, III	niema	żyd. jęz. naucz.
3	Brześć n.B.	Szk. Rzem.-Przem. Pol. T-wa Oświaty Zawodowej a) wydział stolarski b) „ mechaniczny	ukończ. 5 kl. szk. powsz. wiek od 14 do 16 lat życia	„	I, II, III III	„	
4	„	Pryw. Szk. Rzem. Męska T-wa Szerz. Pracy Zawod. i Roln. wśród Żydów a) wydział ślus.-mech. b) wydział stolarski	ukończ. 4 kl. szk. powsz. wiek od 14—16 lat życia	„	I, II, III	„	żyd. jęz. naucz.
5	Hajnówka	Państw. Szk. Przemysłu Drzewnego a) wydział stolarski b) „ kowalski c) „ kołodziejski	ukończ. 6 kl. szk. powsz. wiek od 14—16 lat życia	„	I, II, III	jest	
6	Łuniniec	Szk. Kolejowa Rzem.-Przem T-wa Przyjaciół Oświaty Zawodowej a) wydział stolarski b) wydział ślus.-mech,	ukończ. 5 kl. szk. powsz.	„	III „	„	
7	Ostrołęka	Szkoła Rzem.-Przem. P.M.S. wydział ślus.-mech.	ukończ. 4 kl. szk. powsz. wiek od 14—16 lat życia	„	„	„	
8	Pińsk	Szkoła Rzemieślnicza P.M.S. a) wydział stolarski	ukończ. 5 kl. szk. powsz. wiek od 14—16 lat życia	„	„	„	
9	„	Żydowska Szkoła Rzemieślnicza J. Piekacza		„	I, II, III	niema	żyd. jęz. naucz.
		C. Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowe żeńskie.					
1	Białystok	Państw. Szkoła Przemysłowa Żeńska a) wydział krawiecki b) „ bieliźniarski	ukończ. 7 kl. szk. powsz. wiek od 14—16 lat życia	3 lata	III	jest	
2	„	Szk. Rzem. Żeńska T-wa Szerz. Pracy Zawodowej i Rolnej wśród Żydów	ukończ. 5 kl. szk. powsz. wiek od 14—16 lat życia	„	I, II, III	niema	żyd. jęz. naucz.
3	Brześć n.B.	3 letnia Szkoła Zawod. Żeńska P.M.S.	„	„	„	„	
4	Bielsk Podl.	Pryw. 3 letnia Szkoła Zawod. Żeńska pod wezw. Św Teresy od Dz. Jezus	„	„	III		
5	Łomża	Żeńsk Szk. Zawodowa Zw. Pracy Obywatelskiej Kobiet	„	„	„	jest	
6	Łuniniec	3 letnia Szk. Zawodowa Żeńska P.M.S.	„	„	„	„	
7	Pińsk	Żeńska Szk. Rzemieślnicza J. Holcmana	„	„	I, II, III	„	żyd. jęz. naucz.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki przyjęcia do kl. I	Ilość lat nauczania	Jakie klasy czynne w roku szk. 1937/38	Bursa	Uwagi
8	Ostrołęka	Żeńska Szkoła Rękodzielnicza P. M. S.	ukończ. 5 kl. szk. powsz. wiek od 14 do 16 lat życia	3 lata	III	jest	
9	Pińsk	3 letnia Szkoła Zawodowa Żeńska P. M. S.	„	„	„	„	
		D. Szkoły Handlowe					
1	Białystok	Pryw. 3-kl. Koeduk. Szk. Handl. z 4 kl. specjalną o kier. kupieck. Pol. T-wa Krzew. Wiedzy Handl. i Ekonomicznej	ukończ. 7 kl. szk. powsz. wiek od 14 do 16 lat życia	4 lata	IV	niema	
2	Brześć n.B.	Pryw. 3 klasowa koeduk. Szk. Handl. z 4 tą klasą specj. o kier. spółdzielcz.	„	„	III i IV	„	
3	Kosów Poles.	3-kl. Koeduk. Szk. Handl. T-wa Szerzenia Wiedzy Zawodowej	„	3 lata	I, II, III	„	
4	Łomża	Pryw. Koeduk Szk. Handl. z kl. 4-tą spec. o kierunku Sam. Spółdz. P. M. S.	„	4 lata	III i IV	jest	
5	Pińsk	3-kl. Koeduk. Szk. Handl. A. Aschera	7 kl. szk. powsz. wiek od 14 do 16 lat życia	3 lata	II i III	niema	w likwidacji
6	Wysokie Maz.	Średnia Koeduk. Szkoła Handlowa	„	4 lata	I—IV	„	
		III. Szkoły Dokształcające Zawodowe					
1	Białystok	Publiczna Męska Szkoła Dokształcająca Zawodowa	4 kl. szk. powsz. z egzam. sprawdz. z jęz. polsk. i arytm. ukończ. 14 lat życia	3 lata		niema	
2	Białystok	Publ. Szk. Dokszt. Zawod. Żeńska	„	„		„	
3	Bielsk Podl.	Publ. Męska Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	
4	Brześć n.B.	Publ. Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	
5	Dawigródek	Publ. Męska Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	
6	Hajnówka	Publ. Męska Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	projektowana
7	Kobryń	Publ. Męska Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	
8	Łapy	Publ. Szk. Dokszt. Zawodowa im. St. Staszyca	„	„		„	
9	Łomża	Publ. Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	
10	Łuniniec	Publ. Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	
11	Ostrołęka	Szkoła Dokształ. Zawodowa	„	„		„	
12	Pińsk	Publ. Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	
13	Prużana	Publ. Męska Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	
14	Wysokie-Maz.	Publ. Męska Szk. Dokszt. Zawodowa	„	„		„	
15	Ostrów Maz.	„	„	„		„	

47.

KURATORIUM
Okręgu Szkolnego Brzeskiego

Dnia 21 kwietnia 1937 roku Nr. OP-10379/37.

Kursy wakacyjne oświaty pozaszkolnej.

W czasie od 24 czerwca do 7 lipca 1937 r. Kuratorium zamierza zorganizować 2-tygodniowy kurs oświatowo-pozaszkolny w Białowieży.

Kurs ten będzie poświęcony zagadnieniom świetlicowym ze specjalnym potraktowaniem działów chóralnego i teatralnego.

W czasie trwania kursu przewidziane są krótkie wycieczki.

Na program kursu wakacyjnego złożą się:

I. Zagadnienia informacyjno-regionalne:

1. Okręg Szkolny Brzeski pod względem narodowościowym oraz społeczno-gospodarczym ze specjalnym wyodrębnieniem ciekawszych regionów.

II. Zagadnienia ogólno-oświatowe.

1. Podstawy psychologiczne i socjologiczne grupy społecznej na tle celów, zadań i organizacji o. p.

2. Znajomość środowiska jako podstawa planu pracy oświatowej.

3. Wybrane formy oświaty pozaszkolnej.

III. Zagadnienia świetlicowe:

1. Postulaty i trudności w dziedzinie pracy świetlicowej.

2. Świetlica i jej zadania.

3. Dziedziny pracy świetlicowej:

a) Śpiew chóralny i powszechny—muzyka w świetlicy.

b) Gry i zabawy w świetlicy.

c) Teatr ludowy w świetlicy.

d) Książka w świetlicy.

e) Czasopismo w świetlicy.

f) Dokształcanie i samokształcenie w świetlicy.

g) Poradnictwo w świetlicy. (Komisje inform.—dor.).

h) Zajęcia praktyczne w świetlicy.

4. Organizacja świetlicy: typy świetlic, regulamin pracy, dzienny plan zajęć, dziennik zajęć, sprawozdanie, urządzenie wewnętrzne.

IV. Zajęcia praktyczne — wieczory swietlicowe.

V. Wycieczki do Puszczy Białowieskiej.

Uczestnictwo w kursie jest bezpłatne.

Opłaty za internat i wyżywienie na miejscu nie przekroczą 2 zł. dziennie. Zamierzający korzystać z internatu przywiozą własną pościel.

Zgłoszenie na kurs winno nastąpić za pośrednictwem właściwego Inspektora Szkolnego do Kuratorium w terminie do 30 maja b. r. O przyjęciu na kurs zgłaszający się zostanie powiadomiony bezpośrednio. W zgłoszeniu należy podać dokładnie imię i nazwisko, stanowisko służbowe, formę prowadzonej w b. r. szk. pracy oświatowo-pozaszkolnej oraz dokładny adres (powiat, gmina, miejscowość, poczta).

Panów Inspektorów proszę o wyjednanie przyjętym na kurs uczestnikom z sum przeznaczonych na oświatę pozaszkolną, zwrotu kosztów przejazdu w obie strony, a gdzie to będzie możliwe również i zasiłków na częściowe pokrycie kosztów utrzymania.

Kurator
(—) R. Petrykowski.

48.

KURATORIUM
Okręgu Szkolnego Brzeskiego

dnia 26 kwietnia 1937 roku Nr. NO-108764/37.

Szkolne zawody strzeleckie.

Uchylając zarządzenie Kuratorium z dnia 3.IV.1935 r. Nr. O 8717/35 w sprawie korespondencyjnych zawodów strzeleckich (Dz. Urz. K. O. S. B. Nr. 4|102 z 1935 r., poz. 31), ustalam następujące wytyczne w sprawie zawodów strzeleckich w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

I. W szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych przeprowadzać należy corocznie zawody dwojakiego rodzaju:

a) wczesną wiosną (najpóźniej w maju) — zawody indywidualne wewnątrz szkół, w których bierze udział młodzież wszystkich klas. (Zawody te są jednocześnie eliminacyjnymi do korespondencyjnych zawodów okręgowych),

b) w czerwcu — zawody okręgowe korespondencyjne, w których biorą udział zespoły szkół, każdy w składzie 5 zawodników.

II. 1. Korespondencyjne okręgowe zawody strzeleckie należy przeprowadzać, poczynając od bieżącego roku szkolnego, według załączonego regulaminu strzelań i nagród (zał. Nr. 1 i 2).

2. Eliminacje do zawodów okręgowych winny być (o ile to okaże się możliwe, już w bieżącym roku szkolnym) traktowane jako indywidualne zawody strzeleckie wewnątrz poszczególnych szkół. Zawodami tymi należy zainteresować młodzież szkolną wszystkich klas tak, by ilość startujących była jak największa. Zawody należy rozpoczynać i kończyć możliwie uroczyście.

3. Wyniki każdorazowych zawodów indywidualnych należy z reguły wywieszać w szkołach na widocznym miejscu.

4. Zwycięscy w zawodach indywidualnych powinni otrzymać dyplomy pamiątkowe w stosunku 10% do ogółu startujących. Rozdanie dyplomów winno — ze względów propagandowych —odbyć się uroczyście wobec całego grona nauczycielskiego, wszystkiej młodzieży, rodziców i zaproszonych przedstawicieli władz i wojska. Również uroczyście winno być potraktowane ewentualne zdobycie przez szkołę nagrody w zawodach okręgowych.

5. Dyrekcje szkół winny przyjść niezamożnej młodzieży z pomocą przy zakupie amunicji na treningi. O zasiłki na amunicję należy starać się w Komitetach W. F. i P. W., w Komendach P. W. i Komitetach Rodzicielskich niezależnie od preliminowania specjalnie na ten cel odpowiednich kwot w planach finansowo-gospodarczych szkół państwowych i budżetach szkół prywatnych.

6. Bardzo pożądane jest, by PP. Dyrektorowie i Grona Nauczycielskie brali udział w wewnętrznych zawodach szkolnych w kategorii starszych (nauczycieli), co będzie niewątpliwie dużą zachętą dla młodzieży.

2 załączniki—Regulamin strzelań i nagród.

Kurator
(—) R. Petrykowski.

Zał. Nr. 1.

REGULAMIN STRZELAŃ

na korespondencyjnych zawodach strzeleckich z broni małokalibrowej o mistrzostwo szkół Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

1. W zawodach bierze udział młodzież państwowych i prywatnych liceów i gimnazjów oraz szkół zawodowych bez względu na klasę oraz przynależność do hufców szkolnych.

Zespół reprezentacyjny danej szkoły składa się z 5 osób. Szkoły koedukacyjne mogą wystawić 2 zespoły (męski i żeński).

2. Strzelanie odbywa się z broni małokalibrowe krajowej bocznego zapłonu bez podpórek i bez szkieł optycznych, o przyrządach celowniczych otwartych i bez przyśpiesznika. Amunicja t. zw. „longryfle".

3. a. Zespoły męskie strzelają z odległości 50 m. z postawy leżącej bez podpórki do tarczy 20x14 cm., oddając 5+20 strzałów. Maksymalny czas strzelania — 40 minut. Strzałów próbnych nie wlicza się do wyniku.

b. Zespoły żeńskie strzelają z odległości 25 m. z postawy leżącej bez podpórki do tarczy 20x14 cm , oddając 3+10 strzałów. Maksymalny czas strzelania —15 minut. Strzałów próbnych nie zalicza się do wyniku.

4. Strzałów próbnych nie wolno oddawać do tarczy, na której uwidocznione są strzały liczone do wyniku.

5. Strzelanie poszczególnych zespołów przeprowadza specjalna Komisja Sędziowska z dyrektorem (przełożoną, kierownikiem (czką) zakładu jako Przewodniczącym (cą). W skład Komisji wchodzi zaproszony przez przewodniczącego (cą) oficer P. W. i nauczyciel (ka) wych. fiz. jako sekretarz.

6. Zakwalifikowania zwycięzców dokona Okręgowa Komisja Kwalifikacyjna przy Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

7. Terminarz Zawodów:

a) do dnia 1 maja należy nadesłać zgłoszenia do zawodów,

b) w czasie od 1 do 31 maja przeprowadzić strzelania eliminacyjne celem ustalenia reprezentacyjnego zespołu,

c) w dniu 1 czerwca przesłać Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej skład osobowy reprezentacyjnego zespołu (zespołów) z podaniem nazwisk i klas.

Uwaga. W skład zespołów reprezentacyjnych może wchodzić młodzież kończąca w danym roku szkołę.

d) w czasie od 1 do 10 czerwca przeprowadzac właściwe strzelania o mistrzostwo,

e) do dnia 15 czerwca przesłać Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej protokóły strzelań i tarcze.

8) Szkoły, reprezentowane przez sześć najlepszych zespołów (3 męskie i 3 żeńskie ew. koeduk.) otrzymuja nagrody, a mianowicie:

a) pierwsze 2 szkoły (1 męska, 1 żeńska ew. koeduk) nagrody przechodnie Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego i dyplomy honorowe,

b) następne 4 szkoły (2 męskie, 2 żeńskie ew. koeduk.) dyplomy pamiątkowe.

9. Przy równej ilości punktów pierwszeństwo zostanie przyznane szkole o mniejszej ilości uczniów (enic).

10. Wyniki zawodów ogłaszane będą każdorazowo w Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. Brzeskiego.

11. Wszelką korespondencję w sprawie zawodów kierować należy do Sekretarza Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej.

Zał. Nr. 2.

REGULAMIN

nagród przechodnich Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego za najlepsze wyniki w strzelaniu na korespodencyjnych zawodach strzeleckich młodzieży szkolnej Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

§ 1.

Celom ufundowania nagród przechodnich jest podniesienie poziomu sportu strzeleckiego w szkołach Okręgu.

§ 2.

Ustanawia się osobną nagrodę przechodnią Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego
a) dla zespołów męskich
i b) dla zespołów żeńskich.

§ 3.

O nagrody ubiegać się mogą zespoły państwowych i prywatnych liceów i gimnazjów oraz szkół zawodowych.

§ 4.

Zawody obejmują strzelanie z broni małokalibrowej.

§ 5.

Nagrody przyznaje wyznaczona przez Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego Okręgowa Komisja Kwalifikacyjna,

§ 6.

Szkoły, które w danym roku zajęły w zawodach pierwsze miejsca, otrzymują nagrody i przechowują je u siebie aż do rozstrzygnięcia wyników następnych zawodów. Po trzykrotnym kolejnym lub pięciokrotnym niekolejnym zdobyciu nagród stają się one własnością szkół zwycięskich.

§ 7.

Szkoła, w której czasowym posiadaniu znajduje się nagroda, przesyła ją nowemu zwycięscy na swój koszt.

§ 8.

W razie nieprzeprowadzenia w pewnym roku rozgrywek o nagrody, pozostają one w przechowaniu u ostatnich zdobywców.

§ 9.

Każdorazowe zdobycie nagrody winno być uwidocznione na nagrodzie podaniem nazwy szkoły i daty zdobycia (wygrawerowane na specjalnej tabliczce).

§ 10.

Regulamin niniejszy może ulec zmianie na skutek decyzji Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

49.

KURATORIUM

Okręgu Szkolnego brzeskiego

Dnia 28 kwietnia 1937 r. Nr. O-11055|37

Wystawa „Praca i Kultura Wsi" w Liskowie.

W okresie od 3 czerwca do 10 lipca 1937 r. będzie zorganizowana w Liskowie, pow. kaliski, wystawa p. n. „Praca i Kultura Wsi". Wystawą będzie objęty obszar województwa łódzkiego.

W dziale szkolnym wystawy wezmą udział wszystkie rodzaje szkół, oświata pozaszkolna, szkolne organizacje młodzieży oraz Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych. Na wystawie przewidziane jest urządzenie wzorowej izby szkolnej i budynku szkolnego. Nadto będą tam reprezentowane działy: wojskowy, społecznej obrony państwa, spółdzielczy, pożarniczy, samorządowy, opieki społecznej, higieny wsi, walki z alkoholizmem i t. p.

Powiadamiając o powyższym, Kuratorium zachęca Dyrekcje (Kierownictwa) szkół i kierowników wycieczek szkolnych do uwzględniania w planach wycieczek tegorocznych również i krótkiego choćby pobytu w Liskowie, gdyż zwiedzenie tamtejszej wystawy może ze względów wychowawczych oddać młodzieży duże usługi, zapoznając ją z lokalnymi wynikami celowo podjętych wysiłków w kierunku przetworzenia wsi polskiej i dźwignięcia jej na wyższy poziom. Specjalnie dużo może w tym względzie skorzystać młodzież szkół rolniczych.

Najodpowiedniejszym terminem do zwiedzania wystawy przez młodzież szkolną byłby okres od 3 do 20 czerwca b. r. włącznie.

Kierownictwo wycieczek, chcących zwiedzić wystawę w Liskowie, winny koniecznie uprzednio porozumieć się z Sekcją Szkolną Wystawy w Liskowie.

Naczelnik Wydziału
(—) *J. Błoński.*

50.

KURATORIUM

Okręgu Szkolnego Brzeskiego

dnia 15 maja 1937 r. Nr. O-13164|37 r.

Przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych przez szkoły i zakłady wychowawcze.

Wobec tego, że znaczna część szkół w Okręgu nie posiada Dziennika Urzędowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z roku 1918, w którym umieszczone były w Nr. 3 obowiązujące dotychczas „Przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych przez szkoły i zakłady wychowawcze". Kuratorium podaje ponownie przepisy te do wiadomości i stosowania (zał. Nr. 1).

Jako uzupełnienie tych przepisów przedrukowuje się również Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 45 z dnia 11 marca 1932 r. (I WF-838|32) w sprawie terminów niedopuszczania do szkoły uczniów w wypadkach chorób zakaźnych oraz w sprawie zamykania szkół z powodu epidemii. (Okólnik ten, ogłoszony był w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z r. 1932 poz. 8) (zał. Nr. 2). Załącza nadto się spis wydawnictw i pomocy naukowych z dziedziny higieny (zał. Nr. 3), mający ułatwić nauczycielstwu wybór środków pomocniczych do pogadanek z zakresu walki z chorobami zakaźnymi.

Naczelnik Wydziału
(—) *J. Błoński.*

Załącznik Nr. 1.

PRZEPISY ZAPOBIEGAWCZE

przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych przez szkoły i zakłady wychowawcze[1]).

A. Przepisy ogólne.

§ 1. Każda szkoła, zarówno niższa, jak średnia i wyższa, każdy zakład wychowawczy (żłobki, ochronki, zakłady freblowskie, ogródki dziecięce, bursy, internaty itp.) znajdują się pod stałą opieką higieniczno-lekarską. W szkołach i zakładach naukowych państwowych opiekę tę organizuje państwo, w szkołach i zakładach samorządowych miejskich i wiejskich — samorządy miejskie i wiejskie, w szkołach i zakładach naukowych prywatnych — właściciele i kierownicy tych zakładów.

§ 2. Każda szkoła i każdy zakład naukowo-wychowawczy powinien posiadać specjalną książkę sanitarną, kontrolowaną przez lekarzy powiatowych, wizytatorów i inspektorów okręgowych szkolnych. W książce tej mają być notowane warunki sanitarne pomieszczeń szkolnych, środki przedsiębrane w celu naprawy braków sanitarnych szkolnych i zachorowania zakaźne wśród dziatwy i młodzieży szkolnej.

§ 3. Dozór nad prawidłowym stanem opieki higieniczno-lekarskiej we wszystkich szkołach i zakładach wychowawczych sprawują lekarze powiatowi w porozumieniu z lekarzami szkolnymi. Lekarz powiatowy sam do czasu sprawuje opiekę higieniczno-lekarską w szkołach wiejskich,

§ 4. Władze szkolne i lekarze szkolni powinni jak najenergiczniej przeciwdziałać szerzeniu się chorób zakaźnych za pośrednictwem szkół, stosując się do niżej podanych przepisów i rozporządzeń.

B. Przepisy szczegółowe.

§ 5. Szczególną uwagę zwrócić należy na utrzymanie w należytej czystości budynków i lokalów szkolnych, dziedzińców, studzien i ustępów szkolnych. W sprawie sprzątania, przewietrzania, oświetlania i ogrzewania pomieszczeń szkolnych wszystkie szkoły obowiązuje szczegółowy regulamin. Koniecznym jest zwrócenie specjalnej uwagi na walkę z kurzem, jako przenośnikiem zarazków chorobowych (mycie podłóg, zaprawa pyłochłonna, odkurzacze, rozpylacze itp.). Ustępy należy regularnie oczyszczać, a w razie potrzeby odkażać. Przynajmniej trzy razy do roku należy dokonywać gruntownego oczyszczania wszystkich pomieszczeń szkolnych i obejścia szkolnego. Studnię szkolną należy co pewien czas poddawać badaniu bakteriologicznemu. W razie panowania w okolicy epidemii czerwonki, tyfusu brzusznego, cholery, zaopatrzyć szkołę w wodę przegotowaną, zabraniając picia surowej.

§ 6. Następujące choroby ze względu na łatwość szerzenia się wymagają odnośnie do szkół i zakładów wychowawczych specjalnych przepisów i zarządzeń:

a) płonica (szkarlatyna), ospa naturalna, błonica (dyfteryt), odra, krztusiec (koklusz), dretwica karku, biegunka krwawa (czerwonka — dyzenteria), tyfus (dur) plamisty, tyfus (dur) brzuszny, tyfus (dur) powrotny, cholera azjatycka;

b) różyczka, ospa wietrzna, influenza (grypa), świnka, nosacizna, ostry paraliż dziecięcy, karbunkuł, gruźlica płuc i krtani z wydzieliną, zawierającą zarazki gruźlicze i syfilis z wydzieliną zaraźliwą, jaglica (trachoma) i inne nieżyty łącznicy oka z wydzieliną zaraźliwą ropną, parch, świerzba i liszaj strzygący,

[1]) Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1918 Nr. 3, poz. 10 i biuletyn Dyr. Siużby Zdrowia Publ. Min. Zdr. Publ., Opieki Społ. i Ochrony Pracy. 1918 Nr 2.

§ 7. Osoby z personelu nauczycielskiego, spośród młodzieży szkolnej i służby szkolnej w razie zachorowania na jedną z chorób, wymienionych w § 6, nie mają prawa uczęszczania do szkoły.

Lekarz urzędowy i lekarz leczący obowiązani są w każdym przypadku zachorowania nauczyciela, ucznia lub służby szkolnej na jedną z chorób wymienionych w § 6a, natychmiast zawiadomić kierownika lub kierowniczkę szkoły. Również rodzina nauczyciela, ucznia lub służącego, który zapadł na jedną z chorób, wymienionych w § 6a, powinna bezwłocznie zawiadomić o tym kierownika lub kierowniczkę szkoły, do której nauczyciel lub uczeń uczęszcza.

§ 8. Osoby z personelu nauczycielskiego, spośród młodzieży szkolnej i służby szkolnej w razie zachorowania na jedną z chorób o których mowa w § 6a, mogą ponownie uczęszczać do szkoły, jeżeli według przedstawionego świadectwa lekarskiego nie dają powodu do obawy o rozszerzenie choroby, albo, o ile upłynął termin zaraźliwości, przyjęty dla poszczególnych chorób (patrz tabelkę). Szkoła i dozór higieniczno-lekarski szkolny powinny czuwać nad tym, ażeby termin zaraźliwości był ściśle przestrzegany, ażeby ci, co przebyli chorobę zakaźną przed przyjściem do szkoły dwukrotnie się wykąpali, ażeby chłopcy włosy sobie obcięli, a ubranie, bielizna, książki, zwłaszcza pochodzące z biblioteki szkolnej i inne przedmioty, z którymi osoby chore się stykały, uległy gruntownemu odkażeniu.

§ 9. Osoby zdrowe z personelu nauczycielskiego, spośród młodzieży szkolnej i służby szkolnej w razie zapadnięcia kogoś z domowników na którąkolwiek z chorób, wymienionych w § 6a, nie mają prawa uczęszczania do szkoły dopóty, dopóki istnieje obawa, że mogą przyczynić się do rozszerzenia choroby.

Lekarz urzędowy lub lekarz leczący o każdym podobnym przypadku powinien zawiadomić kierownika lub kierowniczkę szkoły z wyrażeniem swej opinii co do możliwości lub niemożności uczęszczania danej osoby do szkoły.

Szkoła powinna przyczyniać się do tego, ażeby dzieci, nie uczęszczające do szkoły dla wyłuszczonych wyżej powodów, nie obcowały z innymi dziećmi.

Nauczycielom i uczniom pod żadnym pozorem nie wolno odwiedzać chorych, wymienionych w § 6a, ani odwiedzać zwłok osób, zmarłych wskutek jednej z chorób wymienionych w § 6a, ani też brać udziału w pogrzebach dla uniknięcia stykania się z rodziną zmarłego i pobytu w jego mieszkaniu.

§ 10. Osoby zdrowe spośród personelu nauczycielskiego, spośród młodzieży szkolnej i służby szkolnej, o których mowa § 9, mogą ponownie uczęszczać do szkoły jeżeli chorzy domownicy wyzdrowieli, albo też zostali przewiezieni do szpitala, albo też zmarli, a ich pomieszczenia, odzież i bielizna uległy należytemu odkażeniu. Wolno im też uczęszczać do szkoły, o ile zostali należycie odosobnieni w innym mieszkaniu lub domu od osoby chorej, przy tym ci, co danej choroby nigdy nie przechodzili, mogą powrócić do szkoły dopiero po upływie okresu wylęgania się odpowiedniej choroby (patrz tabelkę) i po dokonaniu odkażenia ich odzieży, ci zaś, co daną chorobę już dawniej przechodzili, mogą być dopuszczeni do szkoły wcześniej, za każdorazowym zezwoleniem lekarza i po odkażeniu mieszkania ich i odzieży.

§ 11 W razie ujawnienia się wśród dziatwy szkolnej przypadku zachorowania na błonicę (dyfteryt), należy dzieci, zapadające na wszelkie zapalenia gardzieli (anginy) otoczyć szczególną opieką lekarską i ich wydzieliny z nosa i gardzieli poddać badaniu bakteriologicznemu. W razie znalezienia w tej wydzielinie zarazków błonicy, dzieci takie należy niezwłocznie odosobnić.

Jeżeli w danej miejscowości wystąpiła epidemicznie błonica, lekarz powiatowy może zarządzić zastrzykiwanie zapobiegawcze surowicy przeciwbłonicznej wszystkim dzieciom w szkole.

§ 12. W razię występowania w szkołach i zakładach wychowawczych przypadków zachorowania na błonicę (dyfteryt), płonicę (szkarlatynę), drętwicę karku, lekarze szkolni i nauczyciele powinni zalecać dziatwie szkolnej częstsze płukanie jamy ustnej i gardła środkami odkażajacymi.

§ 13. Dzieci dotknięte jaglicą bez wydzieliny ropnej, mogą uczęszczać do szkoły, należy jednak trzymać je zdala od dzieci zdrowych.

§ 14. W razię zachorowania kogoś z personelu nauczycielskiego, dziatwy szkolnej lub personelu służbowego przy objawach, wzbudzających podejrzenie na gruźlicę (wybitne wychudnięcie, kaszel z plwociną, zwłaszcza krwawą itp.) należy żądać, by osoba taka poddała się badaniu lekarskiemu i ażeby plwocina jej została zbadana bakteriologicznie.

Osoby z gruźlicą otwartą pod żadnym pozorem w szkole przebywać nie powinny.

Należy czuwać, by w pomieszczeniach szkolnych była rozstawiona dostateczna liczba odpowiednio wysoko ustawionych spluwaczek, wypełnionych wodą, codziennie zmienianą. Plucie na podłogę ma być surowo wzbronione.

§ 15. W razie pojawienia się w szkole albo w zakładzie naukowo wychowawczym przypadku ospy naturalnej, wszystkie osoby które pośrednio lub bezpośrednio stykały się z chorym, powinny poddać się szczepieniu ponownie, z wyjątkiem tych osób, które przebyły ospę na-

turalną lub miały skutecznie szczepioną ospę w ciągu ostatnich lat pięciu.

§ 16. W razie pojawienia się w szkole lub zakładzie naukowo-wychowawczym, choćby jednego przypadku tyfusu(duru) plamistego, należy zbadać dzieci na wszawicę, a w razie potrzeby poddać je i ich odzież odwszeniu.

§ 17. Jeżeli wydarzy się przypadek zachorowania osoby, mieszkającej w samym gmachu szkolnym, na płonicę (szkarlatynę), ospę naturalną, błonicę (dyfteryt), drętwicę karku, biegunkę krwawą (dyzenterię), tyfus (dur) brzuszny, tyfus (dur) plamisty, tyfus (dur) powrotny, cholerę azjatycką, odrę, krztusiec (koklusz), nosaciznę, ostry paraliż dziecięcy, wąglik (karbunkuł), wtedy zarząd szkoły powinien bezzwłocznie zawiadomić o tym lekarza urzędowego i o ile chorego, według zaświadczenia lekarskiego, nie można w jego pomieszczeniu ściśle odosobnić lub natychmiast przewieźć do szpitala lub w inne odpowiednie miejsce, zarząd szkoły powinien na ewentualny wniosek lekarza powiatowego szkołę niezwłocznie zamknąć, aż do chwili usunięcia chorego z mieszkania, odosobnienia rodziny i otoczenia chorego i odkażenia lokalu szkolnego, zawiadamiając o tym wyższe władze szkolne.

§ 18. Jeżeli która z wymienionych w § 6a chorób wydarzy się w internacie, pansjonacie, bursie itp. zakładzie, wtedy należy jak najstaranniej odosobnić osobę chorą, przewożąc ją do szpitala lub w inne odpowiednie miejsce. Zdrowych osobników z otoczenia należy odosobnić na odpowiedni przeciąg czasu (patrz tabelkę) albo na miejscu, albo w domu izolacyjnym. Zamykać tych zakładów i rozsyłać pensjonarzy nie należy, gdyż w ten sposób można by było tym bardziej przyczynić się do rozszerzenia choroby zakaźnej.

U osób, które odbyły termin izolacji, pożądane jest badanie wydzielin w celu wykrycia siewców (roznosicieli) zarazków,

§ 19. Jeśli w danej miejscowości panuje epidemicznie płonica (szkarlatyna), ospa naturalna, błonica (dyfteryt), drętwica karku, biegunka krwawa (dyzenteria), tyfus (dur) brzuszny, tyfus (dur) plamisty, tyfus (dur) powrotny, cholera azjatycka, odra, ospa, krztusiec (koklusz), nosacizna, ostry paraliż dziecięcy, wąglik (karbunkuł),, wtedy może zajść potrzeba zamykania poszczególnych kłas lub oddziałów. Zarząd szkoły w tych razach obowiązany jest wysłuchać opinii lekarza urzędowego i zastosować się do jego postanowień. W przypadkach nagłych, nie cierpiących zwłoki, kierownik szkoły zamyka zakład na własną odpowiedzialność, znosząc się bezzwłocznie z lekarzem powiatowym i ze swymi wyższymi władzami szkolnymi.

Jeżeli epidemia ogranicza się do pewnych dzielnic miasta lub okolicy, należy przede wszystkim wykluczyć ze szkoły dzieci tam zamieszkałe.

§ 20. Ponownie otworzyć szkołę można za zezwoleniem odpowiednich lekarzy urzędowych, po gruntownym odkażeniu klas i pomieszczeń szkolnych.

§ 21. Przepisy powyższe stosują się także do wszystkich zakładów wychowawczych w rodzaju: żłobków, ochron, ogródków dziecięcych, zakładów freblowskich, chederów itp. Wobec specjalnej wrażliwości i małej odporności organizmu dziatwy w wieku przedszkolnym należy zwrócić uwagę na walkę w tych zakładach z odrą, krztuścem (kokluszem), płonicą (szkarlatyną), błonicą (dyfterytem) i ospą.

§ 22 Za przestrzeganie przepisów powyższych odpowiedzialni są kierownicy i kierowniczki zakładów, lekarze szkolni i rodzice lub opiekunowie dziatwy szkolnej.

§ 23. zaleca się podczas wykładu nauk przyrodniczych w szkole lub przy innych odpowiednich okolicznościach pouczanie młodzieży szkolnej o znaczeniu chorób zakaźnych, sposobach ich szerzenia się, środkach jakimi je zwalczać można i należy. Jednocześnie należy też przy sposobności uświadamiać rodziny uczniów o wielkiej doniosłości walki z chorobami zakaźnymi, ażeby uzyskać ich pomoc i współdziałanie w tej walce.

Załącznik Nr. 2.

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

O K Ó L N I K Nr. 45

z dnia 11 marca 1932 r. r. (IWF-838|32)
w sprawie terminów niedopuszczania do szkoły uczniów w przypadkach chorób zakaźnych oraz w sprawie zamykania szkół z powodu epidemij.

(Przedruk z „Dz. Urz. Min. W. R. i O. P." Nr. 1 poz. 8 z 1932 r.)

W porozumieniu z Departamentem Służby Zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych ustalam podług podanej w załączniku tablicy terminy niedopuszczania do szkoły chorej dziatwy szkolnej, osób spośród personelu nauczycielskiego i służbowego, dotkniętych chorobą zakaźną, jak również zdrowych współmieszkańców chorego oraz terminy zamykania klas lub całych szkół w przypadkach poszczególnych chorób zakaźnych.

Jednocześnie traci moc obowiązującą tabela z terminami w tej sprawie podana, jako załącznik do „Przepisów zapobiegawczych przeciw szerzeniu się chorób zakaźnych przez szkoły i zakłady wychowawcze" z dnia 19 lutego 1918 r. (Dz. Urzęd. Nr. 3 z r. 1918, poz. 10) oraz okólnik z dnia 13-go grudnia 1926 r. Nr. 0 Prez-12320|26 (Dz. Urzęd. Nr. 1 z r. 1927, poz. 10) w sprawie zamykania szkół z powodu epidemii.

Minister
(—) J. Jędrzejewicz.

Załącznik do Nr. I. W.F—338/32.

Terminy niedopuszczania do szkoły: a) chorej dziatwy szkolnej i osób spośród personelu nauczycielskiego i służbowego, dotkniętych chorobą zakaźną, jak również b) zdrowych współmieszkańców chorego.

Przepisy i terminy poniżej podane dotyczą przypadków chorób zakaźnych tylko o przebiegu normalnym, bez jakichkolwiek powikłań.

Nazwa choroby	I. Termin niedopuszczania do szkoły chorego dziecka oraz chorych osób spośród personelu nauczycielskiego i służbowego	II-a. Termin niedopuszczania do szkoły zdrowych współmieszkańców, którzy poprzednio danej choroby nie przechodzili po ścisłym odosobnieniu ich od osoby chorej w czasie całego trwania choroby	II-b. Termin niedopuszczania do szkoły zdrowych współmieszkańców, którzy poprzednio daną chorobę już przeszli po ścisłym odosobnieniu ich od osoby chorej w czasie całego trwania choroby.	Kiedy należy zamknąć klasę lub całą szkołę
Płonica (szkarlatyna)	5 tygodni od wystąpienia wysypki, jeśli nie ma śladów powikłań ropnych ze strony ucha, nosa i gruczołów	2 tygodnie.	2 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednio przebycie płonicy było stwierdzone przez lekarza — 3 dni.	Jeżeli w tej samej klasie zdarzyło się kilka przypadków zachorowań na płonicę, poddać klasę odkażeniu i zamknąć ją na 2 tygodnie. Jeżeli liczne przypadki zdarzyły się w kilku klasach, zamknąć całą szkołę na 2 tygodnie i poddać ją odkażeniu. W miarę możności poddać uczniów badaniu na stopień uodpornienia przeciw płonicy.
Odra	2 tygodnie od wystąpienia wysypki.	2 tygodnie.	2 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednio przebycie odry było stwierdzone przez lekarza — 3 dni.	Jeżeli więcej, niż czwarta część dzieci w klasie zapadła, klasę zamknąć na 2 tygodnie. Uwzględnić liczbę dzieci, które odry nie przebywały.
Różyczka	1 tydzień od wystąpienia wysypki.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemii — 3 tygodnie.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemii — 3 tygodnie.	Niepotrzeba.
Ospa naturalna	6 tygodni od początku choroby.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń, o ile mają ślady dwukrotnego szczepienia ospy ochronnej.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń.	W razie choćby jednego przypadku ospy naturalnej, zamknąć szkołę dla dokonania odkażenia. Współkolegom chorego zaszczepić ospę. U reszty sprawdzić, czy szczepieni powtórnie pomyślnie.
Ospa wietrzna	2 tygodnie od wystąpienia wysypki, jeżeli strupki odpadły.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemii — 3 tygodnie.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń W razie ciężkiej epidemii — 3 tygodnie.	Niepotrzeba.

Nazwa choroby	I. Termin niedopuszczania do szkoły chorego dziecka oraz chorych osób z pośród personelu nauczycielskiego i służbowego	II-a Termin niedopuszczania do szkoły zdrowych współmieszkańców, którzy poprzednio danej choroby nie przechodzili po ścisłem odosobnieniu ich od osoby chorej w czasie całego trwania choroby	II-b. Termin niedopuszczania do szkoły zdrowych współmieszkańców, którzy poprzednio daną chorobę już przeszli po ścisłem odosobnieniu ich od osoby chorej w czasie całego trwania choroby	Kiedy należy zamknąć klasę lub całą szkołę
Krztusiec (koklusz)	6 tygodni od początku choroby, jeżeli kaszel napadowy ustał zupełnie.	3 tygodnie.	3 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednie przebycie kokluszu było stwierdzone przez lekarza — 3 dni.	W razie licznych przypadków krztuśca, zamknąć klasę lub szkołę na 3 tygodnie i poddać ją odkażeniu.
Błonica (dyfteryt)	3 tygodnie od początku choroby. Pożądane badanie nosa i gardzieli na obecność prątków błonicy.	1 tydzień jeżeli w gardzieli niema zmian zapalnych lub po dwukrotnym ujemnym wyniku badania bakteriologicznego.	1 tydzień jeżeli w gardzieli niema zmian zapalnych lub po dwukrotnym ujemnym wyniku badania bakteriologicznego.	Jeżeli w tej samej klasie zdarzyło się kilka przypadków zachorowań na błonicę, poddać klasę odkażeniu i zamknąć ją na 1 tydzień. Jeżeli liczne przypadki zdarzyły się w kilku klasach, zamknąć całą szkołę na 1 tydzień i poddać ją odkażeniu, a uczniów w miarę możności poddać badaniu na nosicielstwo zarazka i na stopień uodpornienia przeciw błonicy.
Świnka	2 tygodnie od wystąpienia opuchnięcia ślinianek przyusznych.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemii — 3 tygodnie.	Mogą uczęszczać do szkoły bez ograniczeń. W razie ciężkiej epidemii — 3 tygodnie.	Niepotrzeba.
Nagminne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (dręctwica (karku)	Co najmniej 6 tygodni od początku choroby. Pożądane dwukrotne badanie wydzielin z jamy nosa i gardła na drobnoustroje specyficzne.	2 tygodnie. Pożądane dwukrotne badanie wydzielin z nosa i z gardła na drobnoustroje specyficzne.	2 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednie przebycie choroby było stwierdzone przez lekarza — 3 dni.	W razie kilku przypadków zamknąć szkołę dla dokonania odkażenia.
Tyfus (dur) plamisty lub powrotny	6 tygodni od początku choroby,	3 tygodnie.	3 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednie przebycie choroby zostało stwierdzone przez lekarza, po odwszeniu i wykąpaniu — 3 dni.	W razie choćby jednego przypadku zachorowania ucznia w szkole, zamknąć szkołę dla dokonywania odkażenia, zbadać wszystkie dzieci na wszawicę, a w razie potrzeby poddać je i ich odzież odwszeniu.

Nazwa choroby	I. Termin niedopuszczania do szkoły chorego dziecka oraz chorych osób z pośród personelu nauczycielskiego i służbowego	II-a. Termin niedopuszczania do szkoły zdrowych współmieszkańców, którzy poprzednio danej choroby nie przechodzili po ścisłem odosobnieniu ich od osoby chorej w czasie całego trwania choroby	II-b. Termin niedopuszczania do szkoły zdrowych współmieszkańców, którzy poprzednio daną chorobę już przeszli po ścisłem odosobnieniu ich od osoby chorej w czasie całego trwania choroby	Kiedy należy zamknąć klasę lub całą szkołę
Tyfus (dur) brzuszny lub rzekomy (paratyfus)	6 tygodni od początku choroby. Pożądane jest badanie bakteriologiczne wypróżnień.	3 tygodnie.	3 tygodnie. Wyjątkowo w przypadkach, gdzie uprzednie przebycie choroby było stwierdzone przez lekarza — 3 dni.	W razie wystąpienia kilku przypadków zachorowań w szkole zamknąć szkołę na 3 dni, poddać badaniu wodę do picia w szkole i odkazić miejsca ustępowe. Uczniów w miarę możności poddać badaniu na nosicielstwo zarazka.
Biegunka krwawa (czerwonka — dyzenteria)	W tydzień po ustąpieniu zupełnem biegunki. Pożądane jest badanie bakteriologiczne wypróżnień.	1 tydzień.	1 tydzień.	W razie wystąpienia kilku przypadków o złośliwym przebiegu, zamknąć szkołę na 3 dni i poddać ją odkażeniu, zwłaszcza miejsca ustępowe. Uczniów w miarę możności poddać badaniu na nosicielstwo zarazka.

Uwaga 1. Przed pójściem do szkoły po chorobie dziecko powinno być dwukrotnie wykąpane, chłopcy winni mieć krótko obcięte włosy.

Uwaga 2. W przypadkach płonicy, ospy naturalnej, błonicy, tyfusu plamistego, drętwicy karku, uczeń przybywający do szkoły po chorobie, powinien przedstawić świadectwo lekarza sanitarnego lub zakładu dezynfekcyjnego o dokonaniu odkażenia jego mieszkania i odzieży.

Uwaga 3. O ostatecznym dopuszczeniu ucznia do szkoły w każdym poszczególnym przypadku choroby zakaźnej rozstrzyga lekarz szkolny, a tam gdzie istnieje dozór sanitarny — lekarz szkolny po porozumieniu z lekarzem sanitarnym.

Uwaga 4. Podczas odkażania klasy lub całej szkoły pożądane jest, gdzie tylko można, wybielenie ścian.

Uwaga 5. Szczególną opieką higieniczno-lekarską szkoła winna otoczyć personel nauczycielski, służbę szkolną i jej rodzinę w razie wystąpienia wśród nich chorób zakaźnych.

Załącznik Nr. 3.

Spis wydawnictw i pomocy naukowych z dziedziny higieny.

Składnica wydawnictw i druków higienicznych Polskiego Tow. Higien. Warszawa, ul. Karowa 31.

	zł gr
Prof. Dr Karaffa-Korbut „Higiena„ podręcznik dla szkół średnich i zawodowych	3,25
Dr Kacprzak M. Zdrowie w chacie wiejskiej	1,50
Dr Kacprzak M. Szlachetne i nieszlachetne	0,25
Dr Kacprzak M. Pić czy nie pić (setkami)	0,10
Dr Mężyńska. Wam rodzice	0,25
Dr M. Zachert. Jaglica	0,10
setka	8,00
Prof. Dr Majewski, Dr Wroczyński i Dr Zachert. Jaglica i jej zwalczanie	2,00
Łuczyński. Czy i jak zapobiec można chorobom serca	2,00
Niemczycki. Higiena mleka	1,20
Progulski. Higiena niemowląt	1,50
Nowicki. Co to jest choroba raka i na czym polega jej zwalczanie	1,00
Progulski. Jak pielęgnować i odżywiać niemowlę	0,50
Sawicki. Czystość ciała a kąpiele	0,80
Prof. Dr Rapczewski. Problemat żywienia w świetle ekonomii i fizjologii	0,25

Prof. Dr Rostafiński. Skład, postać pokarmów roślinnych i ich przygotowanie na pożywienie człowieka . . 0,30
Dr Leparski. Chłodnictwo jako czynnik higieny i ekonomii w gospodarstwie domowym i społecznym . , 0,50
Prof. Dr Marchlewski. Warunki powstawania witamin i hormonów w ustroju zwierzęcym . . . 0,40
Mgr. Morzkowska. Smak a wartość odżywcza pokarmów . . . 0,25
Doc. Dr Szulc. Jak powinien się żywić człowiek przy pracy fizycznej, a jak przy umysłowej . . . 0,30
Prof. inż. W. Iwanowski. Procesy chemiczne i mikrobiologiczne zachodzące przy pieczeniu chleba . . . 0,20
Doc. Dr Leyko Z. O fałszowaniu środków spożywczych . . . 0,40
Dr K. Buczyński. Co należy jeść i w jakich ilościach, by zachować zdrowie . 0,50
„Na Straży Zdrowia" miesięcznik prenum. roczna z przesyłką . . 3,00
Dr Buczyński. Tabele wartości odżywczych artykułów jadalnych . . 0,50
Plakat „Skutki alkoholizmu" . 1,00
Plakat „Myjcie owoce" . 0,50
setka . . 3,00
Ulotki. O durze brzusznym . . 0,30
O grypie . . . 0,03
Ku uwadze kupujących . 0,02
Nie kupuj w brudnym sklepie . 0,02
Tablica. „Jaglica" (postacie chorobowe) opracowana przez D-ra Zacherta . 3,00

Książnica — Atlas

Lwów, Czarneckiego 12, Warszawa, Nowy Świat 59.

zł gr

Buzathowa M. Podręcznik higieny publicznej i szkolnej . . . 2,70
Bogdanowicz J. Cechy biologiczne wieku dojrzewania . . . 1,80
Namysł i Biliński. Ucieszne a pożyteczne pogadanki o twoim zdrowiu . 2,30
Dr Kopczyński St. Szkice higieniczno - wychowawcze . . . 1,60
Hilarowicz H. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach . . . 2,00
Ruff St. O zapobieganiu zniekształceniom ciała 0,80
Dr. Wasilkowska-Krukowska. Wychowanie fizyczne i sporty w wieku dziecięcym . 2,00
Opieński J. Żywienie i pożywienie . 1,00
Trawiński A. Co należy wiedzieć o mięsie 1,00
Duchowicz B. O napojach alkoholowych i alkoholiźmie . . . 2,00

zł gr

Koskowski W. O nikotynie i paleniu tytoniu 1,00
Artwiński E. O chorobach nerwowych wieku dziecięcego . . . 1.00
Wachholz. O zaburzeniach umysłowych u dzieci i młodzieży . . 3.60
Nowicki W. O chorobach zakaźnych . 1,60
Szumlański W. Pielęgnowanie ucha i ochrona słuchu . . . 0,80
Sabatowski A. O gruźlicy . . 1,00
Gądzikiewicz Wł. Higiena książki . 1,60
Duchowicz. Składniki chemiczne pokarmów i napojów 2 tablice . . 4,00

Państwowa Szkoła Higieny

Warszawa, Chocimska 24.

Plakaty i rysunki.

„Studnia wadliwa" i „Studnia wzorowa" 2 plakaty para . . . 5.00
Higiena w domu i w szkole (plakat) . 2,50
Drogi szerzenia się duru brzusznego (plakat) 1,25
Jak zapobiec jaglicy plakat . . 0 30
Kąpielisko wiejskie (rysunek) . . 5.00
Rysunek wzorowego ustępu . . 0.50

Broszury.

Inż. Szniolis. Uzdrowotnienie wsi . 1,00
Inż. Bocianowski. Racjonalne przechowywanie obornika . . . 1.00
Inż. Szniolis. Dezynfekcja wody . 2.00
Inż. Szniolis. Usuwanie i oczyszczanie wód ściekowych z poszczególnych posesji . 1,20
Inż. Szniolis, Prace nad uzdrowotnieniem wsi Nieporęt . . . 0.40
Dom, osiedle i mieszkanie . . 1.50
Inż. Rudolf. Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek . . 3,50
Dr. Brennejsen. Higiena zębów i jamy ustnej , . . . 3,00
Dr. Babecki i Dr. Szulc. Walka ze szczurami 3.50

Polski Związek Przeciwgruźliczy

Warszawa, Karowa 31.

zł gr

Prof. Dr. Janiszewski. Gruźlica i jej zwalczanie , . . . 2,40
Paradistal. Poradnia przeciwgruźlicza . 2,40
Zakłady przeciwgruźlicze dla dzieci w Polsce 3,60
Dr. Sterling. Tezy walki z gruźlicą . 2,00
Sawicki. Gruźlica czyli t.zw. suchoty . 0,25
Adamowiczowa. Zarazek gruźlicy . 0,25
Kacprzak. Zasady higieny osobistej życia codziennngo . . . 0.25
Wierzbowska. Zapobieganie gruźlicy wśród dzieci , . . . 0,25

Babecki. Mleko (krowa chora na gruźlicę jest źródłem zakażenia) . . 0,25
Grodeckl. Narządy i drogi oddechowe człowieka 0,25
Tablice poglądowe o gruźlicy 8 tablic po . 1.80

Biblioteczka Higieniczna Kół Młodzieży Polsk. Cz. Krzyża. Do nabycia w Wydziale propagandowo-wydawniczym Zarządu Głównego P. C. K. Warszawa, Smolna 6.

	zł gr
Chory w domu . .	0,15
Czyste powietrze w izbie .	0,15
Niepotrzebne zmartwienie .	0,15
Co widziałem na wsi . .	0,15
Co i jak należy jeść, aby być zdrowym	0,15
Zdrowie na codzień .	0,15
Suchotnik w domu . .	0,15
Dobra woda do picia .	0,15
Złe przyzwyczajenia . .	0,15
Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach 100 sztuk . .	1.00
Dr J. Misiewicz. Podręcznik ratownictwa	0.60

„Pomoc Szkolna“ Warszawa, Krakowskie Przedmieście 38.

Tablice.

	zł gr
Dr W. Miklaszewski. Tablice do anatomii i fizjologii 100×70 cm, Komplet 12 tablic, pojed. tablica niepodklejona .	3,50
Tablica przedstawiająca prawidłową podstawę przy pisaniu . .	1,80
Meinhold. Zęby i ich pielęgnacja, barwna tabl. 75×91 cm. . .	7,20
Meinhold. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach. Komplet 15 tabl. 65×91 cm. pojed. tablica . . .	6.25
Higiena i ochrona pracy 5 tablic barwnych po . . .	14,00

„Sprzęt szkolny“ Warszawa, Ś-to Krzyska 5.

	zł gr
Tablica „Pasorzyty kiszek“ . .	15,00
„ „Owady krwiożercze“ .	15,00
„ „Formy bakteryj“ . .	15,00
„ „Bakterie chorób wenerycznych“ .	15,00
2 tablice „Choroby zakaźne dziecięce“ po	15,00
Tablica „10 przykazań dla przyszłych matek“ . . .	15,00
„Higiena dziecka“ 14 tablic po	15,00

Różne wydawnictwa do nabycia w większych księgarniach lub w „Domu Książki Polskiej“ Warszawa, Plac Trzech Krzyży 8.

Dr W. Hoszowska. Zajęcia praktyczne w zakresie kultury życia codziennegk w szkole powsz. („Nasza Księgarnia“ Sp. Akc. Zw. Naucz. Pol.) .
Konkursy „Zdrowie w Chacie wiejskiej“ (Centr. Tow. Organiz. i Kółek Rolniczych)
Prof. Dr J. Lenartowicz. Czem są i czem grożą choroby weneryczne . .
Mul. Radomski, Dr S. Tołpa. Nauka o człowieku łącznie z higieną podręcznik dla kl. VII szk. powsz. . .
Instrukcja dla kolonij letnich pod red. Dr M. Godyckiego. Nakł. Poznańskiej Komisji Wojew. do spraw kolonij letnich wydanie drugie 1935 . .

Biblioteka Młodej Matki (Wyd. Polski Komitet Opieki nad dzieckiem) Warszawa, Litewska 16.

	zł gr
Dr M. Gromski. Jak ustrzec niemowlę od biegunek letnich . .	0,30
Dr S. Średnicki. Kąpiel niemowlęcia .	0,25
Prof. Dr W. Szenajch. List do mamusi w sprawie odry . . .	0,25
Prof. Dr W. Szenajch. List do mamusi w sprawie szkarlatyny . .	0,25
Prof. Dr Michałowicz. Słońce, powietrze i woda w życiu dziecka . .	0,25
Prof. Dr Szejnach. List do mamusi w sprawie dyfterytu. . . .	0,25
— — — — — — — —	
Dr Sokołowska. Alkoholizm a gruźlica	0,40
Dr Puławski. Pogadanka o piciu trunków	0,60
Prof. Dr Gantkowski. Najważniejsze zagadnienia z dziedziny alkoholizmu	0,50
Prof. Dr Wacholz. Alkoholizm a przestępstwo	
Mikulski. Wpływ alkoholizmu na czynności psychiczne . .	0,30
Hornowski Dyzenteria i tyfusy	0,70
Mierzecki. Dla twego zdrowia (o chor. wener.)	2,00
Tablica „Alkohol a postępy w nauce“	1,00
Tablica „Narządy wewn. zdrowie i uszkodzone pod wpływem alkoholu“	1,00
Plakat „Wesele z wódką i bez wódki“	1,00

RUCH SŁUŻBOWY.

W KURATORIUM:

Pan Minister W. R. i O. P. dekretem z dnia 25 listopada 1936 r. N. BP-23268|36 zwolnił ze służby p. Władysława Karwowskiego, prowizorycznego urzędnika w Kuratorium O. S. Brzeskiego, z dniem 29 lutego 1937 r.

Pan Minister W. R. i O. P. dekretem z dnia 22.XII.1936 r Nr. BP-25266|36 przyznał p. Piotrowi Jaskierowi, referendarzowi w Kuratorium O. S. Brzeskiego, uposażenie zasadnicze według VII grupy od dnia 1 lutego 1937 r.

Pan Minister W. R. i O. P. dekretem z dnia 22.XII.1936 r. Nr. BP-25314|36 przyznał p. Władysławowi Ofiarkiewiczowi, pomocnikowi rachunkowemu w Kuratorium O. S. Brzeskiego, uposażenie zasadnicze według VIII grupy od 1 lutego 1937 r.

W INSPEKTORATACH:

Pan Minister W. R. i O. P. dekretem z dnia 22.XII.1936 r. Nr. BP-25260|36 przyznał p. Wawrzyńcowi Kamińskiemu, prow. inspektorowi szkolnemu w Kosowie Poleskim, uposażenie zasadnicze węglug VII grupy od dnia 1 lutego 1937 r.

Pan Minister W. R. i O. P. dekretem z dnia 22.XII.1936 r. Nr. BP-25445 36 przyznał p. Leonowi Janiszewskiemu, podinspektorowi szkolnemu w Pińsku, uposażenie zasadnicze według VI grupy od 1 kwietnia 1937 r.

KOMUNIKATY.

Kursy wychowania fizycznego.

W czasie od 26—30 czerwca odbędą się we wszystkich obwodach szkolnych kursy wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych, organizowane przez Inspektoraty Szkolne. Celem tych kursów będzie dokładne zapoznanie się z minimum programowym z zakresu ćwiczeń cielesnych w szkołach I-go stopnia.

Bliższe informacje o kursach zostaną nauczycielstwu podane przez poszczególne Inspektoraty Szkolne.

Zezwolenie na otwarcie szkoły.

Kuratorium udzieliło Zgromadzeniu Zakonnemu Córek Najczystszego Serca Marii w Bielsku-Podlaskim zezwolenia na otwarcie i prowadzenie w Bielsku-Podlaskim szkoły pod nazwą: Prywatna Szkoła Krawiecko-Bieliźniarska pod wezwaniem Św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Bielsku-Podlaskim.

Maski przeciwgazowe.

Zarządy Obwodów L.O.P.P. przyjmują zamówienia na maski p-gaz. „R. S. C.", których cena wynosi 17 zł. za komplet dla osób prywatnych, a 15 zł. dla instytucyj społecznych samorządowych i administracyjnych.

Ceny te rozumieją się loco magazyn Zarządu Głównego L.O.P.P. w Warszawie, bez kosztów opakowania i obowiązują od dnia 1.II-1937 r.

W wypadku dostawy masek „R. S. C." w skrzyniach przepisowych 50-cio sztukowych, Zarząd Główny L.O.P.P. będzie liczył zł 10 — za każdą skrzynię. Przy zwrocie tych skrzyń rachunki instytucji zamawiających zostaną zmniejszone o kwotę 10 zł.

Pomieszczenie wycieczek szkolnych w Obozie Emigracyjnym w Gdyni

Kuratorium podaje do wiadomości, że Kierownictwo obozu Syndykatu Emigracyjnego w Gdyni będzie przyjmować jak dawniej w sezonie letnim wycieczki szkolne na dotychczasowych warunkach z tym jednak zastrzeżeniem, że może to nastąpić tylko w tych dniach miesiąca, które będą wolne od ruchu emigracyjnego.

Wobec ożywienia w b. r. ruchu emigracyjnego kierownicy wycieczek chcący korzystać z pomieszczeń Obozu Emigracyjnego winni przed udaniem się do Gdyni poinformować się w kierownictwie Obozu o terminach wolnych od ruchu emigracyjnego.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

POŚWIĘCONA PRACY NAUCZYCIELSTWA W SZKOLE I POZA SZKOŁĄ.

SŁOWO OD REDAKCJI.

W całokształcie zagadnień wychowawczych szkoły na czoło wysuwa się kwestia zdrowia dziecka, kultury życia codziennego i wychowania higienicznego.

Realizacja zadań higienicznych szkoły wymaga z jednej strony uzdrowotnienia środowiska szkolnego i otoczenia, a więcizby szkolnej, jej urządzeń sanitarnych, boiska, ogródków i ustępów szkolnych, z drugiej zaś strony przygotowania nauczyciela do spełnienia roli wychowawcy—higienisty.

W szeregu artykułów naszego „Dziennika" chcemy zwrócić uwagę nauczycielstwa na ten ważny odcinek pracy szkolnej i na dobór dróg, które prowadzą do podniesienia stanu zdrowotnego młodzieży i kultury higienicznej wogóle. W pracy tej nauczycielstwo powinno znaleźć pomoc ze strony dozorów i opiek szkolnych, Komitetów Rodzicielskich i organizacyj młodzieży szkolnej. Szczególnie ważne zadania w tej dziedzinie stoją przed Kołami Młodzieży P. C. K. Działalność tych Kół, dobrze przemyślana i otoczona umiejętną opieką, może przynieść cenną pomoc.

Niniejszy numer „Dziennika" poświęcamy tym zagadnieniom w przekonaniu, że zainteresują one nauczycielstwo i ułatwią mu trudną i ofiarną pracę wychowawczo-społeczną.

MARIA BORTNOWSKA.

Stan obecny i rozwój Kół Młodzieży P. C. K.

Jest rzeczą zrozumiałą, że organizacja Czerwonego Krzyża będąca pionerem najszczytniejszych haseł humanitarnych musiała wkroczyć również w dziedzinę kształtowania dusz i charakterów młodzieży. Zapoczątkowanie w tej dziedzinie nastąpiło podczas wojny swiatowej, pod wpływem samorzutnego ruchu wśród młodzieży i dzieci w Kanadzie i w Australii w zakresie pomocy dla żołnierzy na froncie i ich rodzin pozostałych w kraju. Akcja ta, na razie rozpoczęta w niewielkich rozmiarach, rozrosła się niebawem znacznie. Przyjęła się w Stanach Zjednoczonych i rozwinęła potężnie nie tylko ilościowo ale i jakościowo, przechodząc naśmielsze oczekiwania organizatorów.

To też po zakończeniu wojny postanowiono wykorzystać wartości społeczne i wychowawcze organizacji Kół Młodzieży Czerwonego Krzyża przez pzzystosowanie jej programu do warunków pokojowych.

Akcję tę ujęła w swe ręce Liga Czerwonych Krzyży, utworzona jako Związek Czerwonych Krzyży dla rozwijania działalności pokojowej; korzystając z doświadczenia Ameryki i Australii, Liga dała impuls do utworzenia podobnej organizacji niemal we wszystkich krajach cywilizowanych. W ten sposób powstała wielka szkoła pracy ideowej wśród młodzieży, stopniowo rozwijająca praktycznie swój program i metody pracy.

Jeżeli chodzi o program, to zasadniczo przyjęta została deklaracja Rady Ligi Czerwonych Krzyży z roku 1922, która propagując organizację Kół Mł. uważała ją za środek do wpajania w serca dzieci dążenia do utrwalenia pokoju świata, rozszerzania idei wzajemnej pomocy i ożywienia współpracy w dziedzinie ochrony zdrowia własnego i innych. Ta deklaracja zasad jest dotychczas podstawą, na której wznosi się Czerwony Kzyż Młodzieży na obu półkulach.

W zastosowaniu praktycznym stworzyło to trzy dotychczas utrzymane zasadnicze kierunki działalności Kół:

1) działalność charytatywna rozbudzająca wśród dzieci wrażliwość na odczuwanie niedoli innych i chęć niesienia im pomocy w zastosowaniu praktycznym, w myśl hasła „Miłuj bliźniego". — Dział ten, pod względem ideowym najwięcej zbliżony do pracy z czasu wojny, rozszerzony został do zakresu akcji pomocy i opieki we wszystkich dziedzinach życia codziennego i obejmuje wszystkie te wypadki, które zdolne są poruszyć wrażliwe serce dziecka.

2) działalność higieniczna, polegająca na szerzeniu wśród dzieci zasad higieny i przyzwyczajania do stosowania ich w życiu codziennym wpajania w nie obowiązku troszczenia się o zdrowie swoje i innych, a także poczuwania się do odpowiedzialności za nie.

Wreszcie dział trzeci:

3) budzenie i rozwijanie uczuć przyjaźni wśród dzieci różnych krajów. — dział tak wyraźnie odzwierciadlający nastroje powojenne, które znalazły wyraz w powstaniu Ligi Narodów. — Poznawanie się wzajemne młodzieży różnych krajów przez korespondencję międzyszkolną uważano bowiem za jedną z dróg do osiągnięcia prawdziwego porozumienia międzynarodowego, które miało prowadzić do pokoju świata.

Przeżycia ostatnich lat dowiodły, że akcja ta nie da rezultatów, na które liczono, niemniej jednak zachowuje ona swe wartości wychowawcze.

Jako podstawy organizacyjne pracy zalecone zostały przez Radę Ligi przede wszystkim: 1) ścisła łączność organizacyjna z odnośnymi narodowymi organizacjami Czerw. Krzyża i 2) ścisła współpraca ze szkolnictwem, gdyż szkoła jest głównym terenem, na którym Czerwony Krzyż Mł. ma najlepsze warunki rozwoju.

Przez 20 lat, które dzielą nas od chwili powstania pierwszych Kół Mł. C. K. rozwój tej organizacji poszedł w żywiołowym tempie.

Główne etapy rozwoju organizacji Kół Młodzieży Czerwonego Krzyża w okresie powojennym ilustrują następujące cyfry:

W 1922 r. istniała ona w 21 krajach, licząc ogółem 5.713.100 członków

W 1926 r. istniała ona w 28 krajach, licząc ogółem 9 604.200 członków

W 1931 r. istniała ona w 49 krajach, licząc ogółem 12.592804 członków

W 1936 r. istniała ona w 52 krajach, osiągając liczbę 17.550.248 członków.

Ten systematyczny stały rozwój organizacji jest najlepszym dowodem jej żywotności, a jej powszechność dowodem jej życiowych wartości wychowawczych, dających się zastosować w najrozmaitszych warunkach istnienia.

Ogólna bowiem liczba członków rozdzielona w stosunku do części świata, wskazuje, że w Afryce jest ich 28.610, w Ameryce — 7.595.841 w Europie — 5.095,214, w Azji — 3,254,214, w Oceanii — 1,306,033.

W tym zespole różnych ras i kontynentów na przodujące miejsce wysuwają się od początku Stany Zjednoczone, zarówno pod względem liczby członków jak i rozwoju działalności. Amerykański Czerw. Krzyż liczy 7.205.440 członków, a łącznie z wyspami Filipińskimi z górą 8 milionów członków.

Drugie miejsce pod względem liczebności zajmuje Japonia, — 3 miliony członków. Spośród krajów europejskich pierwsze miejsce pod względem liczebności zajmują Włochy — 2 miliony czł. (dalej idzie Czechosłowacja 582 tysiące, Jugosławia 518 tysięcy i t.d.) W stosunku do ogólnej liczby ludności w kraju największy procent młodzieży Czerwonego Krzyża posiadają te same kraje, w nieco innym układzie porządkowym, — St. Zjednoczone, Włochy, Czechosłowacja, Japonia, Jugosławia, Grecja, Kanada, Bułgaria i t.d,

Pod względem organizacyjnym, ideowym i umiejętnego przystosowania się pracy Kół do życia szkolnego, należy pokreślić przede wszystkim skuteczne wysiłki Czerwonego Krzyża St. Zjednoczonych, i Kanady, gdzie władze szkolne kładą specjalny nacisk na rozwój Czerwonego Krzyża Młodzieży, a w programach szkolnych wyznaczają godziny na pracę z nim związane. Młodzież Amerykańskiego Czerwonego Krzyża stanowi potężną organizację, najliczniejszą i najbardziej rozpowszechnioną w kraju, cieszącą się uznaniem społeczeństwa i poparciem władz szkolnych, dysponującą poważnymi funduszami. Ożywiona działalność Kół amerykańskich pobudza rozwój organizacji w innych częściach świata przez finansowe popieranie poczynań organizacji słabszych. — Subsydia te wynoszą po kilka tysięcy dolarów rocznie. Spośród różnych organizacji Czerwonego Krzyża, Koła polskie również niejednokrotnie korzystały z tych zapomóg. Były one zawsze przeznaczone na cele specjalne, jak: zakup inwentarza do świetlic Kół, apteczki, lampy kwarcowe, wycieczki i tp. Wszyscy też znamy pudełka gwiazdkowe, których dziesiątki tysięcy rok rocznie wysyłane są przez młodzież amerykańskiego Czerwonego Krzyża do młodzieży wszystkich części świata. Spośrod krajów europejskich wyróżnia się swą pracą Czerwony Krzyż Młodzieży Belgijski i Łotewski. W obydwu tych krajach jest on ściśle związany z władzami szkolnymi i korzysta z ich poparcia.

W krajach słowiańskich organizacja Kół Mł. na ogół rozwija się bardzo dobrze. Przoduje w tych pracach Czerwony Krzyż Czechosłowacki, prowadząc Koła w z górą 7 tysiącach szkół obejmujących 23 tysiące klas. Zaznaczam to spe-

cjalnie ze względu na to, że Czerwony Krzyż Czechosłowacki jako jednostkę organizacyjną przyjął klasę, tak że w jednej szkole bywa po kilka Kół. Władze szkolne udzielają im całkowitego poparcia, czego najlepszym dowodem jest fakt współpracy z Czechosłowackim Czerw. Krzyżem 20 tysięcy nauczycieli.

Niemniejszym poparciem władz szkolnych cieszy się Czerwony Krzyż Młodzieży w Jugosławii i Bułgarii. W krajach tych akcja C. K. M. finansowana jest przez władze rządowe, a wBułgarii kierownik sekcji Kół Mł jest urzędnikiem Min. Oświaty, przydzielonym do Czerwonego Krzyża. Jugosłowiański Czerwony Krzyż prowadzi swą pracę w zgórą 5 tysiącach szkół, bułgarski w 2 tysiącach,

W naszym kraju psychiczne podłoże do przyjęcia organizacji Młodzieży C K. dała również wojna. A chociaż pierwsze Koła, organizowane przy udziale specjalnych instruktorów Ligi Cz. Krzyża, powstały dopiero w roku 1921, to jednak już w okresie wojny 1919—1920 widzimy liczne zastępy młodzieży i dziatwy szkolnej w szeregach akcji pomocniczej dla Polskiego Czerw. Krzyża.

Począwszy więc od 1921 r, Koła Mł PCK. rozwijają się jako organizacja szkolna. Dla kierownictwa i nadzoru na tymi Kołami wyłoniony został przez Komitet Główny PCK. specjalny organ jako Komisja Główna Kół Mł. PCK. W skład tej Komisji, obok działaczy PCK., weszli przedstawiciele Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, oraz stowarzyszeń nauczycielskich. Z chwilą powiększenia się liczby Kół, kierownictwo i kontrola nad ich działalnością musiały zostać zdecentralizowane i w tym celu zostały powołane do życia Komisje Oddziałowe przy Zarządach Ooddziałów PCK. i Komisje Okręgowe przy Zarządach Okręgów P. C.K W ten sposób powstała jednolita organizacja która, jakkolwiek ściśle związana z Czerwonym Krzyżem dorosłych, ujęta została w ramy specjalnego regulaminu. — Podział terytorialny tej organizacji, podobnie jak podział terytorialny C. K. dorosłych pokrywa jednak się obecnie z podziałem władz wojskowych, co do pewnego stopnia utrudnia i komplikuje współpracę z władzami szkolnymi.

Na dz. 1.I-1937 r. organizacja Kół Mł. P. C. K. liczy prócz Komisji Głównej — 16 Komisji Okręgowych, 182 Komisje Oddziałowe i 4.682 Koła Młodzieży PCK.

Koła Młodzieży pracują przede wszystkim jako organizacja szkolna, rozwijając swą działalność przy szkołach powszechnych, średnich i zawodowych, przewiduje się jedak również Koła pozaszkolne, tworzone przez młodzież, która nie uczęszcza do żadnych zakładów naukowych lub też po ukończeniu szkoły powszechnej chce nadal pracować w Czerwonym Krzyżu

Spośród Kół szkolnych znakomitą większość, bo

87,14% stanowią Koła przy szk. powszechnych,
9,13% „ „ „ „ średnich,
2,9% „ „ „ „ zawodowych.

Ogólna liczba członków, według otrzymanych wykazów, wynosi z górą 250.000 (61% dziewcząt i 39% chłopców) z czego w szkołach powsz. miejskich — 50% członków, w szkołach powsz. wiejskich — 43%, w średnich ogólnokształcących — 5%, w zawodowych — 1,8%, i pozaszkolnych — 0,2%.

Według podziału na Okręgi PCK., na terenie których Koła pracują, mamy:

w Okr.	Białostockim	85 Kół
„ „	Kaliskim	39 „
„ „	Kieleckim	170 „
„ „	Krakowskim	511 „
„ „	Lubelskim	103 „
„ „	Lwowskim	392 „
„ „	Łódzkim	836 „
„ „	Podlaskim	86 „
„ „	Pomorskim	394 „
„ „	Przemyskim	175 „
„ „	Śląskim	171 „
„ „	Warszawskim	522 „
„ „	Poleskim	399 „
„ „	Wielkopol.	472 „
„ „	Wileńskim	214 „
„ „	Wołyńskim	164 „

Zastanawiając się nad rozwojem naszej organizacji na terenie poszczególnych Okręgów, bezwzględnie pierwsze miejsce, zarówno pod względem liczby Kół, jak należytego zrozumienia ideologii i intensywności pracy, należy oddać Okręgowi Łódzkiemu, ze specjalnym wyróżnieniem terenów podległych Komisji Oddz.: w Łasku, Radomsku, Zgierzu i Łęczycy. W ostatnich latach widzimy również znaczny postęp w rozwoju organizacji Kół w Okręgach Wielkopolskim, Krakowskim, Pomorskim i Warszawskim.

Na terenu Polesia Koła Młodzieży P. C. K. istnieją od roku 1930. Komisja Okręgowa w Brześciu n.B. powstała w 1932 r. Od tego momentu rozpoczyna się praca i rozwój Kół na Polesiu, który ilustrują następujące zestawienia:

	Na 1 września 1934	Na 1 kwietnia 1937
Komisji Oddziałowych	6	13
Kół Młodzieży PCK.	110	433
Członków	1622	18950

Prace w Kołach uwzględniają sekcje: higieniczną, humanitarno-społeczną, robót, przyrodniczą i korespondencyjną Wszyskie te sekcje wykazują dużą żywotność, szczególniej skuteczna jest praca w sekcji higienicznej, gdyż przyczy-

nia się do podniesienia kultury życia codziennego na wsi.

W Białostockim mamy zarejestrowanych 83 koła i 4180 członków.

Nie mogę wyszczególnić tu zakresu pracy w poszczególnych Kołach, chciałabym jednak podkreślić zbiorowe wysiłki Kół i Komisji, które stanowią już dalszy etap rozwoju organizacji, a samej młodzieży dają poczucie siły i powagi organizacji, do której należy. Do takich zbiorowych wysiłków należy zaliczyć niewątpliwie organizowanie kiermaszów, kolonii letnich, wspólnych wycieczek, kursów, wystaw prac, wreszcie zjazdów regionalnych i tp. W ciągu ubiegłych lat organizowane były liczniejsze zloty członków, a mianowicie; w Czechosłowacji przy współudziale Komisji Kieleckiej, Krakowskiej, Śląskiej i Łódzkiej, w których udział brało 14 tysięcy młodzieży, w Wilnie oraz w Spale — organizowany dla członków Kół Okr. Warszawskiego. — W ciągu ubiegłego roku w związku z obchodem 15 rocznicy istnienia Kół Mł. PCK. szereg Komisji organizowało zjazdy przedstawicieli Kół z terenów Okręgów.

Zarówno zloty liczniejsze, jak i mniej liczne zjazdy z terenu jednego lub kilku powiatów, a nawet zebrania delegatów różnych kół w miastach, należy uważać za bardzo wskazane z punktu widzenia organizacyjnego. To też celem ułatwienia Komisjom Okr. pracy w tym kierunku Komisja Gł. popiera otwieranie w większych zbiorowiskach świetlic Kół Mł. PCK., asygnując na zakup inwentarza poważne subsydia.

W świetlicach tych mają możność członkowie Kół spotykania się i wzajemnego poznawania się oraz porównywania swych prac. Mamy obecnie czynnych na terenie Polski 21 świetlic. — Świetlice te należycie wykorzystane stanowić mogą wielką pomoc i ułatwienie w pracy zarówno Komisji jak i opiekunów Kół.

Drugim czynnikiem, który powinien spełniać doniosłą rolę łącznika organizacyjnego na całym terenie, jest miesięcznik „Czyn Młodzieży Polskiego Czerwonego Krzyża". W miesięczniku tym. wydawanym z wielką starannością i dużym nakładem pracy, poza bogatym działem beletrystycznym, znajdują się stałe działy, w których młodzież znaleść może wiele wskazówek do pracy i informacji z działalności innych Kół w kraju i zagranicą; znajduje się też w każdym numerze kalendarzyk prac, który winien być pomocnym zarówno dla opiekuna Koła jak i dla jego Zarządu.

Od początku bieżącego roku szkolnego do „Czynu" dołączany jest bezpłatny dodatek dla opiekunów, zawierający wskazówki do prowadzenia pracy i wiadomości organizacyjne oraz dodatek dla dzieci młodszych. — Komisja Kwalifikacyjna Min. W. R. i O. P. spośród wszystkich czasopism wydawanych dla młodzieży, uznała „Czyn Mł. PCK." za pismo stojące na pierwszym miejscu pod względem ideologicznym.

Na temat programu pracy w Kole Mł. Polskiego Czerwonego Krzyża przeprowadzono już szereg dyskusji. Podczas tych dyskusji z jednej strony padały zarzuty, że program pracy Kół nie jest ściśle ułożony, z drugiej strony podnoszono jako dodatnią stronę organizacji to, że daje ona członkom tak wiele swobody działania, wyrabia w młodzieży własną inicjatywę i pozwala prowadzić pracę w najrozmaitszych warunkach: w mieście czy na wsi, wśród dzieci młodszych i starszych, dziewcząt i chłopców.

Oceniając tę elastyczność naszej organizacji, żadnego szablonu działalności Koła Mł. nadawać nie możemy i nie chcemy. Nawet w prowadzeniu tych trzech zasadniczych działów pracy Kół, jakie stanowią: praca społeczna, praca w dziedzinie higieny i korespodencji międzyszkolnej, zostawiamy całkowitą swobodę opiekunowi, który prowadzi ją zależnie od miejscowych warunków oraz wieku i inteligencji i wyrobienia samej młodzieży, a także właściwości indywidualnych opiekuna-wychowawcy. Zakres działania Czerwonego Krzyża jest tak obszerny i różnorodny, a ideologia jego tak głęboka, że w każdych warunkach można znaleźć dział pracy, który zainteresuje młodzież i który po wykonaniu da jej całkowite zadowolenie.

Metody pracy w Kole i środki oddziaływania są tak proste, że pod tym względem również nadają się one do stosowania ich do dzieci w różnym wieku, poczynając od I. klasy szkoły powszechnej.

Pracę w Kołach chcemy oprzeć na dwóch zagadnieniach wychowawczych: pierwsze — to wyrobienie poczucia obowiązku jakie nakłada na członków przynależność do organizacji. Wymagamy, aby każde Koło od razu, choć w małym zakresie, określało swe zadania i ściśle je wykonywało.

Drugie zagadnienie — to systematyczność w pracy. Działalność Koła nie może polegać na urządzaniu od czasu do czasu jakiegoś popisu czy pokazu, obchodu lub uroczystości. — Działalność ta musi się przejawiać codziennie, we wszelkich przejawach życia szkolnego. Przynależność do Koła nie może polegać na obowiązku płacenia składek członkowskich; ciężar pracy nie powinien spadać tylko na opiekuna, lub Zarząd, ale powinien być umiejętnie rozłożony, w zależności od warunków zainteresowania członków. W tym celu najbardziej wskazanym jest podział pracy na kilka sekcji.

Zazwyczaj spotykamy w Kołach Sekcje, obejmujące trzy zasadnicze działy naszej pracy, a więc: sekcje higieniczną, lub jak w niektórych Kołach nazywają, sekcję sanitarną, sekcję społeczną lub pracy charytatywnej i sekcję kore-

spondencji międzyszkolnej. Poza tym spotykamy sekcje dramatyczne, dochodów niestałych, miłośników przyrody, sportów itp.

Do działalności higienicznej w Kołach przywiązujemy w warunkach naszych największą wagę.

Od czasu wprowadzenia nowych programów szkolnych, a zwłaszcza programu zajęć praktycznych z kultury życia codziennego, praca Kół w tej dziedzinie znalazła owocne podstawy.

Praca charytatywno-społeczna to dział najłatwiejszy do prowadzenia i najbardziej rozpowszechniony w naszych Kołach. Obejmuje on pomoc koleżeńską w najlepszym znaczeniu tego słowa, a więc: dożywianie, rozdawnictwo przygotowanej odzieży i bielizny, pomoc w nauce, opiekę nad sierotami i biednymi rodzinami, pomoc ofiarom klęsk pożaru, powodzi lub nieurodzaju, urządzanie choinki i święconego dla biedniejszych dzieci, opiekę nad zwierzętami, ptakami i drzewami przydrożnymi, opiekę nad opuszczonymi grobami poległych i tp.

Pracy tej, opartej na uczuciu miłości i solidarności, a nie na łasce bogatszych w stosunku do biedniejszych, przyświeca drugie hasło Czerwono Krzyskie „Służę". Biorąc w niej udział dziecko przyzwyczaja się do tego, że wszystko cokolwiek w organizacji robi, ma być dla dobra ogólnego, przyzwyczaja się do pracy niewynagradzanej, której korzyść osobistą stanowi jedynie moralne zadowolenie. Potrzeba, a niejednokrodnie konieczność zastosowania pracy w tej dziedzinie znajdzie się w każdej szkole, należy jednak, aby dzieci same nauczyły się odczuwać i rozumieć tę potrzebę.

Jeżeli chodzi o pracę tę z punktu widzenia korzyści materialnych dla innych, to nie jest ona tak błaha, jak można byłoby sądzić z drobnych rąk dziecięcych.

Są Koła przy szkołach powszechnych, które w swych sprawozdaniach kasowych podają setki złotych, wydane na akcję pomocy biedniejszym, setki złotych zebranych własną pracą (hafty, zbieranie i suszenie grzybów, oprawianie książek i tp.) lub własnym staraniem (imprezy).

Składki członkowskie, wobec ograniczenia przez Min. W. R. i O. P. ich wysokości, odgrywają w budżecie Kół stosunkowo małą rolę

W dziele tym należy podkreślić jeszcze wielkie znaczenie wychowawcze „Dnia Matki", jednej z najpiękniejszych i najwdzięczniejszych uroczystości, wprowadzonej przez Polski Czerwony Krzyż w roku 1924. Obchód Dnia Matki, poza rozbudzeniem w dziecku drzemiącego niejednokrotnie uczucia miłości i wdzięczności dla matki, odgrywa jeszcze ważną rolę zbliżenia szkoły z domem dziecka i przyczyni się niejednokrotnie do nawiązania pewnego porozumienia i współdziałania domu ze szkołą.

Trzeci dział do praktycznego zastosowania w Kołach, to korespondencja międzyszkolna. Jako czynnik wychowawczy w nowoczesnych systemach kształtowania umysłów dzieci jest ona bardzo ceniona i znaczenie jej niejednokrotnie podkreślane było w treści uchwał zapadłych na licznych zjazdach pedagogów i działaczy społecznych wszystkich części świata, oraz różnych pracach poświęconych zagadnieniom wychowawczym.

„Czerwony Krzyż — powiedział jeden z nauczycieli szkoły pow. w Szwajcarii — dał mojej szkole położonej w odludnym górskim ustroniu to, czego jej brakowało: łączność ze światem.— Od chwili, gdy uczniowie moi nawiązali stosunek z kolegami innych krajów, mamy wrażenie, że okna naszej szkoły stały się większe i że świat jest dla nas bardziej widoczny." — Tym oknem na świat szeroki wprowadzony do szkoły jest korespondencja międzyszkolna.

Zapewne wielki wpływ na rozszerzenie poglądów młodzieży mają związane z nowymi metodami nauczania: radio, kino i popierane przez władze szkolne wycieczki, dla większości jednak młodzieży w naszych warunkach środki te są mało lub zupełnie niedostępne, natomiast może je poniekąd zastąpić korespondencja międzyszkolna, potraktowana jak najszerzej.

Korespondencja międzyszkolna Kół Mł. P. C. K., w przeciwieństwie do tego działu pracy w innych organizacjach, ma przede wszystkim tę zasadniczą przewagę, że jest prowadzona kolektywnie, Wszystkie dzieci danego Koła lub sekcji korespondencyjnej wspólnie decydują, z jakiego kraju młodzieżą mają ją wymieniać.

Już ta pierwsza cecha daje nam dwie, jeżeli się tak można wyrazić, „korzyści wychowawcze": przede wszystkim dzieci wdrażają się do harmonijnej współpracy i przyjmowania wspólnej odpowiedzialności za jej wykonanie, a powtóre korespondencja ta, w ten sposób przygotowana, z samego układu musi obejmować szerszy zakres.

Korespondencja międzyszkolna, prowadzona w tej postaci, w jakiej propaguje ją Czerwony Krzyż, uzupełnia i ożywia wiadomości zawarte w podręcznikach, zwłaszcza geografii i historii. Kraj, który dotychczas był dla uczniów jedynie różową lub zieloną plamą na mapie, którego mieszkańcy zdawali się być równie nierealni jak postacie z fantastycznych bajek, po nawiązaniu korespondencji międzyszkolnej staje się w oczach dzieci żywym organizmem, a rówieśnicy ich takimi samymi ludźmi, chociaż często żyjącymi w zupełnie innych warunkach. Korespondencja pobudza do zainteresowania się tym krajem, stwarza też chęć do zapoznania innych z krajem rodzinnym.

Poza nauką geografii i historii, albumy, zależnie od ich charakteru i treści, służyć mogą

jako pomoce szkolne przy nauce przyrody, etnografii, języków obcych, robót ręcznych, rysunków i tp.

Nikt nie zaprzeczy wielkiej odpowiedzialności w stosunku do tradycji narodowych, jaka spada na system wychowania, który dąży do zaszczepienia w umysłach dzieci idei współżycia międzynarodowego. Aby system ten jednak miał zdrowe podstawy, musi on być oparty na szlachetnym zrozumieniu własnej idei narodowej. Tylko żywe uczucie miłości i zdolności poświęcenia dla własnego kraju, pozwoli zrozumieć uczucia i innych narodów do ich krajów.

I w tym kierunku także wykorzystać możemy korespondencję międzyszkolną Czerwonego Krzyża w szkole, jako sposób propagandy Polski zagranicą. Czy to w korespondencji z Kołami Mł. Czerwonego Krzyża innych krajów, czy przy wymianie z jej młodzieżą polską na obczyźnie, praca ta daje nauczycielstwu możność podkreślenia obowiązku młodzieży dostarczania swym dalekim rówieśnikom wiadomości o Polsce, jej historii, bogactwach naturalnych, wiekowej kulturze i życiu obecnym.

Komisja Główna, czuwając nad rowojem organizacji Kół Mł. na terenie całego kraju, chętnie dopomaga finansowo do urzeczywistnienia inicjatywy poszczególnych Komisji Okręgowych i Oddziałowych, czy to w zakresie pracy Kół, czy w dziedzinie propagandy i rozwoju naszej organizacji. Od kilku lat w budżecie Zarządu Głównego Polskiego Czerwonego Krzyża figurują sumy przeznaczone na rozwój organizacji Kół. Z sum tych Komisja Gł. przydziela subwencje na prowadzenie akcji Komisji Okręgowych, popiera finansowo organizowanie zjazdów, wycieczek, i tp. a także udziela Kołom zasiłków w postaci tkaniny bieliźnianej, przędzy wełnianej, tranu i tp. — Obecnie specjalna uwaga zwrócona jest na akcję higieny. W związku z tym Komisja Gł. zakupiła większą ilość apteczek, grzebieni gęstych, maszynek do strzyżenia włosów, mydła, szczotek, ręczników i tp. do bezpłatnego rozdawnictwa Kołom.

To też wysiłki Komisji Gł. znalazły zrozumienie i uznanie u władz szkolnych. Ministerstwo W. R. i O. P., oceniając doniosły czynnik wychowawczy jaki stanowi praca w Kołach, wydało szereg okólników nawołujących do zakładania Kół Mł. PCK. i uroczystych obchodów Dnia Matki, polecając ogółowi nauczycielstwu udzielania czynnego poparcia naszej organizacji w ramach wymagań pedagogicznych szkoły.

Szereg okólników popierających akcję Kół wydały wszystkie Kuratoria okręgów szkolnych.— Idąc po myśli logicznego rozumowania, zdaje się rzeczą naturalną wierzyć, że rezultaty pracy Czerwonego Krzyża w tym kierunku będą kiedyś doniosłe w swych skutkach, że dzieci, które w okresie swego rozwoju intelektualnego nauczyły się dbać o podniesienie poziomu higieny i kultury swego otoczenia, interesować losem innych i pomagać w ich niedoli, a także poznawać swych dalekich i bliskich rówieśników i darzyć ich uczuciem sympatii, po dojściu do wieku dojrzałego zachowają zdolność oszczędzania cierpień i usuwania wszelkich przeszkód, które mogłyby ich dzielić od ich bliźnych.

To jest cel, do którego dąży Czerwony Krzyż Młodzieży wytrwale i z wiarą w jego osiągnięcie.

ZOFIA STEFAŃSKA.

Organizacja i prowadzenie Kół Młodzieży P. C. K.

I. Organizacja Kół Mł. P. C. K.

1. Cele i zadania Kół Mł. P. C. K.

Koła Młodzieży P. C. K. mają za zadanie rozwijanie wśród młodzieży idei samarytańskiej oraz troski o zdrowie moralne i fizyczne swoje i bliźnich w myśl hasła „Miłuj bliźniego".

2. Teren pracy Kół Mł. P. C. K.

Terenem pracy Kół Mł. P. C. K. są szkoły powszechne, zawodowe, ogólnokształcące oraz młodzież pozaszkolna.

3. Sposób zakładania Kół Mł. P. C. K.

Inicjatywa założenia Koła powinna wpłynąć od samej młodzieży, zachęconej przez osoby starsze, czy to przez pogadanki wygłaszane na temat prac Kół Mł. PCK czy pokazem prac w istniejących już Kołach lub nawiązaniem korespondencji z Kołami dobrze pracującymi.

Gdy na terenie szkoły zostanie wytworzona przychylna atmosfera dla Polskiego Czerwonego Krzyża, a w szczególności dla pracy Kół Mł. P. C. K., wówczas gromadka młodzieży w ilości najmniej 15 osób, pod przewodnictwem osoby dorosłej (opiekunki), przeprowadza zebranie organizacyjne Koła,

Na tym zebraniu młodzież zapoznaje się z powstaniem i rozwojem Polskiego Czerwonego Krzyża zagranicą i w Polsce, z regulaminem, celem i zadaniami Kół Młodzieży P. C. K. oraz określa jasno i konkretnie, jaki rodzaj pracy Koło sobie wybiera.

Następnie młodzież wybiera Zarząd w ilości od 3—7 członków (§ 4 regulaminu). Protokół zebrania wraz z listą „członków Zarządu" odsyła się do Kierownictwa lub Dyrekcji Szkoły, która ze swej strony wybiera „przewodniczącego" (§ 5 Regulaminu).

Przewodniczącym (cą) Koła Mł. P. C. K. może być ktoś spośród młodzieży, jeden z wybranych członków Zarządu, lub osoba dorosła, członek zwyczajny P. C. K.

Kierownictwo luh Dyrekcja Szkoły ze swej strony powołują Opiekuna (kę) Koła (nauczyciela), który czuwa nad pracą Koła.

Uzupełniony protokół przewodnicząca (cy) za pośrednictwem Szkoły przesyła do Komisji Oddziałowej Kół Mł. P. C. K. do zatwierdzenia.

4. Kompetencje i zakres pracy Zarządu Kół Mł. P. C. K.

Po zatwierdzeniu Koła P. C. K. przewodnicząca (cy) zwołuje zebranie, na którym spośród członków Zarządu dokonywa się wyborów wiceprzewodniczącego, skarbnika, sekretarza oraz przewodniczących poszczególnych sekcji.

Zarząd Koła Mł. P. C. K. prowadzi sprawy Koła zgodnie z ideałami P. C. K. i Regulaminem (§ 9), a mianowicie:

a) organizuje czynny udział członków Koła w pracach humanitarnych, jak np: niesienie pomocy chorym i niedołężnym, moralnej i materialnej pomocy dzieciom, zwłaszcza sierotom, dopomaganie poszczególnym rodzinom lub instytucjom dobroczynnym i t. d.

b) zabiega o zdrowie członków Koła,

c) urządza odczyty, kursy, pokazy z zakresu higieny, ratownictwa, przyrodoznawstwa leczniczego itd., zakłada odpowiednie czytelnie, biblioteki, wypożycza czasopisma i książki;

d) szerzy zamiłowanie do przyrody przez organizowanie ogródków, zagonków, ziół leczniczych, hodowli zwierząt itd.;

e) urządza kolonie i półkolonie, boiska, gry ruchowe, sportowe itd.;

f) tworzy „grona pracowników" w celu szycia i reperacji bielizny, odzieży, wyrabiania środków opatrunkowych i różnych przedmiotów potrzebnych dla szpitali, szkół, ochronek i instytucji podobnych;

g) urządza pokazy wytwórczości „grona pracowników" i organizuje wycieczki w celu odwiedzania innych Kół Mł. P. C. K. lub zwiedzania kraju lub instystytucji;

h) współdziała w zakresie prac młodzieży z instytucjami społecznymi w celach pokrewnych z celami P. C. K. i osobami pracującymi w tym kierunku oraz wymienia korespondencję w kraju i zagranicą. (Korespondencję zagraniczną Zarząd prowadzi wyłącznie za pośrednictwem Komisji Głównej Kół Mł. P. C. K.);

i) składa półroczne sprawozdania ze swej działalności Komisji Oddziałowej;

j) przyjmuje nowych członków Koła;

k) zaprasza do sekcji członków wspierających Koło.

Opiekun Koła czuwa nad całokształtem prac Koła zgodnie z § 10 Regulaminu:

a) roztacza opiekę nad Kołem we wszystkich jego sprawach;

b) baczy, by wszystkie czynności Koła zgodne były z ideologią P. C. K. i zarządzeniami władz;

c) bierze udział we wszystkich zebraniach Koła, Zarządu Koła i Komisji Rewizyjnej;

d) aprobuje sprawozdania z działalności Koła;

e) ma prawo zawieszenia uchwał Zarządu i Walnego Zebrania Koła, skierowując jednocześnie sprawę do decyzji Komisji Okręgowej.

5. Zakres pracy Kół Mł. P. C. K.

Koła Mł. P. C. K. pracę swą prowadzą w 5 zasadniczych działach, którymi są:

A. Higiena i zdrowie.

B. Praca społeczna i pomoc potrzebującym.

C. Praca organizacyjna.

D. Roboty ręczne.

E. Kontakt z Kołami w kraju i zagranicą.

Poszczególnymi zadaniami zajmują się specjalne sekcje, które dbają o rozwój pracy, wnosząc nowe projekty i czuwając nad wykonaniem planów pracy poszególnych sekcji.

A. Higiena i zdrowie.

Do tego działu wchodzą następujące zagadnienia:

1. Utrzymanie apteczek szkolnych i wycieczkowych.

2. Opieka nad umywalniami.

3. Zakup miednic, ręczników, mydła, gąbek, szczotek, nożyczek do strzyżenia, szczotek do zębów itd.

4. Pogadanki higieniczne.

5. Kursy ratownicze,

6. Zaznajomienie dziewczynek z pielęgniarstwem i higieną dziecka.

7. Zbieranie ziół leczniczych.

8. Walka z brudem.

9. Walka z gruźlicą.

10. Przyzwyczajenie młodzieży do higieny i czystości za pomocą t. zw. „konkursów zdrowia i czystości".

11. Mierzenie i ważenie dzieci.

12. Tępienie much, wszy, komarów, szczurów itd. jako stworzeń roznoszących zarazki chorób.

13. Komitety czystości i porządku,

14. Drużyny sanitarne i ratownicze.

15. Sporządzanie afiszów higienicznych.

16. Urządzanie pokojów dziecinnych przy szpitalach miejskich.

17. Wyrobienie w dzieciach zamiłowania do ładu, porządku i estetyki (upiększenie klas, mieszkań itd.).

18. Place gier ruchowych.

19. Zagonki.

20. Poradnie, gabinety dentystyczne oraz ambulatoria dla dzieci.

21. Niesienie opieki i pomocy chorym dzieciom.

22. Rozdawnictwo tranu.

23. Współpraca ze szkołą w realizowaniu programu z zakresu kultury życia codziennego.

B. Praca społeczna i pomoc potrzebującym.

1. Opieka nad dziećmi, sierotami, wdowami, biednymi rodzinami, staruszkami, inwalidami itd.

2. Zbiórka chleba dla schronisk.

3. Choinka i święcone dla biednych dzieci, żołnierzy lub szpitali (gdy nie ma zakaźnych chorób).

4. Przesyłanie zeszytów zapisanych do zakładów dla ociemniałych.

5. Pomoc koleżeńska.

6. Korespondencja.

7. Gorące śniadania.

8. Opieka nad dziećmi ulicy.

9. Opieka nad grobami poległych żołnierzy.

10 Opieka nad zwierzętami, ptakami i roślinami.

11. Piecza nad młodymi drzewkami przy drodze.

12. Pomoc dla instytucji społecznych w pracach humanitarnych.

13. Wysyłanie dzieci na kolonie letnie.

14. Czytelnie i biblioteki specjalne.

C. Praca organizacyjna

1. Propaganda zadań i haseł Czerwonego Krzyża.

2. Udział w obchodzie Tygodnia P. C. K.

3. Organizacja „Dnia Matki".

4. Prenumerowanie i wspólne czytanie pisma „Czynu Młodzieży P. C. K."

D. Roboty ręczne.

1. Szycie sukienek i bielizny dla biednych dzieci.

2. Wyrabianie guzików.

3. Roboty włóczkowe.

4, Wyrób zabawek i ozdób choinkowych.

5. Sprowadzanie modeli do nauki dla ociemniałych dzieci.

6. Wyrabianie słomianek, mioteł itd.

7. Szczotkarstwo.

8. Koszykarstwo.

9. Introligatorstwo.

10. Stolarstwo.

11. Pantoflarstwo.

E. Kontakt z Kołami w kraju i zagranicą.

1. Korespondencja międzyszkolna z Kołami Mł. P. C. K. w kraju i zagranicą, oraz z młodzieżą polską na obczyźnie:

a) wymiana listów.

b) wymiana albumów zawierających fotografie z życia Kół, widoki Polski, rysunki, wzory robót, haftów, koronek, strojów ludowych, prac szkolnych, opisy historyczne, podania, legendy, zbiory marek olskich, ziół, owadów itp.

c. wymiana lalek w strojach ludowych i narodowych.

2. Sporządzenie i wysyłanie zabawek, przygotowanych podarunków gwiazdkowych.

3. Wzajemne odwiedzanie się Kół (wycieczki krajowe i zagraniczne). Ponieważ praca Kół Mł. P. C. K. musi być oparta na sumiennym i uczciwym wykonaniu przyjętych na siebie obowiązków, wskazane jest wybrać do pracy mniejszą ilość sekcji, lecz dopilnować dobrego ich rozwoju.

W związku z powyższym na terenie Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego największy nacisk należy położyć na sekcję higieny i zdrowia oraz sekcję humanitarno-społeczną, która może objąć:

a) pomoc i opiekę nad potrzebującymi,

b) dział pracy w zakresie szycia sukienek, bielizny, robót włóczkowych dla biednych dzieci oraz karmienie ptaków.

Fundusze Koła.

Fundusze Koła powstają:

1. Z rocznych składek członków Koła (1 gr. miesięcznie).
2. Ze składek członków wspierających.
3. Z ofiar i zapisów na cele danego Koła P. C. K.
4. Z dochodów osiągniętych przy sprzedaży wyrobów i ziemiopłodów oraz z odczytów, pokazów, koncertów, zabaw itd. urządzonych przez Zarząd Koła.

Książki Koła.

Poszczególni członkowie Zarządu prowadzą książki Koła. Obowiązującymi książkami są:

1. Książka protokółów.
2. Książka kasowa.
3. Książka materiałowa.
4. Ewidencja członków.
5. Książka korespondencyjna.

Odznaki zewnętrzne Koła.

Odznakami zewnętrznymi Koła są:

1. Pieczęć Koła.
2. Sztandar Koła.
3. Opaski z czerwonym krzyżem.
4. Znaczki P. C. K.
5. Legitymacje.
6. Hasła powitalne „do czynu“ — „wszyscy wraz“.

Sprawozdania.

Zarządy Koła Mł. P. C. K. składają Komisjom Oddziałowym Kół Mł. P. C. K. sprawozdania z prac według wzorów ustalonych przez Komisję Główną Kół Mł. P. C. K.

II Władze P. C. K.

Władzami Kół Mł. P. C. K. są władze Polskiego Czerwonego Krzyża. Na szczeblu Centrali odpowiędzialność za całą pracę Czerwonokrzyską bierze Zarząd Główny P. C. K. Przy Zarządzie Głównym istnieje Komisja Główna Kół Młodzieży P. C. K

Na szczeblu Okręgu są Zarządy Okręgowe P. C. K., przy których istnieją Komisje Okręgowe Kół Mł. P. C. K.

Na szczeblu powiatów są Zarządy Oddziałów P. C. K., przy których istnieją Komisje Oddziałowe Kół Mł. P. C. K.

W szkołach są Koła Mł. P. C. K. Zarządy Kół są organizacyjnie podporządkowane Komisjom Oddziałowym Kół Mł. P. C. K.

Komisja Główna Kół Mł. P. C. K.

Komisja Główna Kół Mł. P. C. K., jako instytucja kierownicza i nadzorcza całej organizacji Kół Mł. P. C. K.:

a) sprawuje nadzór nad działalnością wszystkich Kół, Komisji Oddziałowych i Okręgowych.
b) nadaje jednolity kierunek pracom Kół i Komisji,
c) zarządza funduszami nadsyłanymi przez Komisję i Koła oraz wszelkimi innymi funduszami i materiałami, jakie jej są przekazywane,
d) wydaje broszury, pisma itp., propaguje organizację Kół Mł. P. C. K.,
e) wydaje w ramach regulaminu j statutu P. C. K. instrukcje dla Komisji i Kół.

Komisja Okręgowa Kół Mł. P. C. K.

Komisja Okręgowa Kół Mł. P. C. K. kieruje pracą Komisji Oddziałowych Kół Mł P.C K. i koutroluje ją, a w szczególności:

a) rozpowszechnia organizację Kół Mł. P. C. K. na terenie Okręgu;
b) nadaje jednolity kierunek pracom Komisji Oddziałowych;
c) składa Komisji Głównej wnioski we wszystkich sprawach Kół Mł.;
d) otrzymuje raz do roku sprawozdania od Komisji Oddziałowych w terminach ustalonych przez Komisję Główną i przesyła je do Komisji Głównej (w końbu roku szkolnego);
e) zabiega o fundusze dla Komisji Oddziałowych i zarządza wszelkimi funduszami przekazanymi Komisji Okręgowej na cele organizacji Kół. Mł. P, C. K. Okręgu oraz rozdziela je pomiędzy Komisje Oddziałowe;
f) wykonuje wszelkie zarządzenia Komisji Głównej, dotyczące Komisji Oddziałowych i Kół, otrzymuje odpisy wszelkich zarządzeń Komisji Głównej wydanych w wypadkach nagłych bezpośrednio Komisjom Oddziałowym i Kołom.

Komisja Oddziałowa.

Komisja Oddziałowa Kół Mł. P. C. K. otacza stałą opieką i kontrolą wszysłkie Koła na obszarze podległym Zarządowi Oddziału P.C.K., a w szczególności:

a) zatwierdza Koła powstałe na terenie Oddziału i powiadamia o tym Komisję Główną za pośrednictwem Komisji Okręgowej;
b) podejmuje inicjatywę tworzenia nowych Kół na obszarze danego Oddziału;

c) prowadzi ścisły wykaz Kół należących do danego Oddziału oraz ich Zarządów w/g zasad ustalonych przez Komisję Główną;

d) przedsiębierze wszelkie kroki w granicach regulaminu P. C. K., mające na celu ulepszenie działalności Kół i pieczę nad tym, by ich praca była zgodna z ideałami P. C. K.;

e) informuje się o pracy Kół z otrzymanych sprawozdań i za pośrednictwem wizytacji Kół dokonywanych przez specjalnych delegatów;

f) proponuje poszczególnym Kołom Mł. P. C. K. podjęcie nowych prac, jeżeli uzna, że to jest w danych warunkach potrzebne;

g) zabiega o dostarczenie Kołom wszelkiego rodzaju materiałów niezbędnych do ich pracy i w tym celu prowadzi ewentualne własne składnice i wytwórnie w porozumieniu z Zarządem Oddziału P. C. K.;

h) korzysta z prawa zwracania się do Komisji Rewizyjnej przy Zarządzie Oddziału P. C. K. z prośbą o dokonanie rewizji rachunkowości poszczególnych Kół, jeśli uzna to za konieczne;

i) otrzymuje roczne sprawozdania od Zarządów Kół w/g wzorów ustalonych przez Komisję Główną i na ich podstawie składa sprawozdanie ogólne;

j) składa półroczne raporty Zarządowi Oddziału P. C. K., przesyłając jednocześnie odpisz tych sprawozdań do Komisji Głównej za pośrednictwem Komisji Okręgowej;

k) zarządza funduszami otrzymanymi od Kół lub Zarządów P. C. K. oraz powstającymi z różnych ofiar, jako też imprez i przedsiębiorstw dochodowych, (odczytów, zabaw składkowych, wytwórni i tp.) przy czym trzecią część składek otrzymanych od Kół Mł. P. C. K. przesyła do Komisji Okręgowej, a o ile Komisja Okręgowa jeszcze nie działa, to do Komisji Głównej;

l) zwraca się do Zarządu Oddziału w imieniu Zarządów Kół Mł. P. C. K. i własnym z wnioskami w sprawie zawierania umów, kontraktów i urządzenia przedsięwzięć dochodowych;

m) likwiduje Koła, które nie ujawniają żadnej pracy, albo wykraczają przeciw zasadom organizacji P. C. K.;

n) rozstrzyga sprawy Koła skierowane do jej decyzji przez Opiekuna Koła.

C. Współpraca z władzami szkolnymi.

W zebraniach Komisji Głównej Kół Mł. P. C. K. udział biorą delegaci Ministerstwa W. R. i O. P.

Komisja Okręgowa Kół Mł. P. C. K. współpracuje z Kuratorium Okręgu Szkolnego uzgadniając z nim współpracę w poszczególnych działach.

Komisje Oddziałowe Kół Mł. P. C. K. zapraszają do swych Zarządów Panów Inspektorów Szkolnych, co w dużej mierze ułatwia całość prac w Kołach.

Zarządy Kół P. C. K. ściśle współpracują z Kierownictwami Szkół, uzgadniając z nimi za pośrednictwem Opiekunów (ek) wszystkie swe poczynania.

Dr STEFANIA DOROSZKIEWICZ-GADOMSKA.

Podnoszenie kultury życia codziennego na wsi przez sekcje higieniczne Kół Młodzieży P. C. K.

Program działalności sekcji higienicznej Kół Mł. P. C. K., przystosowany do życia szkoły, obejmuje zagadnienia higieny, zdrowia i kultury życia codziennego.

Na terenie Okręgu Brzeskiego kultura higieniczna stoi dość nisko, a to utrudnia podniesienie kultury wogóle.

Ponieważ jednym z głównych celów organizacji Kół Mł. P. C. K. podczas pokoju jest wdrażanie dzieci do spełniania przepisów higienicznych w myśl hasła: zdrowie przez wychowanie, czy też jak chce prof. Rousseau — wychowanie przez zdrowie, słusznym będzie, gdy pod znakiem Czerwonego Krzyża wyjaśni się dziecku, że najlepiej służy społeczeństwu, kiedy czynne dba o czystość i zdrowie.

I rzeczywiście, o ile dawanie suchych recept na przepisy higieniczne pod postacią teoretycznych godzin lekcyjnych, przeważnie mija się celem, o tyle wdrażanie do nawyków higienicznych pod znakiem P.C.K. daje maksimum rezultatów. Działalność Kół Mł P. C. K. ułatwia przede wszystkim zadanie szkoły, które poza bezpośrednim obowiązkiem dostarczenia dzieciom pewnej sumy wiadomości ogólnych, ma obowiązek utrzymania zdrowia dzieci, a

nawet przyczyni się do poprawy tego zdrowia, o ile ono nie jest zadowalające.

Skuteczność pracy Kół zależy w pierwszym rzędzie od warunków higienicznych szkoły. W trudnych warunkach wyniki pracy są gorsze. Następnie w szkole musi być atmosfera higieniczna, czyli nastawienie na zagadnienia higieniczne. Musi zatem być stale oddziaływanie na dzieci, aby umiały korzystać z urządzeń higienicznych i nauczyły się wieszać odzież, wietrzyć klasy, utrzymać w czystości ustępy, papier w ustępach itp. Higieniści szkolni ochoczo wypełniają te obowiązki, wyręczając wychowawcę, kontrolując czystość osobniczą dziatwy szkolnej, wdrażając w używanie należyte umywalki, kraty do oczyszczania obuwia, kosza do śmieci itd.

W końcu warunkami dobrego funkcjonowania Koła Mł. P. C. K. jest opiekun, nie traktujący swojej roli formalnie lecz wkładający w nią dużo zainteresowania — gdyż jak powiedział Augur-Cieszkowski: Najpiękniejsza, najdobroczynniejsza instytucja jeśli nie ma w niej ożywczego ducha publicznego, to doskonałą pozostanie tylko na papierze, bo trzeba ludzi dobrej woli, dobrej myśli i dobrego uczucia — bez tego wszystko spełza".

Trudno jest obudzić zapał w sercach młodzieży jeżeli go się we własnym sercu nie posiada. To też opiekun Kół Mł. P. C. K. winien ideologię C. K. głęboko poznać i zrozumieć, aby ją zaszczepić młodzieży.

Opiekun Koła musi pozyskać miłość i zaufanie członków. Musi on pozostawić inicjatywę czynu samej młodzieży i tylko, gdy członkowie tej inicjatywy nie wykazują, dyskretnie podsuwać własną. Opiekun musi wykorzystać właściwości wieku dziecka. Używając bardzo prostych środków z młodszymi dziećmi, bawiąc się można wdrożyć nawyki higieniczne, bez naklejania wyrazów „higieniczne" lub „niehigieniczne", Można nauczyć dziecko kochać życie, zdrowie i jego przejawy, nie mówiąc o tym.

U starszych dzieci należy wykorzystać pęd do czynu i instynkt społeczny. Powierzenie pieczy nad czystością klas, umywalni itp. wywoła szlachetną dumę z wyróżnienia.

Nauczycielstwo amerykańskie wykazuje w tym kierunku nadzwyczajną pomysłowość. Wprowadziło ono Tygodnie wychowawcze i hasła, które przeniesione na grunt naszych Kół budzą duże zainteresowanie wśród ich członków Hasła te są dobierane przez dzieci, jak np.:

1. W zdrowym ciele zdrowy duch,
2. Czysta buzia — czyste ząbki.
3. Czysta książka — czysty zeszyt.
4. O godz. 8-ej wieczorem będę w łóżku.
5. Pamiętajmy o najmniejszych i najbiedniejszych.
6. Uprzejmość.
7. Punktualność.
8. Miłuj bliźniego.

Zapał dzieci rośnie z dnia na dzień. Wybór hasła należy do klasy, która wykazała się najlepszymi wynikami.

Akcja ześrodkowuje się w V oddziale i promieniuje na całą szkołę. Jako odznakę przechodnią otrzymuje klasa, zależnie od ilości punktów: białą, żółtą lub niebieską opaskę.

Do podniesienia kultury higienicznej w dużej mierze przyczyniają się również Konkursy Czystości Klasowe i Międzyklasowe. Konkursy te muszą być łatwe, zbyt trudne zniechęcają i demoralizują dzieci. Konkursem udanym nazwiemy ten, w którym 75% dzieci osiągnie dodatnie wyniki. Nie należy w konkursach dawać kilka zagadnień naraz, rozprasza to bowiem uwagę i wolę dziecka. Konkursy te nie mogą również być długie (2—4 tygodni), dłuższe zawsze kończą się niepowodzeniem. Lepiej powtórzyć konkurs później. W organizowaniu tych konkursów będą nam pomocne przewidziane w nowym programie zajęcia praktyczne. Przewidują one również praktykę z dziedziny higieny osobniczej, kulturę towarzyską, higienę mieszkań — wszystko to, co wchodzi w zakres pracy sekcji higienicznej Kół Mł. P. C. K.

Nauczanie higieny może być ujęte w działalności Kół Mł. P. C. K. przez prowadzenie jej nie systemem lekcyjnym, a na zebraniach Koła nie w klasie, a np. w pracowni, najczęściej, przyrodniczej, lub na dziedzińcu. Chodziłoby tu o odprężenie psychiczne, o zniwelowanie wrażenia godziny lekcyjnej szkolnej. Klasa otrzymuje tematy do opracowania w związku z dniami przeciwgruźliczymi, z akcją przeciwalkoholową, zasady walki z chorobami zakaźnymi, zarazek gruźliczy, bakterie itp., dalej klasa przygotowuje plakaty propagandowe. Zainteresowanie tymi zagadnieniami młodzieży starszych klas ułatwia uświadomienie higieniczne szkoły.

Kursy sanitarne lub ratownicze połączone z praktycznymi ćwiczeniami wnoszą w życie szkoły wiele momentów ciekawych. Przy tym mają one na celu przygotowanie do obywatelskiej pracy, wyszkolenie kadr pielęgniarskich drużyn ratowniczych na wypadek wojny. Kursy mają również za zadanie wpoić w młodzież P. C. K. gotowość służenia bliźniemu w każdej chwili, a i dla celów osobistych wiadomości z dziedziny ratownictwa są konieczne. Członkowie Kół Mł. P. C. K. rozproszeni potem po wszystkich zakątkach wsi polskiej, będą prowadzili propagandę higieny, a często będą jedynymi osobami znającymi ratownictwo na

wsi. W razie zaś katastrofy żywiołowej młodzież P. C. K. jako odpowiednio przeszkolona oddaje niespożyte usługi. W zrozumieniu doniosłości tego zagadnienia Okręg Warszawski P. C. K. co roku organizuje takie kursy i w jednym tylko roku 1936 przeszkolił 10 tysięcy młodzieży. Ale i mniejsze ośrodki nie zostają wtyle.

I u nas znajdują sie chętni lekarze (powiatowi, rejonowi, czy Ośrodków Zdrowia), którzy zechcą przy pomocy higienistek — tam gdzie one—są przeszkolić pewną ilość członków Kół Mł. PCK., naturalnie inteligentniejszych i wykazujących większe zainteresowanie w tym kierunku. Sekcja higieniczna Kół Mł. PCK. winna otoczyć opieką również ćwiczenia cielesne i śródlekcyjne. Zajęcia te wymagają więcej niż inne nastawienia higienicznego. Czystość bowiem jest nieodzownym warunkiem ćwiczeń cielesnych. A więc: boisko, sala gimnastyczna, kostiumy, pantofle, mycie się po ćwiczeniach winny być ściśle kontrolowane przez higienistów Koła. Wykonywanie ćwiczeń śródlekcyjnych tak często zaniedbywane, będzie z pewnością skrupulatnie wykonywane pod opieką dyżurnych z sekcji higienicznej Kół Mł. PCK. z uwzględnieniem tego, że mają one na celu *a* zmianę powietrza w klasie, *b* rozluźnienie mięśni, a często *c* ożywienie sennego nastroju w klasie,

Wypróbowanym i dobrym sposobem propagowania higieny są specjalne przedstawienia Czerwonokrzyskie. Polski C. K. posiada bogatą biblioteczkę broszurek propagandowych po b. niskiej cenie: piosenek, wierszy, jednoaktówek okolicznościowych, które cieszą się wielkim powodzeniem nietylko u dziatwy, ale i u starszego społeczeństwa, co ułatwia opiekunowi wprowadzenie haseł w czyn nie tylko w szkole, ale i w domu. Wciągnięcie rodziców do współpracy ze szkołą jest może tą drogą najłatwiejsze. Organizacja PCK. ze swoimi hasłemi humanitarnymi najlepiej trafia rodzicom do przekonania. Dobrze funkcjonujące sekcje higieniczne na terenie Polesia utrzymują tak dalece ścisły kontakt z domem i rodzicami, że organizują konkursy czystości w chatach, którym gospodyni chętnie się poddają, dumne będąc z otrzymanych odznaczeń za czystość.

Działalność sekcji higienicznej Kół Mł. PCK. niebyłaby kompletna, gdyby nie miała pomocy ze strony całego nauczycielstwa. Wychowawcy niezależnie od opiekuna muszą nietylko być życzliwie nastawieni, ale zapaleni do tej akcji. Do nich młodzież zwraca się o tematy, śpiewy, rysunki, plakaty itp.

W końcu akcja dożywiania nie powinna być obojętna dla sekcji higienicznej. Członkowie powinni nietylko akcję tę rozszerzać stale na terenie szkoły, brać udział przy rozdawania śniadań, ale dołożyć też starań, aby szkoła co roku na zimę była zaopatrzona w tran dla dzieci zołzowatych, których na terenie wsi mamy duży procent.

Widzimy, że możliwości pracy sekcji higienicznej są rozliczne i wszechstronne i choć zdajemy sobie sprawę z trudności, z jakimi szkoła na wsi musi walczyć, to biorąc pod uwagę, że chodzi tu o zdrowie, prawidłowy rozwój najliczniejszej warstwy społecznej i siły przyszłych pokoleń, pracę tę należy uważać za konieczną i pilną.

Dr STEFANIA DOROSZKIEWICZ-GADOMSKA.

Rola apteczki w życiu szkolnym.

Jednym z ważniejszych zadań Sekcji higienicznej Koła Mł. PCK. jest zorganizowanie należytej pomocy w nagłych wypadkach.

Opieka lekarska w szkołach powszechnych nie prędko jeszcie będzie należycie postawiona. Na Polesiu, przy tak złym stanie dróg i wielkich odległościach, właśnie szkoła musi być przygotowana do niesienia pomocy doraźnej nie tylko dziatwie szkolnej, ale i starszemu społeczeństwu.

Koła Młodzieży, względnie higieniści Kół, uprzednio przeszkoleni, w pierwszej linii obowiązek ten spełniać powinni. Do tego celu niezbędna jest podręczna apteczka szkolna, zaopatrzona w utensylia i leki konieczne przy udzielaniu pomocy w wypadkach nagłych.

Rozumiejąc doniosłość posiadania takiej apteczki Koła Mł. PCK. w dużym procencie już się w nie zaopatrzyły, czy to z Zarządu Głównego czy z Oddziału czy też z własnych funduszów. Również i Komitety Rodzicielskie zaopatrują szkoły w apteczki.

Nie wszystkie jednak szkoły posiadają apteczki. Należałoby dążyć do tego żeby już w najbliższym roku szkolnym nie było szkoły, któraby apteczki podręcznej nie posiadała, Apteczka szkolna, szczególniej na Polesiu winna być dostępna i dla starszego społeczeństwa. Pomoc udzielona przez higienistów Kół Mł. P. C. K. nieraz ratuje życie ludności wiejskiej, zupełnie pozbawionej fachowej interwencji, i ułatwia wogóle współpracę szkoły z domem, zdobywając starsze społeczeństwo dla poczynań szkoły w dziedzinie podniesienia kultury życia codziennego wsi.

Aby apteczka szkolna spełniała należycie

swe zadanie, musi być dobrze obsłużona i dobrze zaopatrzona w potrzebne leki, których nigdy nie może zabraknąć. Opiekun koła musi mieć fundusz na stały zakup leków. Fundusz ten Koła zdobywają różnymi drogami. Komitety rodzicielskie względnie rodzice opodatkowują się, Koła urządzają propagandowe imprezy Czerwonokrzyskie. Aby koszt tych leków był minimalny, Komisje Okręgowe po porozumieniu się z Zarządem Głównym przyjmują od komisji oddziałowych zapotrzebowania na leki do apteczek Kół Mł. PCK., które Koła otrzymują po cenach hurtowych.

Podajemy spis leków i utensylii, które powinny się znajdować w każdej podręcznej apteczce szkolnej:

1. jodyna 25 gr (w ciemnej flaszce)
2. wata higroskopijna 2 paczki à 25.0
3. lignina 250.0
4. pinceta. nożyczki, agrafki
5. bandaże à 6 cm i 10 cm po 6 sztuk
6. ceratki 1 mtr
7. gaza wyjałowiona opatr. 2 paczki
8. płyn Burowa 100.0
9. krople walerianowe 30.0
10. „ lnoziemcowa 30.0
11. amoniak do wąchania 30.0
12. przylepiec 2 cm szer. 1 mtr,
13. termometr
14. Sabadylla
15. wata żelazista do tamowania krwi
16. Krople goździkowe,

Apteczka szkolna winna być zamknięta i klucz od niej znajdować się musi u Opiekuna Koła Mł. PCK. lub u Kierownika Szkoły.

Dr STEFANIA DOROSZKIEWICZ-GADOMSKA.

Nauczyciel szkoły powszechnej a zdrowie dzieci.

Współzależność między stanem zdrowia i rozwojem fizycznym dziecka z jednej strony, a jego rozwojem umysłowym z drugiej jest nam wszystkim dobrze znana.

Nowa ustawa ustrojowa i statut szkół powszechnych, mając to na względzie, wymagają od nauczyciela możliwie wszechstronnego poznania każdego ucznia, by go wychować na obywatela pełnowartościowego pod każdym względem, a więc i fizycznym.

A ponieważ rozwój fizyczny organizmu dziecięcego ma największe nasilenie właśnie w okresie szkolnym, nie obojętne jest, jakie warunki zewnętrze wpływają na organizm rosnący.

Nauka o dziecku, której rozwój w ostatnich czasach jest tak doniosły ustaliła bezsprzecznie, iż na rozwój fizyczny dziecka wpływają takie czynniki, jak dziedziczność, konstytucja, płeć, klimat, narodowość, stan ekonomiczny, odżywianie, tryb życia. Wszystkie te momenty nauczyciel musi wziąć pod uwagę przy przyjmowaniu dzieci do szkoły, szczególnie tam gdzie nie ma szkolnej opieki lekarskiej.

Zaznajamiając się z materiałem dziecięcym, zgłaszającym się do szkoły, musimy przede wszystkim myśleć o dzieciach anormalnych, które w myśl § 8 ustawy o ustroju szkolnictwa podlegają zupełnemu zwolnieniu od obowiązku szkolnego, i o dzieciach opóźnionych w rozwoju umysłowym lub fizycznym, które w myśl § 7 nadają się do odroczenia obowiązku szkolnego.

Zwolnione winny być dzieci:

1. Ułomne fizycznie i trwale chore,
2. głuchonieme i ociemniałe,
3. psychicznie chore,
4. o zbyt niskim rozwoju umysłowym.

Odroczeniu powinny podlegać:

1. dzieci chore na choroby przemijające,
2. ozdrowieńcy po ciężkich chorobach,
3. dzieci opóźnione w rozwoju fizycznym,
4. epileptycy,
5. psychopaci,
6. dzieci opóźnione w rozwoju umysłowym.

W szkole, która ma zapewnioną opiekę higieniczno-lekarską, nauczyciel ma zadanie uproszczone, gdyż lekarz zorientuje się szybko w materiale przyjętym do szkoły. Niestety mało mamy takich szkół powszechnych i dlatego nauczyciel od pierwszej chwili musi umieć obserwować dzieci szkolne. Jak twierdzą Amerykanie i Niemcy, najczulszym higienistą może być właśnie nauczyciel, który według dokonanych obliczeń spędza z dziećmi w ciągu ich pobytu w szkole 10 000 godz. co mu niezaprzeczenie ułatwia obserwację. Nie chodzi tu o to, aby nauczyciel zabawiał się w lekarza, ale aby umiał w porę zauważyć najmniejsze zmiany w organiźmie dziecka i zareagowawszy na nie, nieraz uchronił dziecko od poważniejszego niebezpieczeństwa.

Umiejętny „rzut oka" jest w stanie stłumić w zarodku epidemię, przez dość wczesne izolowanie dziecka chorego, co w naszych warunkach pracy jest specjalnie ważne, gdyż epidemie te dziesiątkują dzieci wiejskie obniżają frekfencję i poziom nauczania szkoły.

Należy zatem zwracać uwagę na:

1. ogólny wygląd dziecka, a więc wzrost, odżywienie, postawę, cerę, temperament, ułomności,

2. stan skóry: czystość, wysypki, jak: świerzb, parch, liszaj, wszawica,

3. stan oczu: wady wzroku (czy dziecko nie trzyma książki przy czytaniu zbyt blisko oczu, czy rozróżnia litery na tablicy — w przeciwnym razie musi siedzieć na pierwszej ławce), choroby oczu i powiek, skrofuliczne obrzęki, zaczerwienienie i ropienie, jaglicę,

4. stan nosa, gardła, jamy ustnej: czy dziecko nie ma chronicznego kataru, czy oddycha przez nos, czy przez usta, czy nie czuc mu z ust i z nosa, czy migdałki nie są powiększone, czy nie ma na nich jakich nalotów; czy język nie obłożony. Należy też zwrócić uwagę na próchnicę zębów.

5. Stan uszu: czy słuch nie upośledzony, co trudnia dziecku postępy w nauce. Należy dziecko takie sadzać uchem zdrowym do klasy, a upośledzonym do ściany, w najbliższych ławkach. Zwrócić należy uwagę na zapalenie ucha środkowego, czyli ropienie o przykrej woni; w takim wypadku należy bezwzględnie skierować dziecko do lekarza.

6. Zmiany w gruczołach chłonnych, czyli tak bardzo rozpowszechnioną chorobę dzieci szkolnych, szczególniej na wsi: skrófulozę (sołotuchę), a więc wypryski na twarzy, na skórze owłosionej, na związany z tym kołtun, który jeszcze nie jest rzadkością na Polesiu, a którego usuwanie napotyka na duże trudności i z powodu wszawicy i z powodu zakorzenionych przesądów. Należy również zwrócić uwagę na dzieci krzywicze, których wskutek nieodpowiedniego i jednostronnego odżywiania na wsi mamy w szkołach pokaźny procent.

7. Stan gruczołu tarczowego: czy nie powiększony; czy gruczoły chłonne nie macalne lub wrzodziejące.

8. Klatkę piersiową, kręgosłup, kończyny, przepukliny i tułów, co łatwo się da zaobserwować przy ćwiczeniach cielesnych.

9. Na szybkie męczenie się dzieci przy bieganiu i ćwiczeniach.

10. Na objawy nerwowe, jak jąkanie, zacinanie się, ruchy mimowolne (szczególniej po chorobie zakaźnej ruchy takie mogą mieć przyczynę w rozwijającej się pląsawicy, jest ona wychowawczo zaraźliwa i nie można choroby tej tolerować w szkole), drżenie rąk, gałek ocznych (oczopląs), epilepsję, upośledzenie umysłowe i moralne.

Ażeby mieć dokładny obraz stanu zdrowia całej klasy wskazane jest prowadzenie listy klasowej.

W klasowej liście zdrowia (zał.) nauczyciel notuje wszystkie zboczenia, czy też wypadki chorobowe. Daje to możność nauczycielowi w każdej chwili orientowania się w materiale, daje również możność przedstawienia lekarzowi rejonowemu lub powiatowemu dzieci podejrzanych ułatwia egzekwowanie wskazań lekarza jeżeli zaś nie ma lekarza, daje możność przedstawienia rodzicom potrzeby pomocy lekarskiej i kierowania dzieci czy to do ośrodka, czy ubezpieczalni społecznej.

W końcu należy zwrócić uwagę na ozdrowieńców przez kontrolę stanu obecnego, t. zn. czy nie ma jeszcze objawów grożących otoczeniu, a więc wysypki, łuszczenia, plam w gardle, gorączki; przez odrębne traktowanie tych dzieci przy ćwiczeniach cielesnych, wycieczkach i t. p.

Specjalnie w celu zwalczania chorób zakaźnych podczas epidemii należy przestrzegać terminów przetrzymania dziecka w domu i rzeczywistej izolacji, a w związku z walką z durem plamistym należy zdwoić czujność zabiegów higienicznych, zwłaszcza w okresach zimowych, gdzie niebezpieczeństwo to roznosi się przez wesz odzieżową.

Całe nauczycielstwo winno intensywnie przyjąć udział w zwalczaniu duru plamistego, przez pouczenie dzieci w szkole, pogadanki z rodzicami i zwiększenie troski o podniesienie higieny osobniczej w szkole i w domu.

Praca ta obserwacyjna niezaprzeczenie zabierze dużo czasu nauczycielowi, szczególnie na początku, ale przyczyni się z pewnością do podniesienia zdrowotności, a tym samym do osiągnięcia lepszych wyników pracy w szkole.

Załącznik

KLASOWA LISTA ZDROWIA

Rok szkolny..... Klasa..... Szkoła .....

Nr. pozządk.	Nazwisko i imię	Ogólny wygląd	Skóra, czystość	Oczy	Uszy	Jama ustna, nos, gardło	Szyja	Klatka piersiowa, kręgosłup, kończ.	Podejrzenie o zaburzenie w narządach wewn.	Objawy nerwowe	Choroby, przebyte w okr. przedszk.	Choroby, przebyte w szkole	Szczepienia ochr.	Uwagi opiekuna klasy	Opinia lekarza	Zalecenia i uwagi lekarza

Sprawozdanie z działalności Komisji Okręgowej Kół Młodzieży P. C. K. w Brześciu n.B. za rok 1936.

Działalność Komisji Okręgowej Kół Mł. P. C. K. w roku sprawozdawczym należy podzielić na dwa okresy ze względu na usamodzielnienie Komisji Oddziałowej Kół Mł. P. C. K. w Brześciu n.Bug., której funkcje do dn. 10.X.36 r. pełniła Komisja Okręgowa Kół Mł. P. C. K.

Głównym zadaniem Komisji Okręgowej Kół Mł. P. C. K. było kierowanie za pośrednictwem Komisji Oddziałowych pracą Kół na terenie Okręgu.

Praca Komisji Okręgowej napotykała na duże trudności ze względu na rozległy teren Okręgu, utrudnione środki komunikacyjne i szczupłe środki finansowe, którymi rozporządzała Komisja Okręgowa.

Ścisły kontakt z władzami szkolnymi i poparcie akcji Czerwonokrzyskiej na terenie Okręgu Szkolnego Brzeskiego przez czynniki szkolne, przyczyniły się do rozwoju pracy wśród młodzieży.

Na kursach higienicznych dla nauczycielstwa, które odbywały się na terenie Okręgu Szkolnego Brzeskiego, jeden z punktów porządku dziennego poświęcany Kołom Młodzieży P. C. K., omawiał delegat Zarządu Komisji Okręgowej Kół Mł. P. C. K.

W roku sprawozdawczym na terenie Okręgu Poleskiego P. C. K. istniało:

Komisji Oddziałowych	13
Kół Mł. P. C. K.	413
Członków .	18,657

Stan liczebny Kół i członków w Oddziałach przedstawiał się następująco:

Komisja Oddziałowa	Liczba Kół	Liczba członków
Brześć n.Bug.	34	2.563
Nieśwież	21	885
Baranowicze	16	606
Stolin	23	1.211
Stołpce	26	1.299
Pińsk	56	2.775
Słonim	3	156
Kosów-Poleski	63	2.855
Prużana	23	957
Kobryń	16	492
Nowogródek	33	1.168
Łuniniec	68	2.858
Drohiczyn	31	832
Razem	413	18.657

Z ogólnej ilości 413 Kół, na terenie szkół średnich istniało 18 Kół, przy szkołach powszechnych 393 i 2 pozaszkolne.

Praca Kół Mł. P. C. K. w różnych Oddziałach rozwija się nierównomiernie w zależności nie tylko od energii i umiejętności organizacyjnych Komisji Oddziałowych, ale też w zależności od warunków lokalnych, regionalnych i innych.

W celu nadania w Kołach odpowiedniego kierunku oraz zaznajomienia z istotą i zadaniami organizacji Kół Mł. P. C. K. w dn. 13.XII.36 roku odbył się zjazd delegatów Komisji Oddziałowych z całego Okręgu, z wyjątkiem delegatów z Kosowa-Pol. i Nieświeża.

Pnrządek dzienny obrad był następujący;

a) Sprawozdanie delegatów z działalności poszczególnych Komisji Oddziałowych,

b) referat „Dożywianie" — p. D-r. Doroszkiewicz-Gadomskiej,

c) „Jak organizować i prowadzić Koła Mł. P. C. K." — referat p. Zofii Stefańskiej.

Zamiejscowi delegaci zostali zakwaterowani przez Komisję Okręgową P. C. K, oraz otrzymali zwrot kosztów podróży.

W celu spopularyzowania haseł P. C. K. i rozwoju pracy Kół Mł. Komisja Okręgowa zakupiła i wysłała do poszczególnych Oddziałów szereg broszur i wydawnictw z dziedziny pracy Kół Mł. P. C. K.

Prace w Kołach Mł. P. C. K. prowadzone były w sekcjach: higieny, pracy społecznej, korespondencji międzyszkolnej, ochrony przyrody i robót.

Dzięki apelowi Komisji Okręgowej Kół. Mł. P.C.K. dzieci z innych dzielnic Polski niosły pomoc dzieciom Poleskim, przesyłając żywność, podręczniki naukowe i ubranie, w ten sposób starając się im pomóc do przetrwania ciężkiej zimy.

Na święta Wielkanocy z pieniędzy zebranych z listy ofiar zamiast życzeń świątecznych, Komisja Okręgowa rozdała w porozumieniu z Kierownictwami szkół 70 paczek żywnościowych dla najbiedniejszych członków Kół Mł. P. C. K.

Paczki rozdano w świetlicy Kół P. C. K.

Zarząd Główny P. C. K. w Warszawie chcąc przyczynić się do poprawy stanu zdrowia dziatwy szkolnej na Polesiu, okazał wydatną pomoc przez udzielenie Kołom Młodzieży P. C. K. subwencji w wysokości 15.000 zł. na dożywianie i tran w okresie zimowym 1937.

Za kwotę tę z, wyrachowania której Komisja Okręgowa otrzymuje co miesiąc szczegółowe sprawozdania zakupiono tran, mydło i produkty żywnościowe, które rozdzielono w ten sposób, że 1650 kg. tranu rozdano w 14 punktach Polesia, a dożywiało się 1500 dzieci przez 70 dni.

W celu przygotowania do pracy, młodzieży pracującej w sekcji higieny, Komisja Okręgowa zorganizowała w świetlicy P. C. K. pogadanki i odczyty z zakresu higieny. Został również przesłuchany przez młodzież (300 osób) kurs z dziedziny ratownictwa w nagłych wypadkach.

Staraniem Komisji Okręgowej, członkowie Kół w Brześciu n.Bug. w grupach po 30 osób, korzystały z łaźni natryskowej za opłatą 5 gr. Biedniejsze Koła P. C. K. otrzymały od Komisji Okręgowej mydło, ofiarowane w ilości 50 kg. przez Zarząd Miejski Miasta Brześć n.Bug.

Nadesłane przez Komisję Główną w Warszawie:

444 mtr. płótna
200 kg. tranu
361 pudełek darów gwiazdkowych
18 kg. przędzy wełnianej
zostały podzielone pomiędzy 13 komisji Oddziałowych.

Korespondencja międzyszkolna jak na terenie Okręgu P. C. K. tak całej Polski i zagranicą jest ożywiona bardziej niż w latach ubiegłych nie odźwierciadla jednak istotnego ruchu korespondencji, gdyż wiele Kół adresuje listy bezpośrednio do miejsca przeznaczenia, utrudniając tym samym prowadzenie ścisłej ewidencji.

Podług danych, posiadanych przez Komisję Okręgową w roku 1936:

otrzymano:

listów 60, albumów 21, lalek 7 małych laleczek z Japonii i 1 duża

wysłano:

listów 16 albumów 13 lalek 1

Na terenie Okręgu istnieją 3 świetlice Kół Mł. P. C. K. w Brześciu n.Bug. i Pińsku dobrze prosperujące w Baranowiczach — miernie.

W celu uczczenia „Dnia Matki" zorganizowaną była przez Komisję Okręgową akademia, na program której złożyły się: referat, śpiew, deklamacje, tańce i inscenizacje, wykonane przez członków Kół Mł. P. C. K.

W akademii wzięło udział około 1000 dzieci.

Z okazji obchodu 15 lecia istnienia Kół Mł. P.C.K. na terenie Polski, Komisja Okręgowa Kół Mł. P. C. K. dn. 17.X.36 r. zorganizowała uroczysty odchód, na który składały się: poświęcenie 9 sztandarów Kół na terenie m. Brześcia n.Bug, wręczenie dyplomów wynania za Pracę Kołom: przy szk. pow. Nr. 3, przy szk. pow. Nr. 4, Kołu przy gimn. P. M. S. przy gimn. Rosyjskiego Tow. Dobr. i Kołu Mł. w Hrymiaczach.

Wystawę robót Kół Mł. P. C. K. nadesłanych z całego Okręgu, jako dorobek 15 letniej pracy, otworzył Pan Kurator Okręgu Szkolnego Brzeskiego. Koła Brzeskie przyjęły udział w uroczystym pochodzie. Następnie w gmachu gim. im. R. Traugutta odbyła się akademia zorganizowana przez Koła Mł. P. C. K.

Dr STEFANIA DOROSZKIEWICZ-GADOMSKA.

Sprawozdanie z opieki higieniczno-lekarskiej nad szkołami Okręgu Brzeskiego za rok szk. 1935/36.

I. Szkoły średnie ogólnokształcące i zawodowe.

Ogólna charakterystyka stanu sanitarnego budynków szkolnych.

Szkoły średnie ogólnokształcące. W stanie sanitarnym budynków państwowych wych szkół — jeśli nie liczyć drobnych ramontów — zaszły w roku sprawozdawczym zasadnicze zmiany tylko w Bielsku Podlaskim, gdzie dobudowano całe skrzydło i oddano już do użytku parter t. j. trzy izby lekcyjne i salę gimnastyczną, oraz w Ostrołęce dzięki urządzeniu w gmachu szkolnym ogrzewanych i skanalizowanych ustępów dla dziewcząt. Najgorsze warunki pomieszczenia ma gimnazjum w Łunińcu, gdyż mieści się ono aż w 3 budynkach, dość od siebie odległych, przedzielonych torami kolejowymi i nieprzystosowanych do potrzeb z roku na rok rozwijającego się zakładu. Względy te każą traktować sprawę budowy gmachu gimnazjum w Łunińcu jako bardzo pilną. Na 15 państwowych szkół średnich tylko 9 posiada własne natryski, inne korzystają z kąpielisk kolejowych, miejskich lub ubezpieczalni społecznych. Najgorzej przedstawia się ta sprawa w Brześciu n.B. i Łomży, gdzie niema żadnych kąpielisk. Możliwości urządzenia natrysków w istniejących tam budynkach szkolnych jednak istnieją.

Stan sanitarny budynków szkół prywatnych jest naogół zadowalający, jeśli pominąć szczupłość lokalów. W roku sprawozdawczym rozbudowało się tylko gimnazjum P. M. S. w Brześciu n.B., powiększając lokal szkolny o 2 izby lekcyjne i salę gimnastyczną. Kąpieliska posiadają tylko gimnazja: O. O. Jezuitów w Pińsku i Ks. Ks. Salezjanów w Różanymstoku.

Szkoły państwowe zawodowe i rolnicze. Szkoły zawodowe, jakkolwiek nie poprawiły swego stanu posiadania od roku zeszłego, nie przedstawiają się źle pod względem sanitarnym. W szkołach rolniczych, które mieszczą się w budynkach nieprzystosowanych do potrzeb szkolnych, nie poczyniono w roku sprawozdawczym zmian na lepsze.

Szkoły prywatne zawodowe i rolnicze. Szkoły prywatne stale dążą do polepszenia stanu higieny i urządzeń szkolnych, choć o rozszerzeniu lokalów trudno mówić. Niektóre z tych szkół pozostawiają wiele do życzenia, jeśli idzie o budynki i urządzenia sanitarne.

Szkoły dokształcające. Warunki pracy szkół dokształcających nie uległy w roku sprawozdawczym żadnej zmianie, t. zn., że

nadal jedna tylko szkoła męska (w Białymstoku) ma własny lokal i prowadzi zajęcia w godzinach rannych, inne lokują się w szkołach powszechnych lub zawodowych (jak w Łomży) i pracują popołudniu.

Internaty. Internaty posiada większość szkół średnich i zawodowych. Prowadzone są one bądź przez organy szkolne, bądź przez Komiteiy Rodzicielskie, bądź wreszcie przez zrzeszenia, jak: „Służba Obywatelska", „Związek Osadników" i inne. Stan sanitarny internatów nie wszędzie jest zadawalający. Chociaż brak budynków nie zezwala na poczynienia poważniejszych inwestycyj, poprawa jest z roku na rok widoczna. Najlepiej pod względem sanitarnym przedstawiają się internaty żeńskich szkół zawodowych i rolniczych.

Opieka higieniczno-lekarska i pomoc dentystyczna.

Opieka higieniczno-lekarska i dentystyczna, podobnie jak w latach poprzednich, zorganizowana była we wszystkich szkołach ogólnokształcących. W państwowych szkołach średnich ogólnokształcących zorganizowana jest w granicach (210) godzin przyznanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. Ta szczupła ilość godzin nie pozwala z jednej strony na postawienie opieki lekarskiej na należytym poziomie, choć lekarze poświęcają naogół szkołom wiele czasu ponad umówioną ilość godzin, z drugiej zaś strony utrudnia dobór lekarzy i ich specjalizację w dziedzinie higieny szkolnej.

W państwowych szkolach zawodowych sytuacja jest lepsza, opieka higieniczno-lekarska, zorganizowana jest w granicach norm przepisanych w stosunku do liczby uczniów. W prywatnych szkołach zawodowych zakres opieki higieniczno-lekarskiej jest wciąż jeszcze niedostateczny i nieodpowiadający normom, przewidzianym w rozporządzeniach Min. W. R. i O. P.

W szkołach rolniczych sprawa opieki higieniczno-lekarskiej jest dotychczas nieunormowana i ogranicza się obecnie do jednorazowego zbadania uczniów(enic) przy wstępowaniu do szkoły.

Uczniowie szkół dokształcających korzystają z pomocy lekarskiej ubezpieczalni społecznych, przysługującej młodzieży pracującej.

Internaty przy szkołach są pod stałym nadzorem i opiekę lekarza szkolnego, natomiast pomoc lekarska dla wychowanków internatów nie wszędzie jest unormowana.

Specjalnych szkolnych poradni lekarskich nie ma w Okręgu Brzeskim. Młodzież niezamożna w wypadku zachorow ń korzysta najczęściej z porad lekarzy szkolnych, w większych miastach kierowana jest do Ośrodków Zdrowia. Czynne są w Okręgu dwie poradnie sporto.o-lekarskie w Białymstoku i Brześciu n.B.

Opieka dentystyczna, którą zorganizowały szkoły państwowe i 40% prywatnych jest nadal niewystarczającym w stosunku do potrzeb i wysokiego (75) procentu próchnicy, na którą cierpi młodzież szkolna.

Dożywianie w państwowych i prywatnych szkołach średnich i zawodowych prowadzą Koła Rodzicielskie przeważnie przez cały rok, w niektórych tylko w okresie zimowym. Akcją tą objęta jest cała młodzież.

Z kolonij letnich korzysta młodzież w większych miastach, jak Białystok, Brześć i Łomża.

Pokaźny odsetek uczniów(enic) spędza lato w obozach (P. W., P. O. K., Z. W. P. i in.), niewielki zaś odsetek pozostaje przez cały czas ferii letnich w mieście.

II. Szkoły powszechne.

W roku sprawozdawczym uczęszczało 333,715 dzieci do 2165 szkół powszechnych, Z ogólnej liczby 4581 izb szkolnych 2167 mieściło się we własnych budynkach. Liczba własnych budynków szkolnych, odpowiadających wymogom higieny stale wzrasta, jednak stan higieniczny szkół powszechnych jest wciąż jeszcze niezadawalający, co przypisać należy przepełnieniu klas, brakowi pomocniczych pomieszczeń (sale rekreacyjne, sale gimnastyczne, poczekalnie dla dzieci, czekających na drugą zmianę, szatnie, umywalnie, odpowiednie ustępy) a przede wszystkim złej wentylacji klas i nieodpowiednim dla wieku ławkom szkolnym. Nauka na dwie zmiany stan ten jeszcze pogarsza.

Stałej poprawie ulega sprawa boisk i ogródków szkolnych. Specjalnie wzmożoną opieką otacza się te ostatnie, do czego znacznie przyczyniło się przeszkalanie nauczycielstwa na organizowanych przez Kuratorium krótkich kursach ogrodniczych. Ogródki znajdują zrozumienie jako środek do walki ze skrofulozą i awitaminozą dzieci wiejskich.

Higiena osobnicza w życiu szkoły powszechnej Okręgu Brzeskiego jest zagadnieniem najtrudniejszym z powodu ciężkich warunków domowych, w których dziecko wzrasta i dużego wciąż jeszcze nieuświadomienia starszego społeczeństwa. Wszawica, zwalczana nieraz skutecznie przez szkołę, stale jest zasilana przez dom, gdzie nie ma ani miednicy, ani łóżka i gdzie nie rzadko dziecko nie rozbiera

się do snu. Brak zupełny kąpielisk na wsi utrudnia propagandę czystości i zwalczanie takich epidemii, jak tyfus brzuszny, tyfus plamisty i dysenteria, które dziesiątkują w niektórych obwodach (Stolin, Kamień Koszyrski) dzieci w wieku szkolnym.

Higienistek szkolnych w Okręgu Brzeskim nie ma za wyjątkiem Białegostoku, gdzie pracuje ich cztery.

Opieki higieniczno-lekarskiej szkoły powszechne na wsi nie posiadają wcale. Lekarze urzędowi, zbytnio obciążeni obowiązkami z tytułu swego stanowiska, mogą zaledwie od czasu do czasu przeprowadzać lustrację szkół. Pomoc lekarska na wsi właściwie nie egzystuje, bo choć niektóre Ośrodki Zdrowia zorganizowały poradnie szkolne, udzielające porad bezpłatnie lub za niewielką opłatą, to wielkie odległości i niemożność kupienia lekarstwa przez ludność wiejską redukują tę pomoc do minimum. Projektuje się rozbudowę sieci Ośrodków Zdrowia z 32 na 53 i są przewidziane specjalne poradnie szkolne bezpłatne przy każdym Ośrodku, ale to zaspokoi potrzeby wsi w niewielkim tylko stopniu. Zdrowotność młodzieży szkół powszechnych na wsi jest niezadowalająca, jak wynika ze sprawozdań z niektórych punktów zbieranych przez lekarzy i obserwacji wizytatorki higieny.

Najgorzej przedstawiają się obwody stoliński i koszyrski. Złe odżywianie, skrofuloza i krzywica dochodzą tam do 57%, a epidemiczne choroby przechodziło w roku sprawozdawczym przeszło 50% dziatwy szkolnej. Są miejscowości, gdzie szkoła pracuje tylko przez 3 miesiące w roku. Na krwawą biegunkę w obwodzie stolińskim chorowało 1593 dzieci z dużym odsetkiem śmiertelności (118). Gruźlica szerzy się w niektórych wsiach w zastraszający sposób. Stan uzębienia dziatwy szkolnej budzi poważne obawy, szczególniej wobec zupełnego braku opieki dentystycznej. Dożywianie na wsi prowadzone przez nauczycielstwo zzasiłków Funduszu Pracy P. C. K. i przez Z. P. O. K. jeszcze nie jest wystarczające, choć stale przybiera na sile. Również półkolonie w okresie przednówka są organizowane w biedniejszych obwodach jak piński, łuniniecki, stoliński i koszyrski. Miejskie szkoły powszechne są pod względem opieki społecznej i lekarskiej w lepszych warunkach. Białystok np. zatrudnia dwu lekarzy i cztery higienistki. Dożywianie prowadzi się we wszystkich szkołach, dziatwa niezamożna dostaje śniadanie i obiady, a w lecie kierowana jest na półkolonie, położone na peryferiach miasta. Dzieci słabowite są wysyłane na kolonie wypoczynkowe i lecznicze (Druskieniki). Akcję tę prowadzą Z. P. O. K., rodziny: kolejowa, policyjna i wojskowa przy pomocy finansowej F. Pracy. Na terenie Polesia również sprawnie funkcjonuje Poleskie Towarzystwo Kolonii Letnich. Przysposobienie Wojskowe Kobiet do Obrony Kraju zorganizowało w lecie 1936 przy pomocy Kuratorium O. S. B. i Wydziału Zdrowia Poleskiego Urzędu Woj. kolonię — obóz w Domaczewie dla 100 dziewcząt szkół powszechnych.

Zrozumienie pożytku z dożywiania i kolonii w społeczeństwie jest całkowite i gdyby nie zmniejszone fundusze na ten cel, akcja ta zakreśliłaby większe kręgi.

Propaganda higieny w szkole i przez szkołę. Systematyczne wykłady higieny prowadzone są w państwowych i prywatnych szkołach średnich i zawodowych przez lekarzy szkolnych lub nauczycieli przyrody. Pogadanki na tematy: alkoholizm, gruźlica, higiena osobnicza odbywają się w szkołach we wszystkich klasach. Propagandę higieny lekarze prowadzą również i wśród rodziców na specjalnych zebraniach rodzicielskich. W akcji tej bardzo pomocne są Koła Młodzieży P. C. K., których ilość w Okręgu Brzeskim w roku sprawozdawczym zwiększyła się znacznie. Działalność Kół, która bardzo wydatnie przyczynia się do podniesienia kultury higienicznej na wsi, idzie też w kierunku niesienia pomocy w nagłych wypadkach nie tylko dzieciom szkolnym, ale i starszemu społeczeństwu. W tym celu Centrala Kółek Młodzieży P. C. K. zaopatruje szkoły w apteczki podręczne. Wielkim utrudnieniem dla propagandy higieny jest brak pomocy naukowych w szkołach powszechnych, jak np. tablic, podręczników, broszur i t. p. W roku sprawozdawczym odbyło się 6 trzydniowych kursów informacyjnych z zakresu higieny dla nauczycieli szkół powszechnych i jeden kurs dla nauczycieli szkół rolniczych. Przeszkolono 304 nauczycieli. Kursy te prowadzone na terenie Okręgu Brzeskiego od 3 lat, ułatwiają nauczycielowi podnoszenie kultury życia codziennego szkoły i domu przez odpowiednie zainteresowanie go t. j. nauczyciela tą dziedziną. Opinia jednak nauczycielstwa jest, iż kursy higieniczne są za krótkie w stosunku do omawianego materiału i praktycznych potrzeb nauczycielstwa.

Szkoły powszechne prywatne, z małymi wyjątkami, znajdują się w jeszcze gorszych warunkach higienicznych. Szczególniej szkoły wyznaniowe żydowskie pracują w lokalach ciasnych, dusznych, nieprzystosowanych do potrzeb szkolnych. Nie posiadają przeważnie urządzeń sanitarnych. Brak lokali i ciężkie warunki finansowe nie pozwalają na poprawę tego stanu rzeczy.

Ze sprawozdania wynika, iż najgorzej przedstawia się stan opieki higieniczno-lekarskiej w szkołach powszechnych. Jako sprawy najpilniejsze należało by więc wysunąć:

1. Zorganizowanie opieki hig.-lekarskiej dla szkół powszechnych.

2. Zapewnienie dzieciom wszystkich szkół powszechnych pomocy lekarskiej.

3. Zaopatrzenie szkół w należyte urządzenia sanitarne.

4. Przeszkolenie całego nauczycielstwa na dłuższych kursach higienicznych.

5. Rozszerzenie akcji dożywiania, kolonii i półkolonij.

Co się tyczy szkół średnich, należało by:

1. Zwiększyć liczbę godzin na opiekę higieniczno-lekarską i dentystyczną.

2. Zwiększyć akcję opieki społecznej nad szkołami, (dożywianie, internaty i kolonie).

W szkołach rolniczych konieczne jest:

1. Zorganizowanie opieki higieniczno-lekarskiej i

2. Podniesienie kultury higienicznej.

Inż. ANNA TUCEWICZ.

O urządzeniu wychowalni i prowadzeniu hodowli jedwabników w szkołach dla celów dydaktycznych i gospodarczych.

Polska, mając klimat umiarkowany, posiada dobre warunki do prowadzenia hodowli jedwabników. U nas prowadzi się hodowlę raz do roku przy końcu wiosny i na początku lata. Każdy z nas może hodować jedwabniki i osiągnie pomyślne rezultaty, jeśli:

1. wyuczy się praktycznie i teoretycznie sztuki hodowania jedwabników i morwy;

2. do hodowli używać będzie tylko jajeczek kontrolowanych systemem Pasteur'a, a nie jajeczek z własnej zeszłorocznej hodowli;

3. ma odpowiednie pomieszczenie (opalane) do hodowli;

4. posiada niezbędne do hodowli sprzęty i przybory;

5. jeżeli będzie utrzymywał w wychowalni odpowiednią temperaturę i bezwzględną czystość;

6. posiada dostateczną ilość pokarmu dla jedwabników w postaci liści białej morwy.

Praca przy hodowaniu jedwabników jest łatwa wymaga tylko staranności, punktualności i dokładnego przestrzegania wyżej wymienionych warunków, a szczególnie czystości—zaniedbanie w tym kierunku może hodowlę narazić na straty materialne i wywołać choroby jedwabników.

Sama hodowla jest krótkotrwałą, trwa około 6 tygodni, przypada w okresie dogodnym dla hodowcy rolnika, gdyż rozpoczyna się po pracach wiosennych, a kończy latem przed żniwami.

Czas rozpoczęcia hodowli jest ściśle związany z chwilą rozwijania się pączków liściowych na morwie, co ma miejsce, zależnie od wiosny, mniej więcej w końcu maja.

Zawczasu, najdalej do połowy marca, należy zamówić jajeczka (grenę). Jajeczka sprzedaje się na wagę w cenie około 60 gr. za 1 gram. O ile hodowca nie orientuje się, z ilu gramów może prowadzić hodowlę—wówczas może przy zamówieniu podać ścisłą ilość i wiek posiadanych drzew lub krzewów morwowych, a otrzyma odpowiednią ilość jajeczek do hodowli. Jajeczka są rozsyłane hodowcom w początkach maja każdego roku. Zaraz po otrzymaniu należy je rozpakować, następnie wraz z woreczkiem tiulowym położyć do pudełka podziurkowanego i przechować w ciemnym, suchym i chłodnym miejscu—o temp. około 8° C, gdzie pozostaną aż do chwili ożywiania.

Samą hodowlę rozpoczyna się od ożywienia jajeczek jedwabników, a kończy się całkowicie z chwilą zamorzenia wychodowanych oprzędów; trwa to wszystko razem około sześciu tygodni.

Początkujący hodowca, o ile nie hodował nigdy jedwabników, powinien wprawić się na hodowli z niewielkiej ilości jajeczek.

Jajeczka możemy zamówić:

1. w Centralnej Doświadczalnej Stacji Jedwabniczej w Milanówku pod Warszawą,

2. w Związku Hodowców Jedwabników w Warszawie, ul. Wilcza 54 m. 16.

W okresie zimowym hodowca powinien przygotować sobie miejsce na hodowlę.

Pomieszczenie powinno być czyste (może być bielone wapnem), suche, widne, lecz osłonięte od bezpośredniej operacji słonecznej, powinno też posiadać piecyk do podnoszenia temperatury (do 22° C) w czasie chłodnych i słotnych dni (piecyk żelazny do ogrzewania wychowalni nie nadaje się). Piwnice, suteryny, oranżerie, strychy nie są odpowiednie do urządzenia wychowalni. Wielkość wychowalni powinna być dostosowana do ilości jajeczek użytych do hodowli.

Przeciętna hodowla jedwabników z 25 g. jajeczek w ostatnim stadium rozwoju potrzebuje około 80—100 m^3 przestrzeni.

Najważniejszym sprzętem do hodowli są półki, na których hodowlę się prowadzi. Najdogodniejszym typem półek są ramy, sporządzone z drewnianych listew $1^1/_2$ calowej grubości, zbitych w kształcie prostokąta o wymiarach 200 cm. na 70—80 cm., o ile półka jest umieszczona pod ścianą. Półki, które będą umieszczone nie pod ścianą, lecz po środku pokoju z dostępem do nich z obydwu stron—można zrobić dwukrotnie szersze 70 cm.×2=140 cm.

Lepiej jest gdy listwa na półki, jest czysto ostrugana, jednak na ten cel użyć można i listew niestruganych. obrzynków z tartaku, które są tanie. Gatunek drzewa obojętny. Ważnym jest natomiast mocne i umiejętne spojenie ramy na rogach, przez wpuszczenie listew poprzecznych w wycięcie w listwach podłużnych na gorący klej stolarski. Każde spojenie zmocuje się jeszcze dwoma kołeczkami, lub gwoździkami.

Ramy wyplata się cienkim drutem w ten sposób, że brzegiem ram (w odległości 2 cm. od wewnątrz) robimy ołówkiem znaki co 6 cm. jeden od drugiego, uważając, ażeby wypadły naprzeciwko siebie z jednej i drugiej strony ramy. W miejsca znaczone wbijamy gwoździki $1^1/_2$ cm. długie zaledwie do połowy ich długości. Przez gwoździki przeciągamy równolegle do ram drut—za każdym razem okręcając raz dookoła gwoździk. Przy przeciąganiu drutu wpoprzek ramy—trzeba jednocześnie przeplatać poprzez druty podłużne. W rezultacie otrzymamy ramę wypełnioną jakgdyby siatką o oczkach wielkości 6 cm. w kwadrat. Nie należy zbyt silnie naciągać drut. W końcu należy podobijać młotkiem wystające gwoździki.

Półki zawieszamy jedna nad drugą na drutach w odległości 40 cm. Otrzymujemy coś w rodzaju etażerki wiszącej. Etażerki mogą być również stojące oparte na drewnianych palach jedna nad drugą.

Na półkach rozściela się arkusze czystego papieru 50 cm. na 60 cm.—na tych papierach hoduje się gąsienice. Do hodowli z 25 g. jajeczek potrzeba mniej więcej 6 etażerek po 6 półek każda.

Następnie ważnym przyborem do hodowli jedwabników są tak zwane zdejmniki. Są to arkusze papieru czystego o wymiarach 50 cm.×60 cm. i mniejszych, w których znajdują się okrągłe otwory różnej wielkości, dostosowane do wielkości gąsienic w różnych okresach ich życia. Zdejmniki takie łatwo wykonać samemu.

W tym celu paczkę papieru z kilkunastu arkuszy, szczepionej na brzegach, kładzie się na pniu drzewa i wybija w papierze w równych odstępach dziurki specjalnymi wybijaczami—dziurkaczami stalowymi. Ażeby wybijać otwory w równych odstępach, dobrze jest pierwszy arkusz poliniować w kratkę. Najlepszy papier na zdejmniki—to gładki i mocny.

Jako zdejmnik dla pierwszego okresu życia gąsienic można użyć gruby tiul Nr. OO. Średnica otworów w następnych zdejmnikach papierowych powinna wynosić w przybliżeniu 5, 7, 13 i 17 mm.

Ilość zdejmników potrzebne do hodowli gąsienic z 1 grama jajeczek:

I-szy okres—kawałek grubego tiulu 20 cm na 10 cm. (na 5 dni)

II-gi okres 2 zdejmniki o wymiarach 30 cm na 25 cm. (na 6 dni)

III-ci okres 4 zdejmniki o wymiarach 50 cm na 30 cm. (na 5 dni)

IV-ty okres 8 zdejmników o wymiarach 65 cm na 50 cm. (na 6 dni)

V-ty okres 14 zdejmników o wymiarach 65 cm na 50 cm. (na 12 dni).

Poza zasadniczymi przedmiotami, potrzebnymi do hodowli, a więc: półkami i zdejmnikami, powinny znjdować się jeszcze w wychowalni:

1. termometr pokojowy,
2. deseczka i nóż do krajania liści,
3. koszyk do świeżych liści,
4. koszyk do odpadków,
5. schodki lub drabinka do wspinania się na wyższe półki.

Jeżeli chodzi o koszt urządzenia wychowalni jedwabników, to największy wydatek przypadnie na półki, sporządzone z drewnianych ram i wyplatane drutem.

Koszt materiału drzewnego (sosnowego) na jedną półkę o wymiarach 200 cm. × 70 cm. wyniesie w przybliżeniu około 8 zł. Koszt drutu ocynkowanego o grubości do 2 mm. na wyplecenie jednej półki o wyżej podanych wymiarach wyniesie około 1 zł 50 gr.

Do czynności przygotowawczych przed rozpoczęciem hodowli należy coroczna dezynfekcja wychowalni. Dezynfekować można za pomocą wybielenia wapnem ścian i sufitów lub — za pomocą siarkowania.

Do siarkowania używa się $^1/_2$ kg. siarki, którą sypie się do żelaznego garnka z rozżarzonymi węglami. Podczas siarkowania uszczelniamy wychowalnię, by dym nie przedostawał się na zewnątrz. Po 2—3 dniach, gdy dymy siarki zupełnie osiądą, wszystkie przedmioty i sprzęty należy zmyć wodą. O ile ściany bielimy wapnem, a sprzętów nie siarkujemy, wtedy należy umyć wszystkie sprzęty wodą z dodaniem 2% formaliny lub $^1/_2$ kg. siarczanu miedzi na 10 litr. wody.

Zawczasu również musimy obliczyć sobie jaką ilością pokarmu rozporządzamy.

Do wykarmienia gąsienic wylęgniętych z jednego grama jajeczek trzeba około 30 kg liści białej morwy. Ilość liści, jaką można otrzymać z jednego drzewa, jest trudna do określenia, ponieważ zależy to od wieku drzewa, rodzaju gleby, gęstości posadzenia, położenie w słońcu lub w cieniu.

Przeciętnie otrzymujemy z drzewa:

10-cio letniego	16	kg	liści.
20 „	40	„	„
30 „	55	„	„
50 „	90	„	„

Z powyższej tabelki wynika, iż zaczynamy zbierać liście z drzewek morwowych dziesięcioletnich. Natomiast już z pięcioletnich krzewów możemy zrywać liście do hodowli w ilości o połowę mniejszej, aniżeli z drzew. Żywopłoty z krzewów morwowych umiejętnie przycinane— podczas hodowli jedwabników — dostarczają nieco mniej liści, niż krzewy pojedyńczo rosnące.

Na zakończenie niniejszego artykułu zaznaczyć należy, że hodowla jedwabników prowadzona w pobliżu szkoły może być wyzyskana dla celów dydaktycznych.

A więc przygotowanie półek drewnianych, wypłatanie ich drutami może być przeprowadzone w godzinach zajęć praktycznych zimą. Hodowla drzewek, krzewów morwowych może służyć za temat do zajęć praktycznych w ogrodzie na wiosnę i w jesieni.

Prowadzenie hodowli jedwabników z punktu widzenia pedagogicznego może być przykładem powiązania z życiem całego szeregu nauk przyrodniczych teoretycznych, oraz daje jednocześnie możność zdobycia praktycznych wiadomości o właściwościach gleb (przy hodowli morwy), o wpływie zespołu warunków środowiska na uprawy, jak i na hodowlę w znaczeniu ogólnym.

Zaledwie jeden miesiąc hodowli (gąsienica żyje około 30 dni) zamyka w sobie już cały cykl rozwojowy jedwabnika od jajeczki, poprzez wszystkie przeobrażenia, aż do motyla, co stanowi bogaty materiał do wykonywania szybko po sobie następujących, ciekawych obserwacyj przyrodniczych.

Niemniej ważną z punktu widzenia wychowawczego jest celowość hodowli. Zauważono też, iż hodowla jedwabników prowadzona w szkole wzbudza w dzieciach zainteresowanie i wpływa dodatnio na charakter dzieci niesfornych i trudnych do prowadzenia, ponieważ daje im ujście dla nadmiaru energii w absorbujących ich obserwacjach i czynnościach przy hodowli. Czynności te wymagają przestrzegania określonych terminów, punktualności w zabiegach, przez co wyrabia się poczucie obowiązkowości i odpowiedzialności.

Prowadząc hodowlę jedwabników, szkoła uzyskuje corocznie pewną sumę pieniędzy, (w zależności od rozmiarów hodowli), które może odpowiednio wykorzystać. (Przeciętnie otrzymujemy z 1 grama jajeczek — $1^1/_2$ kg. do 2 kg. oprzędów, że 1 kg. oprzędów wysuszonych otrzymujemy 9 złotych).

Poza momentami wychowawczymi, z gospodarczego i ogólnopaństwowego punktu widzenia — hodowla jedwabników w szkole ma swoje znaczenie, wskazuje bowiem drogę do przyswojenia umiejętności produkowania własnego jedwabnego surowca oraz — do podniesienia dochodowości poszczególnych gospodarstw.

Literatura z dziedziny jedwabników:

1. „O hodowli jedwabników“ — Henryk Witaczek.

2. „O hodowli morwy białej — Henryk Witaczek.

3. „Najnowsza praktyczna hodowla jedwabników w Polsce“ Leon Wawrzkiewicz.

4. „Próbny chów jedwabników“ Grzegorz Legin.

5. „Żywopłoty z morwy białej“ Grzegorz Legin.

6. „Rysunki i zajęcie praktyczne“ miesięcznik — bezpłatny dodatek do Głosu Nauczycielskiego w 1933|34 r. szkolnym—artykuły St. Witaczkówny.

7. „Jedwabnictwo, hodowla jedwabników i morw“ Tadeusz Ciborowski.

Z Towarzystwa Popierania Budowy Publ. Szkół Powsz.

Wyniki akcji na rzecz T-wa P. B. P. S. P. za czas od 1.I. br. do 30.IV. br.

OBWÓD	Na budowę szkół		Na pomoce naukowe za czas od 1.IX-1936 r.	
	Preliminowano na r. 1937	Osiągnięto do 30.IV 1937	Preliminowano	Osiągnięto do 30.IV-1937
Białostocki . .	35000	8086	3113	2466
Bielski . . .	20000	3965	3000	2961
Brzeski . . .	23000	4052	3226	1530
Drohicki . . .	10000	855	2123	1688
Koszyński . .	6500	817	2100	674
Kobryński . .	14000	2573	2010	1955
Kosowski . .	6500	1822	1000	527
Łomżyński . .	29000	4863	3444	2329
Łuniniecki . .	10000	1406	3002	2320
Ostrołęcki . .	22000	3733	4202	2468
Piński . .	16000	2314	5500	5708
Prużański . .	10000	2245	1835	1347
Sokólski . . .	16000	2429	1700	1687
Stoliński . . .	11000	1715	2930	2543
Szkoły średnie ogólnokształcące	25000	4619	—	—
Szkoły zawodowe . .		875	—	—
Okrąg . . .	255000	46369	39185	30103

Jak widać z powyższego zestawienia — lepsze wyniki osiągnęliśmy na nomoce naukowe i sądzimy, że do końca bieżącego roku szkolnego zostanie preliminarz zrealizowany w 100%.

Część narzędzi do zajęć praktycznych przesłano już Inspektoratom Szkolnym, reszta zostanie dostarczona w pierwszej połowie czerwca br; z początkiem nowego roku szkolnego otrzymają wszystkie szkoły najniezbędniejsze pomoce do zajęć praktycznych.

Z rokiem szkolnym 1937|38 rozpoczynamy akcję zaopatrzenia szkół w pomoce do nauki przyrody.

Bardzo skromne są dotychczasowe nasze osiągnięcia na rzecz budowy szkół.

Nie tracimy jednak nadziei, gdyż przed nami jeszcze 7 mcy (w tym 3 tłuste) i apelujemy:

Pamiętajmy, że 300000 znaczków na świadectwa szkolne nabytych przez 300000 uczniów dają w rezultacie 30000 zł., co stanowi pomoc T-wa na wybudowanie 35 izb lekcyjnych lub mieszkalnych.

Rozstrzygnięcie konkursu

na opracowanie projektu szafeczki na narzędzia do zajęć praktycznych.

W numerze 10 tym „Dziennika Urzędowego K. O. S. B." za m c grudzień 1936 r. ogłoszony został konkurs na opracowanie projektu szafeczki na narzędzia do zajęć praktycznych, które z początkiem 1937|38 r. szk. otrzymają wszystkie publiczne szkoły powszechne w Okręgu.

Ogółem wpłynęło 6 prac.

Komisja konkursowa, w skład której wcho-

dzili wizytator ministerialny p. A. Wójtow, instruktor ministerialny p. Gabriel i wizytator okręgowy p. A. Zięba, przejrzała wszystkie nadesłane prace i jednomyślnie uznała za najlepszą z nich pracę nadesłaną pod godłem „Ród". Ponieważ praca ta niezupełnie odpowiadała wymogom konkursu, Komisja przyznała za nią nagrodę II w kwocie 50 zł. Nagroda I nie została nikomu przyznana.

Po otwarciu koperty okazało się, że autorem nagrodzonego projektu jest p. Jerzy Lewandowski, nauczyciel publicznej szkoły powszechnej Nr. 3 w Brześciu n.B.

Aczkolwiek projekt szafeczki nie uzyskał I nagrody, jednak—po dokonaniu w nim odpowiednich poprawek — zostaje on podany w załączniku do niniejszego numeru „Dziennika" jako projekt wzorowej szafeczki na mały komplet (komplet A) narzędzi do zajęć praktycznych.

Oprócz tego podaję się również projekt szafki na większy komplet (komplet B) narzędzi do zajęć praktycznych, mogącej pomieścić nie tylko narzędzia komplet A, ale nadto dodatkowe narzędzia, potrzebne do realizowania programu zajęć praktycznych w starszych klasach szkół powszechnych (patrz „Plan zaopatrywania publicznych szkół powszechnych O. S. B. w pomoce naukowe w 1936/37 r. szk.", Dz. Urz. K.O.S.B. Nr. 8, za m-c październik 1936 r.).

Inspektoraty Szkolne i Kierownictwa szkół mają więc do wyboru dwa projekty i mogą zaopatrywać szkoły w szafki mniejsze lub większe —zależnie od lokalnych potrzeb i możliwości.

SPROSTOWANIE. W Numerze 3—(121) Dziennika Urzędowego opuszczono przy artykułach o harcerstwie p. p. Wł. Skłodowskiego, Wł. Martynowiczówny i E. Jędrzejczyka wzmianki, że artykuły te były drukowane w N-rze 6 z 1935 r. Dziennika Urzedowego Kuratorium O. S. Warszawskiego, a artykuł p. E. Jędrzejczyka nadto w Nr. 9(73) R. VII Dziennika Urzędowego Kuratorium O. S. Lubelskiego.

K R O N I K A.

Ze szkolnictwa średniego ogólnokształcącego.

Sprawozdanie z Okręgowej Konferencji romanistów Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

Dnia 12 marca 1937 r. odbyła się w Białymstoku Okręgowa Konferencja nauczycieii romanistów z Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego. Na konferencji byli obecni: p. Instruktor H. Niniewska, trzynaście osób z okręgu i dwanaście członkiń miejscowej Grupy Metodycznej. Tematem konferencji było kulturoznawstwo.

Konferencja rozpoczęła się od lekcji pokazowej, którą przeprowadziła p. Bielawska w kl. III-ej na temat czytanki z podręcznika Cieśiińskiej — Niniewskiej „A Lyon".

Drugim punktem programu był referat p, Pietrasz na temat: „Zagadnienia kulturoznawstwa w programie i w praktyce nauczania języka francuskiego w gimnazjum."

Założeniem referatu było udowodnienie: 1) że celem nauczania jęz. francuskiego jest poznanie kultury Francji; 2) że przez nauczanie kultury obcego narodu dążymy do uwydatnienia i do oceny dorobku kultury własnego kraju, przy czym prelegentka poruszyła cały szereg spraw o znaczeniu doraźnie praktycznym, a więc między innymi położyła nacisk na czynnik wychowawczy, omówiła lekturę czasopism francuskich, podkreśliła konieczność stosowania pomocy naukowych i zwróciła uwagę na sprawę godzenia wyników nauczania z zakresu kulturoznawstwa ze sprawą nauki samego języka.

Następnie przystąpiono do omówienia lekcji i referatu. W ożywionej i na odpowiednim poziomie stojącej dyskusji brał udział szereg osób między innymi p. Instruktorka Nieniewska.

Rezultatem rozmów było dojście do konkretnych uzgodnionych wniosków. 1) Ustalono, iż przeprowadzenie analogii między Francją i Polską powinno być celowe i naturalne, a nie może wzbudzać w polskich uczniach kompleksu niższości kulturalnej; 2) Elementy wychowawcze zawsze, a kulturoznawcze — poza znajomością treści czytanek — powinny stanowić dla uczniów przeżycie i dla tego należy dbać na lekcji o właściwą atmosferę moralną oraz stwarzać dla młodzieży środowisko francuskie, co dać mogą drobne przygodnie kompletowane pomoce naukowe (torebki firmowe, znaczki pocztowe i t. p.) oraz dramatyzacja. 3) Kulturoznawstwo nie jest w szkole celem samo w sobie, a tylko środkiem do nauki języka obcego.

Prócz tych trzech spraw zasadniczych omówiono szereg pomniejszych, jak to: 1) metody przeprowadzania lektury pism francuskich; 2) celowość pisania streszczeń na tablicy podczas lekcji i t. p.

Po zamknięciu dyskusji wysłuchano odczytu profesora Instytut Francais p. Paul Guinard: „Prądy malarstwa francuskiego w 2-ej połowie XIX wieku." z przezroczami, na odczycie byli również uczniowie ósmych klas ze wszystkich gimnazjów białostockich.

W godzinach popołudniowych odbyło się wyreżyserowane przez p. T. Szumską przedstawienie, inscenizujące szereg obrazów życia Francji: 1) La France a travers le pays (sceny regionalne). 2) La France a travers les epoques (sceny historyczne) zakończone apoteozą przyjaźni polsko-francuskiej.

Obecna na przedstawieniu młodzież wszystkich szkół w Białymstoku wyniosła z tej imprezy szereg konkretnych wartości, miała możność poza żywym słowem bezpośrednio przeżyć odtwarzanie zagadnienia.

Konferencje Ogniska Metodycznego języka polskiego w Białymstoku.

W dniu 12 i 13 marca odbyła się w Białymstoku konferencja polonistów, w której wzięło udział 50 nauczycieli jęz. polskiego, p, instruktor Szyszkowski i p. instruktorka Dańcewiczowa Podczas obrad obecny był p. wizytator Badzian.

Podstawowymi tematami konferencji były ćwiczenia piśmienne w nowym gimnazjum w świetle dotychczasowej praktyki i realizacja programu kl. IV.

W związku z pierwszym tematem wygłoszone zostały 4 referaty: 1. Sprawozdanie w kl. I.; 2. Opis w kl. II.; 3. Charakterystyka w kl. III.; 4. Odezwa, przemówienie, artykuł w kl. IV. W referatach i dyskusji ujawniły się trudności, jakie nastręcza opis w kl. II, artykuł i przemówienie w kl. IV, częściowo także sprawozdanie w kl. I. Trudności wynikają przede wszystkim z braku naukowego określenia tych form w teorii literatury, skąd rozbieżności w traktowaniu ich przez nauczycielstwo. Zaznacza się to szczególnie przy sprawozdaniach w kl. I, artykule i przemówieniu w kl. IV. Trudności przy opisie tłumaczą się ponadto brakiem zainteresowania dla tego rodzaju ćwiczeń wśród młodzieży która łatwiej kieruje uwagę na dynamikę życia niż na jego momenty statyczne. To też podkreślono konieczność zachowania umiaru w stosowaniu tych form. Wyznacznikiem dla nich musi być treść przeżyta przez młodzież, unikać trzeba teoretycznego traktowania rzeczy, podawania definicji, a kształcić w używaniu ich raczej praktycznie.

Każda z tych form musi zachować pewne zasadnicze cechy wyróżniające ją od innych: a więc w sprawozdaniu na pierwszy plan wysunie się informacja o przebiegu zdarzeń, w opisie — uwydatnienie cech przedmiotu i położenie nacisku na momenty statyczne, w artykule — rozumowanie i dowodzenie, ale jednocześnie w każdej z nich winno znaleźć się miejsce na uwzględnienie zarówno indywidualności ucznia, jak psychiki wieku młodzieńczego. I tak nprz. eliminowanie z pewnych typów pierwiastka subiektywnego, domaganie się od wszystkich uczniów kronikarskiego, rzeczowego ujęcia tematu, jak to niektórzy chcą uczynić przy sprawozdaniu, byleby niezgodne z postulatami współczesnej dydaktyki.

W drugiej części konferencji w związku z tematem „Realizacja programu w kl. IV" p. dr. Szyszkowski wygłosił referat p.n. „Powieść i nowela w kl. IV". Prelegent scharakteryzował trzy teorie we współczesnych badaniach literackich (psychologiczną, fenomenologiczną, lingwistyczną) i na tle tych teorii uwypuklił zasadnicze cechy powieści i noweli. Na poziomie klasy IV ograniczyć się można do podania następujących cech — charakterystycznych dla tych gatunków:

NOWELA:	POWIEŚĆ:
1. krótkość	1. długość
2. jednotorowość	2. wielotorowość
3. przewaga dynamiki	3. przewaga statyki
4. jednowierzchołkowość	4. wielowierzchołkowość
5. dobitność zakończenia	5. banalność zakończenia

P. instruktorka Dańcewiczowa wygłosiła referat p.n. „Nauka o języku w kl. IV na tle współczesnych kierunków w językoznawstwie" i przeprowadziła lekcję na temat „Różne odcienie w określaniu jakości przedmiotów".

W wyniku referatu i dyskusji można zanotować spostrzeżenia ogólne, że w realizacji tej części nauki o języku, która ma na celu powtórzenie i pogłębienie wiadomości na nowej podstawie znaczeniowo-funkcjonalnej, wystrzegać się trzeba nadmiaru materiału, traktowanego jako zasób obowiązujących wiadomości. Nie można dążyć do całkowitego zużytkowania zawartości podręczników do nauki o języku. Najważniejszą rzeczą jest umiejętny wybór i sformułowanie interesującego zagadnienia. które oświetli w należyty sposób wartości semantyczne wyrazów.

Program konferencji dopełnił komunikat bibliograficzno prasowy wygłoszony przez p. Pęcherskiego.

Ze szkolnictwa zawodowego.

Konferencja informacyjna dla rodziców.

W niedzielę, dnia 9 b. m. o godzinie 13-ej, przy szczelnie wypełnionej sali odbyła się w Brześciu n.B, w auli Państwowego Gimnazjum im. Romualda Traugutta Konferencja informacyjna dla Rodziców, urządzona przez Towarzystwo Oświaty Zawodowej w Brześciu n.B., której celem było zapoznanie słuchaczów z organizacją szkół zawodowych w Okręgu Szkolnym Brzeskim.

Zebranych powitał z ramienia Zarządu T. O. Z. p. Dyrektor Jan Zygmunt Kozłowski, po czym bardzo obszerne i ciekawe referaty wygłosili:

1. p. Naczelnik Władysław Dubaj — o organizacji liceów pedagogicznych;

2. p. Naczelnik Inż. Czesław Knichowiecki — o organizacji szkół zawodowych męskich, wyjaśniając na wstępie swego przemówienia istotę i cele wprowadzonej reformy szkolnictwa, oraz ilustrując bardzo ciekawie stan gospodarczy Polski ze szczególnym uwzględnieniem regionu poleskiego.

3. p. Wizytatorka Dr. Melania Brokmanowa — o organizacji szkół zawodowych żeńskich oraz szkół handlowych, przyczym prelegentka naszkicowała tło społeczno - gospodarcze województwa poleskiego, na którym zagadnienie organizacji szkół zawodowych żeńskich i handlowych zarysowuje się bardzo dobitnie.

Po każdym referacie wywiązywała się ożywiona dyskusja.

NOWE KSIĄŻKI I CZASOPISMA.

RECENZJE.

PRZEGLĄD LITERACKI

1. ZAGADNIENIA LITERACKIE.

1. Wolność literatury. J. E. Skiwski w art. „Zagadnienie wolności literatury" (Pion 179) rozważa kwestię stosunku literatury do tendencji społecznej, atakując tych, którzy widzą w tych pojęciach sprzeczność. Nie chodzi o literaturę w służbie tendencji społecznej, ale o to, by tematy społeczne pasjonowały autora i aby dawał on im wyraz artystyczny (np. Wyspiański), a nie uprawiał publicystyki w literackim dziele sztuki (jak czasem Żeromski). „Nie sam temat społeczny jest wrogiem literatury, ale dialektyczny i oderwany sposób jego ujęcia". Podstawą pracy artysty jest pewien ośrodek wzruszeniowy (wizja lub „fantom", według terminologji K.Troczyńskiego) i on to stanowi stałą dla niego podnietę, „obojętne zaś jest ze stanowiska sztuki, czy tym ośrodkiem będą stany psychologiczne jednostki, czy sprawy społeczne lub moralne". Dlatego nie można narzucać tematów społecznych czy politycznych artyście, jeżeli on się nimi nie przejął, jeżeli zaś się przejął — nie ma potrzeby ich narzucać. tego punktu widzenia nierealne wydają się wszelkie pomysły o „planowej literaturze", autonomiczność jej — cechą integralną.

Jeżeli jednak niemożliwe jest planowe kierowanie twórczością, nie wyklucza to możliwości regulowania oddziaływania książki, swobodnego jej rozchodzenia się. Skiwski nie wierzy zresztą w wywoływanie przez literaturę następstw praktycznych. Dlatego krytykuje stanowisko bezwzględnego moralisty, który nie powinien tolerować utworu opisującego zło bez jego potępienia. Pisarze, którzy — jak Flaubert, Stendhal, Dostojewski lub Nietzsche—stworzyli tego rodzaju dzieła, „stali się nie tylko chwałą narodów, do których należeli, ale też czynnikiem wzmocnienia ich poczucia narodowego i politycznego". Ograniczenie wolności literatury mogłoby też wzmóc atrakcyjność kultur obcych, z których zresztą bierze się i propaguje, jako widome znaki tej zagranicznej wolności, nie rzeczy wartościowe, ale reportaż, płytki rewizjonizm społeczny i ordynarną pornografię.

2. Czytelnik a twórca. W. Kubicki w art. „Widmo czytelnika" (Pion 172) domaga się bliższego związku między czytelnikiem a twórcą. Narzeka się powszechnie na brak rezonansu i uznania, zwłaszcza jeśli chodzi o poezję. Czy jednak wina to czytelników? Może poeci nie umieją do nich przemówić. Potrzebne byłyby naukowe, literacko-socjologiczne badania gustu czytelników, a w przeciwnym razie zawsze skazanym jest się na traf i przypuszczenia. Wdzięczne pole do badania upodobań czytelników mają też pisma choćby drogą ankiety czy korespondencji (autentycznej! bez retuszu redakcji). Literatura jednak nie zależy od czytelnika. To ona go tworzy „Jaki wieszcz — taki słuchacz. Nigdy na odwrót".

3. Dramat jako walka. W nr. 4 „Teatru" (grudzień 1936 i styczeń 1937) K Irzycki informuje o teoriach estetycznych, które wywodzą dramat z zapaśnictwa oraz chęci przyglądania się walkom i cierpieniom. W dramacie — walki to wysublimowane i słowne. Walorem dramatu jest, że ukazuje punkt kulminacyjny tej walki oraz rozstrzygnięcie, najczęściej etyczne.

4. Powieść biograficzna. J. Feldman w recenzji „Królowej Wiktorii" Stracheya (Wiad. Lit. 689) wypowiada ciekawe uwagi o powieści biograficznej, Uważa ją za „jeden z objawów spłytczenia i skomercjalizowania kultury powojennej". „Dzieła mistrzów sztuki dziejopisarskiej zostały wymiecione z biurka przeciętnego inteligenta przez romans biograficzny". Są wprawdzie i w tym zakresie dzieła wybitne np. Edward VII — Maurois, zwykle jednak „jeżeli pisarz zbyt mało ma wyobraźni, twórczej, aby zostać artystą, zbyt nikły zaś podkład wiadomości, aby poświęcić się pracy dziejopisarskiej, bierze się do romansu biograficznego".

5. O debiutach powieściowych K. Irzycki, omawiając najmłodszą produkcją powieściową (Pion, 176, art. Przekładaniec, kupacy kompozycja?), zauważa w niej nadmiar autobiografizmu a nawet zwycięstwo autentyzmu nad realizmem oraz eksperymenty formalne, które mają tamten minus ratować. Podobne do łamigłówki obrazkowej: tnie się jak obrazek na kawałki i układa je w innym porządku, czyli raczej nieporządku. W powieści najlepiej powikłać w tym celu stosunki czasowe: koniec albo środek zdarzenia dać na początek a skończyć początkiem i t.p. permutacje, a już znajdą się recenzenci, którzy z tego powodu wspomną o dziwach czasu, o Prouście, o Ingardenie, o husserliźmie, bo już taka jest najmodniejsza hucpa". Irzycki nie jest przeciwnikiem w ogóle permutacji czasowych, chodzi tylko o to, aby były one uzasadnione artystycznie (np. w powieści detektywistycznej) a nie celem samym w sobie. Z tego stanowiska ujemnie ocenia kompozycję powieści debiutantów; Otwinowskiego— Życie trwa 4 dni — i Buczkowskiego — Tragiczne pokolenie,

6. „Bilans „estetyzmu". W artykule pod tym tytułem(Marchołt, nr. 10) Stefan Kołaczkowski atakuje hołdowanie t. zw. czystej sztuce. określając to mianem „estetyzmu". Jest to zamaskowana postać hedonizmu, potrzeba odprężenia po okresie niewoli i wojny zrodziła hasło hedonizmu, a „podświadomie stosowane kryteria hedonistyczne podsunęły wykrętną lub doktrynersko naciąganą interpretację sztuki". Właśnie — „estetyzm", czyli absolutną niezależność sztuki od wszelkich innych wartości. Dlatego też przeżywanie przez artystów wielkich spraw i zagadnień przedstawiano jako wstecznictwo, przesądy z czasów sztuki tendencyjnej. Jakie dawało to rezultaty, widać na ujemnej ocenie naszego romantyzmu, choć nigdy sztuka polska nie osiągnęła większego artyzmu. Widać to także na przykładzie

przedwczesnego wyjałowiania się skamandrytów. Drugim niebezpieczeństwem, grożącym naszej sztuce i kulturze jest kult specjalizacji. W literaturze przybrało to formę samowystarczalności talentu bez względu na to, co wyrażał —hegemonii rzemiosła. Następstwem: pielęgnowanie pięknoduchostwa, gloryfikowanie „flakonów czystej poezji", potem odżegnywanie się od natchnienia i kult katechizmu literackiego, wreszcie w badaniach liferackich — formalizm, zwężanie zakresu badań do techniki literackiej. Wniósł „estetyzm" zamieszanie w poglądach teoretycznych, mianowicie mylnie interpretowano słowo: „estetyczny", jako nie dotyczący żadnych wartości, lecz tylko „czystego piękna". Tymczasem badacze przeżyć estetycznych stwierdzają, że „nie istnieją żadne specjalne uczucia estetyczne, że wszystkie mogą stać się nimi, gdy staną się integralną cząstką postawy estetycznej, a każde uczucie może być również przedmiotem przeżyć estetycznych", że nadto przy przeżyciu estetycznym wchodzą w grę pierwiastki zadowolenia intelektualnego, zmysłowego, moralnego, że wreszcie „estetycznie przeżywać można nie tylko przedmioty piękne, ale i takie, które nie są ani piękne, ani estetyczne". Szczególnie niebezpieczne takie niezdawanie sobie sprawy, ze znaczenia słów i nieinteresowanie się estetyką oraz filozofią sztuki—dla badacza literatury.

Z tego punktu widzenia ostro potępia Kołaczkowski „Wstęp do badań nad dziełem literackim" Kridla, zwłaszcza formalizm autora, ograniczenie się do badania tego, co jest w dziele literackim rzekomo najistotniejsze, t. j. elementów literackich (w gruncie rzeczy — techniki!) z pominięciem świata wartości, osobowości twórcy i jego poglądu na świat, jako niemożliwych do zbadania ściśle naukowego, Kołaczkowski widzi ukryte — acz nieświadome — sprężyny tej walki o „naukowość" badań literackich: jest to walka o racjonalistyczno - mechaniczną koncepcję życia". Celem: ośmieszyć przeżycie i bezpośredni „przeżyciowy" stosunek do sztuki, twórczą krytykę, powstającą z kontaktu pełnej osobowości z dziełem; wyeliminować z dzieła wszystko, co świadczy o jego roli społecznej i dziejowej. W rezultacie bilans „estetyzmu" wypada ujemny. Pragnie się dać ludziom mechaniczne sposoby ujmowania dzieł sztuki, jak gdyby mogło to zastąpić kulturę osobistą i wyrobienie umysłowe. Tymczasem jedynie „poprzez kulturę życia duchowego dojść można do odczuwania artystycznych form jego wyrazu — nie od wrotnie".

Podobne stanowisko zajął w ocenie książki Kridla W. Borowy w świetnym artykule „Szkoła krytyków" (Przegląd Współcz., 175). Pomijam uwagi dotyczące meritum sprawy, a zbliżające się do argumentacji Kołaczkowskiego i Adamczewskiego (por. Przegl. liter. w nr. 121 Dzien. Urz.). Warto jedak wspomnieć, że rozwiewa autor modne obecnie i widoczne nie tylko u Kridla złudzenie co do preponderencji „formalistów" rosyjskich w zakresie metodyki badań literackich, Wyszli oni z teorii Zachodu i na ogół nic nowego nie powiedzieli. Odróżnia ich od uczonych zachodnich zrezygnowanie z wartościowania, ograniczenie się do opisywania. Zauważa też B., że głos nieporozumień Kridlowskich ma źródło w nierozróżnianiu dwóch pojęć literatury: literatury-sztuki i literatury-części ogólnej kultury a także pojęć: krytyka i historyka literatury. W badaniach historyczno-literackich metoda jest rzeczą bardzo cenną. Dla krytyka natomiast najważniejszy jest smak, którego nie da mu żadna metoda, gdyż jak twierdził T. S. Eliot — „Stopień naszego smaku estetycznego zależy od doświadczeń życia i od rozwoju całej naszej osobowości". Takimi krytykami „bez metody" byli Chesterton (monografia o Dickensie), a u nas Mochnacki. Pewno, że w takiej krytyce skazani jesteśmy na ryzyko subiektywizmu, jednak robienie z badań literackich dyscypliny „ściśle naukowej", do „pewnych" wyników dochodzącej, też jest niemożliwe, jak w ogóle w dziedzinie humanistyki.

7. Proza jest mową wiązaną. Taki rewelacyjny pogląd wygłasza M. Promiński w numerze 10 „Marchołta". Uważa tradycyjny podział na prozę i poezję, a raczej kryteria tego podziału, za niesłuszne i usiłuje wyśledzić czynniki „wiążące" również prozę. Staje się ona „coraz bardziej wiązana z powodu usprawnienia składu i wysubtelnienia myśli symbolicznej". Istotniejsze, niż uwzględnienie cech fakturalnych— a więc, jak w dawnej poetyce: „melodyki" słowa — byłoby rozstrzyganie o podziale utworów literackich według typów umysłowości twórców oraz sposobów osiągania przeżycia estetycznego. Z jednej więc strony analiza, czyli pośredniość w osiąganiu tego przeżycia, z drugiej symbolizm, czyli bezpośredniość".

8. Nowe książki z zakresu teorii literatury. „Z zagadnień stylistyki" — Leo Spitzer, Karl Vossler, Viktor Vinogradow. Rozprawa wstępna Z. Łempickiego, Warszawa, Koło Polonistów Uniw. J. P., 1937, str. 160. „Zarys wersyfikacji polskiej". — K. W. Zawodzińskiego, cz. I. Wiadomości wstępne o wierszu, Wilno 1936, str. 106, Romana Ingardena: O poznawaniu dzieła literackiego, Lwów, Zakł. Nar. im. Ossol., str. VIII + 274.

9. Dwa pojedynki literackie: Brückner—Krzyżanowski i Dürr—Makowiecki Prof. J. Krzyżanowski w swoim studium o „Bylinach" staroruskich (Wilno 1934) podał w wątpliwość „oryginalność" poezji prymitywnej staroruskiej, przypuszczając, że słynna „Wyprawa Igora" nie jest autentycznym utworem, lecz „falsyfikatem literackim w. XVIII". Prof. Brückner wystąpił przeciw tej tezie w art. Porażka sceptyka" (Wiad. Lit. 698) i w recencji z „Bylin" w „Ruchu Liter." (nr. 4 r. 1936). Prof. Krzyżanowski w odpowiedzi, umieszczonej w tym samym numerze „Ruchu Lit. („Bohaterski kontratak prof. A. Brücknera) odrzuca argumenty Brücknera, obiecując m. in, udowodnienie, że „Słowo o pułku Igora" jest falsyfikatem. Przed taką „lekkomyślnością" przestrzega go znów Brückner (Ruch Liter. nr. 5 z r. 1936) protestuje „przeciw podobnemu kompromitowaniu nauki polskiej" obalaniem rzeczy dawno przesądzonej.

Inną „kompromitacją" nauki polskiej, choć wyraźnie tak nie nazwaną, jest, według J. Dürra, książka Makowieckiego o Wyspiańskim. — „Poeta-Malarz. Dürr w art. „Wyspiański w mroku nowych nieporozumień" (Ruch Lit., nr. 4 r. 1936) dziwi się, że Akademia Umiejętności przyznała nagrodę za nią, „zarówno bowiem teoretyczne podstawy tej książki, jak i osiągnięte wyniki budzą poważne zastrzeżenia".

Poza szeregiem szczegółów (odpartych lub przyjętych przez Makowieckiego w nr. 5 „Ruchu Lit.") główne zastrzeżenie, powtórzone za prof. Kridlem (Rocznik Liter. za r. 1935), powoduje sam pomysł zestawienia dzieł malarskich z poetyckimi, nie tylko pod względem tematu, ale i formy.

II. LITERATURA POLSKA.

1. Orzeszkowa której nie znamy. Ukazał się t. I. „Pism Elizy Orzeszkowej (redaktorzy Aureli Drogoszewski i Ludwik Brunon Świderski. Nakład Geb. i W. Warszawa) zawiera: Obrazek z lat głodowych. Początek powieści. Ostatnią miłość. Jak wynika z przedmowy, Orzeszkową, podobnie jak Prusa, „poprawiano". Dowiadujemy się, że nie tylko zmieniono „trunki" na „napoje", ale także „zrobić" na „uczynić", „parę" na „kilka" lub „dwa", „beskresne" na „bezbrzeżne", a nawet „słodycz" na „gorycz". Obecnie zbiorowe 30-tomowe wydanie ma te „poprawki" usunąć Przedmowa Jarosława Jwaszkiewicza uwydatnia m. in. wartość konstrukcji powieści Orzeszkowej (na przykładzie „Nad Niemnem") oraz bogactwo wiedzy i spostrzegawczości w dziedzinie charakterów ludzkich. Widoczna jest pogarda Orzeszkowej dla estetyzmu. Na pierwszy plan wysuwa się w niej pierwiastek ideowy, ale ta „idea-dusza" dzieła poetyckiego „już przez samą swoją wysoką wartość myślową szuka dla siebie ciała, które by jej odpowiadało". Do lepszego poznania Orzeszkowej przyczyni się też zapewne wydanie jej korespondencji: Eliza Orzeszkowa. Listy. Dwugłosy. J. I. Kraszewski — T. T. Jeż (Z, Miłkowski) — M. Bałucki — M. Konopnicka — St. Krzemiński — H. Skirmuntt — Wł. St. Reymont. Pod kierunkiem prof. J. Ujejskiego opracował L. B. Świderski, Warszawa, Tow., im. E. Orzeszkowej i „Biblioteka Polska", 1936, str. IX + 527 + 7 tabl.

2. Wyspiański a botanika. H. Szefer w art. „Dwa zielniki" (Marchołt, 10) omawia t. zw. Zielnik Wyspiańskiego z r. 1896. Jest to zbiór ołówkowych rysunków roślin, wykonany w naturze i podmalowany tu i ówdzie akwarelą. Zdumiewa (przyrodnika!) dokładność i prawda tak wielka, że „te cudowne rysunki mogłyby wejść do każdej książki naukowej o roślinach". Osobliwością, tego zbiorku, wyzyskiwanego przez autora do celów artystycznych (motywy dekoracyjne i kompozyjne), są opisy całych roślin i ich organów, przy czym stosuje Wyspiański w nazwach kwiatów i ich części własne nazwy np. pręciki — łebki pierwiosnek — fontanka żółta.

3. Żeromski — surowym cenzorem Żeromski, nawołujący w „Projekcie Akademii Lit. Pol." do „nieustannego poprawiania' stylu i piętnujący tych, którzy „oddają swe myśli w sposób niedbały, zachwaszczony obcymi zwrotami, a nieraz wyrażają się w piśmie po polsku, według składni niemieckiej lub rosyjskiej"—nie był tylko kaznodzieją dla innych. Jak troszczył się o własny styl, o poprawną składnię, unikanie zbieżności słów a nawet ujarzmienie rozlewności stylu —informuje W. Doda w art. „Cenzura poety" (Ruch Lit. Nr. 5 z 1936), zestawiając wcześniejsze wydania dzieł Żeromskiego z wydaniami opatrzonymi uwagą: „przejrzane i poprawione przez autora". Szkoła, że w wydaniu „Dumy o hetmanie" z r. 1929 nie uwzględniono edycji przejrzanej przez Żeromskiego.

4. Prawdziwa miłość Judyna. Artykuł Toporowskiego pod tym tytułem, omówiony w Przeglądzie Lit. nr. 114 Dz. Urz.) doczekał się repliki H. Schippera w Ruchu Lit." (nr. 5 Erotyka a społeczeństwo w Ludziach bezdomnych Żeromskiego). Autor ma zastrzeżenia co do metody Toporowskiego, twierdząc, że przy pomocy terminów psychoanalizy i gospodarowaniu podświadomością bohatera wszystko da się udowodnić Sądzi, że podstawą flirtu Judyma z Natalią było jedynie „podrażnienie erotyczne". Sam autor zbywa krótko ten flirt, uważając go za epizod, podczas gdy miłość do Joasi szczegółowo opisuje. Rozstanie z Joasią — być może zbyt nagłe i nie dość umotywowane — dowodzi, tylko, że Judym działał w chwili uświadomienia sobie swej misji społecznej i konieczności wypełnienia jej aż do końca, w czym Joasia — zdeklasowana reprezentantka innego świata, przywykłego do korzystania z blasków życia — mogłaby być dla niego przeszkodą i pokusą lepszego, łatwiejszego wyzyskania życia.

5) Literatura powojenna w oczach „brzozowszczyka". K Wyka w nr. 10 „Marchołta" (Porocznicowe rozważania) ocenia twórczość literacką polską okresu, który nastąpił po Młodej Polsce. Widzi w tym okresie „pustynię literacką" z bardzo nielicznymi oazami. Okres to „dużego obniżenia poziomu idei i problemów, odrócenia się nie tyle może od trudnych zagadnień, ile trudnych rozwiązań". A to, co było w nim nowe: radość i bujność życia, dynamizm w poezji, przybliżenie jej do spraw potocznych — dziś nuży. Nic dziwnego, że takiej „pustyni" obcy jest Brzozowski, który — jak z tego wynika — wyprzedził nie tylko swoją epokę, ale i tę, która po niej nastąpiła. Pewnymi zapowiedziami zmiay są: Piechal, Bąk Łobodowski. W rezultacie: wróćmy do Brzozowskiego, który jak twierdzi autor — „w chwili obecnej jest pisarzem prawie że nie czytywanym".

6. Rewizja ideałów średniowiecza. Prof. Krzyżanowski w art. „Najdawniejszy erotyk żakowski" (Wiad. Lit., 700) poddaje rewizji ustalone u nas poglądy na ideały średniowiecza. „Legendę o św. Aleksym", „ponury produkt klasztornej kultury syryjskiej" — uważa się za najbardziej typowy okaz średniowiecznej kultury literackiej. „Z tego właśnie tytułu legenda ta weszła nawet do programów szkolnych". Uwierzono I. Chrzanowskiemu, że jest ona „najlepszym wyrazem ideału średniowiecznego. którym było życie nie rodzinne, tylko samotne, ascetyczne, pełne dobrowolnych upokorzeń i utrapień. Tymczasem jeśli wziąć pod uwagę „Kwiaty św. Franciszka", można „raczej już słoneczny ascetyzm Poverella uznać za najwyższy ideał średniowieczny". Co więcej, Krzyżanowski przypomina średniowieczną poezję goliardową z jej radością istnienia, pełnym aprobowaniem rozkoszy miłości, wiosny, z jej afirmacją życia — co tak świetnie odtworzył Berent w „Żywych kamieniach". Prawda, że nasza średniowieczna literatura jest bardzo uboga, że trudno w tej chwili mówić o polskiej poezji goliardowej. Z tego jednak nie wynika, aby — uprzedzając przyszłe odkrycia — przyjmować jednostronnie ideał ascetyczny. „Nie uciekając się do łatwego przeciwsta-

wiania poezji ascetycznej i poezji goliardowej, stwierdzić się musi, że skoro i ta i tamta mają w średniowiecznej poezji łacińskiej swoich wybitnych przedstawicieli, to poezji tej nie podobna utożsamiać z dziełami tylko ascetycznymi i w tych właśnie doszukiwać najpełniejszego ideału epoki. Nie wdając się narazie w dociekania, gdzie należałoby ideału tego szukać, ograniczyć się trzeba do przyjęcia, że ideałów tych było kilka i że odbijała się w nich dualistyczna czy nawet pluralistyczna struktura kulturalna średniowiecza, u nas znana wyłącznie od swego aspektu pozornego, monistycznego".

7. Literatura mieszczańska w XVII. Pewnej rewizji musi ulec również nasz pogląd na literaturę Polski przedrozbiorowej. Nie jest ona — jak się to dość często myśli — jedynie wytworem kultury szlacheckiej. Mieli w niej udział również mieszczanie. Informują o tym wydawnictwa. K. Badeckiego: świeżo wydana — Polska liryka mieszczańska. Pieśni — tańce — padwany. Lwów, Tow. Nauk. 1936, str. XXXI + 489, omówiona przez W. Borowego w Wiad. Lit. (nr. 700), dawniejsze: Literatura mieszczańska w Polsce XVII w. i „Polska komedia rybałtowska" oraz zapowiedziana: „Polska epika mieszczańska".

8. Listy Przybyszewskiego. Ukazały się; Przybyszewskiego Stanisława — Listy. 1879 — 1927. Zebrał, życiorysem, wstępem i przypisami opatrzył dr. Stanisław Helsztyński. Tom I. 1879 — 1906, Warszawa 1937, str. XL + 376 + 37 tabl. Tom I zawiera 555 pozycyj, obejmujących okres życia Przybyszewskiego od czasów szkolnych do pobytu w Toruniu w l. 1901 — 1906. Jest to korespondencja ze stu przeszło przedstawicielami życia umysłowego w Polsce i za granicą. Wśród polskich adresatów m. in. znajdujemy: Boya-Żeleńskiego, Kasprowicza, Nowaczyńskiego, Pawlikowskich, Przesmyckiego, Reymonta i Sienkiewicza.

9. Najwybitniejsza książka w r. 1936. Jury nagrody „Wiadomości Liter" zgłosiło do nagrody, jako najwybniejsze książki 1936 r., następujące: Diogenes w kontuszu — Berenta, Adam Grywałd-Brezy, Rajska jabłoń t. I. — Gojawiczyńskiej, Krzyżowcy—Kossak, Krauzowie i inni — Naglerowej, Ludzie z wosku — Szelburg—Zarembiny, Dwadzieścia lat życia t. I. Uniłowskiego, Zaklęte rewiry — Vorcella, Na tropach Smętka — Wańkowicza, Pamiętniki chłopów (seria II), Powódź i śmierć—Czuchnowskiego, Trzy zimy—Miłosza, O konradzie Korzeniowskim — Ujejskiego, Obraz współczesnej literatury polskiej. Ekspresjonizm i neorealizm — Czachowskiego, Wstęp do badań nad dziełem literackim — Kridla, Jan Olbracht — Papeégo; Co odpowiadać dorosłym na drażliwe pytania — Krzywickiej. Nagrodę w wysokości 2000 zł. przyznano „Pamiętnikom chłopów". Nagrodę czytelników „Wiad. Lit." w drodze ogólnego głosowania uzyskała Zofia Kossak za Krzyżowców. Ta sama autorka została wysunięta do nagrody Nobla w plebistycie literackim „Czasu". Drugie miejsce uzyskał T. Zieliński, który znów sam — głosując w ankiecie „Prosto z mostu" na najciekawszą książkę 1936 r. — wybrał „Krzyżowców", gdyż ten „romans łączy szeroko i głęboko erudycję z darem mistrzowskiego opowiadania..., zbliża wyprawę wszechchrześcijańską do naszych dziejów ojczystych".

10. Nowe książki. Oprócz wspomnianych wyżej książek na uwagę zasługują: Heleny Boguszewskiej Jerzego Kornackiego — Polonez. I Nous Parisiens, Warszawa, Nasza Księgarnia 1936; Władysława Kowalskiego — W Grzmiącej, Warszawa, Fruchtman — 1936; Hanny Malewskiej — Żelazna Korona, Lwów 1937, Książnica-Atlas. Walory artystyczne tej ostatniej powieści podkreśla A. Czyżewski w Gazecie Polskiej z 19 marca r. b. i domaga się przełożenia jej na obce języki, „książka ta może bowiem reprezentować współczesną prozę polską w Europie, jest tematycznie i formalnie utworem europejskim". Wydawnictwa dotyczące historii literatury: T. Grabowski Historia literatury polskiej od początków do dni dzisiejszych tom II. 1800 — 1930, Poznań 1936; Klara Turey — Bolesław Prus a romantyzm, Lwów, 1937; Baley Stefan — Osobowość twórcza Stefana Żeromskiego (Studium z zakresu psychologii twórczości), Warszawa 1936, Nasza Księgarnia.

11. Nagrody literackie w r. 1936. Do wymienionych w poprzednim Przeglądzie Liter. laureatów dodać należy: Józefa Łobodowskiego — nagroda Pol. Akad. Lit. za tom „Demonom nocy" — poezje (str. 88 — Hoesick, Warszawa 1936); Edwarda Porębowicza — nagroda Lwowa za całość działalności; Edwarda Boye'go — nagroda Pol. Klubu Liter. — za całość działalności przekładowej, w szczególności za przekład „Don Kichota". T. Pęcherski

c. d. n.

UPAŃSTWOWIENIE MŁODZIEŻY HITLEROWSKIEJ W NIEMCZECH.

W styczniowym numerze miesięcznika „Die Erziehung" (Dr H. Wenke: Reichsgezesetz über die Hitlerjugend — str. 174—176) znajdujemy ciekawy przyczynek o obecnym położeniu młodzieży hitlerowskiej w Niemczech. — Gdy w październiku 1931 r. stworzono w Niemczech specjalny urząd do spraw młodzieżowych (Reichsjugendührer), organizacje młodzieży hitlerowskiej liczyły tylko 15.000 członków. Liczba ta wzrosła w 1932 r. do 250.000. Po reorganizacji w 1933 r. młodzież hitlerowska grupuje w swoich szeregach już 2000,000 członków, których podwaja w roku następnym. Tak świetnie rozwijająca się organizacja młodzieżowa, licząca obecnie ponad 6,000 000 członków, stała się organizacją państwową jako potężne narzędzie wychowania młodzieży niemieckiej.

W grudniu 1936 r. wydał rząd niemiecki ustawę o młodzieży hitlerowskiej, mającą zasadnicze znaczenie dla rozwoju przyszłego wychowania niemieckiego wogóle. Ustawa powyższa stwierdza na początku, że przyszłość narodu niemieckiego zależy od młodzieży, dlatego też cała młodzież niemiecka musi być przygotowana do spełnienia swoich zadań. Dalej idą cztery bardzo treściwe artykuły, które podaję w dosłownym brzmieniu: § 1. Cała młodzież niemiecka na terenie Rzeszy należy do młodzieży hitlerowskiej. § 2. Cała młodzież niemiecka w organizacjach młodzieży hitlerowskiej przygotowuje się, obok domu i szkoły, fizyczne, duchowo i moralnie w duchu socjalizmu narodowego do służby dla narodu i Rzeszy. — § 3. Obowiązek wy-

chowania całej młodzieży niemieckiej zrzeszonej w organizacjach młodzieży hitlerowskiej powierza „Reichsjugendführer-owi", jako kierownikowi młodzieży Rzeszy z siedzibą w Berlinie, zależnemu osobiście i bezpośrednio od Wodza i kanclerza. — § 4. Potrzebne rozporządzenia oraz przepisy ogólne wyda Wódz i kanclerz Rzeszy.

Ustawa, jak widzimy, rozszerza na całą młodzież niemiecką obowiązek należenia do młodzieży hitlerowskiej' której praca wychowawcza została przez państwo uznana i postawiona na równi z pracą wychowawczą domu i szkoły. Ustawa ogranicza się do podania tylko ogólnych wytycznych, ale nie mówi nic o samej organizacji, która już istnieje i posiada gotowy aparat organizacyjny i wypróbowane metody pracy, a teraz została usankcjonowana przez państwo i otrzymała swego wodza podlegającego bezpośrednio Hitlerowi, W związku z tą ustawą Reichsjugendführer wydał odezwę, zapewniając, że dawne zasady wychowania młodzieży hitlerowskiej, które uczyniły ją wielką, będą nadal utrzymane. Młodzież musi być kierowaną — głosi odezwa — przez samą młodzież. Również zasada dobrowolnego należenia do młodzieży hitlerowskiej, pozostanie na razie w mocy, choć w zmienionej sytuacji przyjmie inne formy. Dobrowolność jest jedynie roczną próbą dla zbadania spoistości narodu, który w myśl wskazań Wodza ma się kierować nie zewnętrznymi prawami państwowymi, lecz wewnętrznym prawem społeczeństwa. W obrębie samej organizacji młodzieży hitlerowskiej zostaną wprowadzone pewne szczeble — służby, które każdy młodzieniec przy wiernym spełnianiu obowiązku i przydatności fizycznej będzie mógł swobodnie przejść, aby w późniejszym życiu dojść do najwyższych stanowisk w państwie, chociażby, jak to mówił Hitler w ostatniej swojej mowie, pochodził z samego dna proletariatu.

ZEITSCHRIFT FÜR PÄDAGOGISCHE PSYCHOLOGIE UND JUGENDKUNDE, Miesięcznik. Verlag von Quelle und Meyer in Leipzig. Rok XXXVIII.

Nr. 1—2 (styczeń-luty) 1937 r.

Co roku szkoła otrzymuje nową społeczność pierwszoroczniaków. Każdy z nich stanowi inny typ dziecka, posiada własną, odrębną indywidualność, Już po krótkim przebywaniu z tą gromadą dzieci zauważymy pewne typy zasadnicze, które Dr Dambach K. stara się ustalić w pierwszej cześci swego artykułu p. t. — Typologische Beobachtungen an Schulneulingen. Rozróżnia on 9 typów pierwszoroczniaków, podając równocześnie ich charakterystykę: 1) dziecko niespokojne i nieopanowane — typ klasowego zawadiaki, na lekcjach mało uważny, bardzo ruchliwy na przerwach, gdzie wyładowywuje całą swoją energię, 2) dziecko niezrównoważone-chorobliwe, typ samotnika unikającego towarzystwa, o małej zdolności uwagi, 3) dziecko niezgrabne ł niezaradne-spokojne i szybko poddaje się porządkowi klasowemu, 4) dziecko gorliwe o pozytywnym stosunku do pracy i kandydat na czynnego członka społeczeństwa klasowego, 5) dziecko udzielające się — ciągły gaduła, wykazuje szersze zainteresowania, 6) dziecko świadome celu — typ przywódcy, samodzielny, zawsze pewny siebie, 7) dziecko ciche—daje się łatwo prowadzić, współczujące z innymi, 8) dziecko klasowy błazenek — nieszkodliwe choć hałaśliwe, 9) dziecko marzyciel — typ rzadki, o bujnej fantazji, interesuje się żywo przyrodą, — Cztery pierwsze typy zalicza autor do kreschmerowskich schizotymików, pięć pozostałych do cyklotymików z tym zastrzeżeniem, że dziecko udzielające się jest więcej schizotymikiem a dziecko marzyciel — cyklotymiklem.

Prof. O. Kroh — Pädagogische Psychologie im Dienste völkischer Erziehung. Psychologia pedagogiczna, zadaniem której w powszechnym rozumieniu jest tłumaczenie i wyjaśnienie psychologicznych założeń wychowawczych i kształcących czynności człowieka względem pokolenia dorastającego, nie obejmuje wszystkich zjawisk z dziedziny wychowania i kształcenia. Prof. Kroh twierdzi, że psychologii pedagogicznej nie można wcale utożsamiać z psychologią dziecka klasy szkolnej czy grupy młodzieży, ani też nie da się jej zakresu działania ograniczyć do psychologicznego tylko oświetlania zamierzonych naszych aktów wychowawczych. Pojęcie psychologii pedagogicznej musi być znacznie rozszerzone i obejmować również wszystkie te możliwości psychicznego oddziaływania, jakie tkwią w całym dorobku kultury narodowej.

Tak rozszerzona psychologia pedagogiczna pojęta jako „Menschenkunde" ma wytłumaczyć niemiecką narodową rzeczywistość wychowawczą i wskazać jej środki wiodące do określonego celu — do jedności i spoistości narodowej, za co jest odpowiedzialny każdy członek narodu. Przyszłość niemiecka w|g autora zależy od psychologii pedagogicznej, opartej o narodową naukę o człowieku nastawioną mocno na wychowanie, przy równoczesnym wykorzystaniu wszystkich wychowawczych i kształcących wartości kultury narodu niemieckiego.

Rytm — tempo jest naczelnym hasłem naszej epoki znajdującej oddźwięk w różnych dziedzinach życia współczesnego. Dr P. L. Krieger—Rasse, Rhythmus und Schreibinnervation bei Jugendlichen und Erwachsenen — podjął się zbadania związku, jaki zachodzi między typem fizycznym osobnika a jego pismem, na charakter i rytm którego wpływa niewątpliwie rasa. Badacz zebrał przy pomocy licznych uczonych całego świata obfity materiał, który umożliwił mu wyciągnięcie kilku wniosków. Na podstawie pisma blisko 50 osób, ich przynależności rasowej i typowi fizycznemu stwierdza, że charakter i rytm pisma zależy od rasy, środowiska i szkoły, gdyż każda rasa i typ konstytucjonalny, jak to widać z załączonych próbek pisma, ma właściwy sobie styl, charakter i tempo pisma,

Dr Fh, Künkele — Psychische Hemmungen bei Erwachsenen im schriftlichen und mündlichen Ausdruck, Uchybienia językowe, piśmienne i inne błędy tego rodzaju mają podłoże psśchiczne, jak niepewność, nieśmiałość itd. Autor urządzi kurs dla urzędników z takimi błędami i udało mu się je usunąć w zupełności.

Konrad Szostak (Pińsk)

NADESŁANE.

„METODYKA BIOLOGII" dodatek do czasopisma „PRZYRODA I TECHNIKA", poświęcony nauczaniu botaniki i zoologii.

Redakcja „Przyrody i Techniki" wystąpiła z bardzo pożyteczną inicjatywą, otwierając swe łamy dla prac ognisk metodycznych biologii. Wybrane spośród najdojrzalszych i najlepszych prace te przyczynią się niewątpliwie do ułatwienia zadań nauczycieii biologii na terminie nowego gimnazjum,

Dwa pierwsze numery zawierają następujące artykuły. J. Radomski pisze o realizacji programu w klasie I i II. Jest to sprawozdanie z 5-u konferencji grup metodycznych poświęconych programowi biologii. Tematem są ssaki, czytelnictwo oraz anatomia i fizjologia roślin.

Korelacja geografii z przyrodą w pierwszych dwu klasach gimnazjalnych jest tematem artykułu J. Janowskiego,

O hodowli szkolnej i domowej, jej rozkładzie w ciągu roku, organizacji pisze b. ciekawie inż. Gawrońska—Podgórska. „Praca w ogrodzie szkolnym" pióra J. Minki daje szczegółowe wskazówki na temat doboru i zużytkowania w nauczaniu materiału roślin w szkolnym ogrodzie botanicznym.

Dział laboratoryjny przynosi ciekawe uwagi praktyczne nad zorganizowaniem mikroskopowania i o mikroprojekcji.

Dział lektur zawiera praktyczne vademecum dla kl. IV w lekturze szkolnej i domowej „Przyrody i Techniki" dla piętnastu jej roczników.

Z powyższej lektury wyciągnie korzyści nie tylko nauczyciel szkoły średniej, ale też nauczycielstwo szkół powszechnych zaczerpnie bardzo wartościowe wskazówki szczególnie z działu hodowlanego, uprawy ogrodu i lektur.

„PRZYRODA I TECHNIKA" czasopismo poświęcone popularyzacji nauk przyrodniczych i technicznych. Redaguje Anna d'Abancourt-Koczwarowa. Nakład Książnica — Atlas Lwów — Warszawa Pren. roczna 10 zł.

Kolchida, kraina znana z legend świata greckiego o Argonautach jest dla przyrodnika ciekawym zakątkiem gdzie w sprzyjającym klimacie bujnie rozwija się życie roślin podzwrotnikowych, O tym pięknym a mało znanym skrawku ziemi, schowanym między szczytami Kaukazu a brzegiem morza Czarnego, czytamy artykuł w ostatnim numerze „Przyrody i Techniki" pióra Dr. A. Kozłowskiej.

Przedmiotem ciekawego artykułu Dr. K Karczewskiego jest Zasada nieokreśloności. która w badanich nad ostateczną przyczyną zjawisk świata atomowego gra ważną dziś rolę

Hormony istnieją nie tylko w świecie zwierzęcym — zawarte są także w roślinach i regulują w nich procesy życiowe. Zjawiska wzrostu roślin reguluje auksyna oraz ostatnio odkryta biotyna, działałąca w rozcieńczeniach dochodzących nawet do 1:400.000.000.000! O substancji tej pisze bardzo zajmująco T. Baranowski w artykule „O nowych hormonach wzrostu u roślin".

Lanital wełna z mleka, jest dziś przedmiotem zainteresowania nietylko przemysłowców ale i hodowców bydła. Sztuczne włókno jest dziś zagadnieniem bardzo aktualnym. Zapoznajemy się z nim w artykule Inż. J. Szmida.

O najnowszych prądach w dziedzinie konstrukcji samolotów pisze I. Kahl z ostatniego salonu lotniczego w Paryżu.

Omawiany numer „Przyrody i Techniki" zawiera poza tym ogromnie bogaty materiał informacyjny w postaci licznych notatek ze wszystkich działów nauk przyrodniczych i technicznych. Coraz staranniejsza i estetyczniejsza szata zewnętrzna daje pociągające ramy ciekawej i pouczającej treści.

Jan Parandowski: WOJNA TROJAŃSKA. Opowiadania dla młodzieży według Iliady Homera. Wydanie drugie. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów, 1937. Str. 79. Cena zł. 1.70.

Nowe wydanie znanej popularyzacji wybitnego naszego stylisty i znawcy kultury klasycznej wyróżnia się niezwykle gustowną szatą wydawniczą, Wielki, wyraźny druk, dwustronna barwna okładka Siemiątkowskiego, a zwłaszcza liczne piękne ilustracje Jana Flaxmana nadają tej książce charakter luksusowy, czyniąc z niej miły nabytek dla każdego miłośnika Iliady.

Kazimierz Konarski: PRZYGODY JEDNEJ KSIĄŻKI. Państwowe wydawnictwo Książek Szkolnych Lwów, 1937. Cena: zł. 2.50.

Zajmujące dzieje znanej książki Konopnickiej o Krasnoludkach, która po wielokrotnych a przypadkowych zmianach małych właścicieli, znalazła schronienie w bibliotece publicznej, opowiada autor w sposób żywy i sugestywny, wzruszając młodocianych czytelników i budząc w nich miłość i poszanowanie dla książki

Dużo ożywienia wnoszą ilustracje Wł, Czarneckiego.

SŁOWNICZEK ORTOGRAFICZNY dla wyższych klas szkoły powszechnej według uchwał Komitetu Ortograficznego Polskiej Akademii Umiejętności. Wydanie trzecie. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów, 1936. Str. 144. Cena: zł. 0.60.

Nowe wydanie słownika ortograficznego dla szkół powszechnych ukazuje się bardzo na czasie. Przejrzysty układ książeczki jak również niezwykle niska jej cena przyczynią się niewątpliwie do ugruntowania zasad nowej pisowni wśród licznej rzeszy młodzieży szkół powszechnych.

Zofia Kossak. PUSZKARZ ORBANO. Powieść historyczna. Państwowe Wydawn. Książek Szkolnych. Lwów 1937. Str 206. Cena: zł. 3.60 w oprawie 5.20. Nowa powieść autorki „Krzyżowców" roztacza przed młodymi czytelnikami przejmujący obraz agonii imperium bizantyjskiego, upadającego nietyle dzięki brutalnej przemocy najeźdźców tureckich, ile dzięki degeneracji i spodleniu własnego społeczeństwa,

Powieść odznaczająca się właściwym autorce kunsztem porywającej narracji oraz gruntowną znajomośnią epoki opisywanej, wydana została niezwykle pieczołowicie i ozdobiona pięknymi ilustracjami Siemiątkowskiego.

Antoni Gawiński: PEREGRYNACJE ANDRZEJA WILCZKA. Powieść. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów 1937. Str. 196. Cena zł. 3.80, w oprawie 5.20.

Nieskomplikowana intryga tej powieści zadzierzgnięta została jedynie w tym celu, aby ułatwić autorowi oprowadzenie młodych czytelników po Polsce i Włoszech epoki Odrodzenia.

Pomysł uważać należy za bardzo szczęśliwy zwłaszcza ze względu na luksusową szatę wydawniczą, jaką tej książce Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych nadało, ozdabiając ją m. in. 16 planszami zawierającymi świetne reprodukcje dzieł mistrzów Renesansu na osobnych wkładkach.

Adam Schmuck: Z PIŃSKA DO AUGUSTOWA KAJAKIEM. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów 1937. Str. 87. Cena zł. 1.75.

Gdy zarojà się znów kajakami wody wszystkich jezior i rzek, tysiące ich popłynie tym szlakiem. I tak będzie co rok, tylko że coraz to więcej i więcej kajaków wypływać będzie na tę wodną wstęgę, tak piękną i tak bliską, a daleką jednocześnie, nieznaną i egzotyczną Trzeba dopiero przeczytać ten ciekawy reportaż, napisany jakżeż żywo i barwnie, z jaką werwą młodzieńczą i humorem, aby odkryć cuda, o które na naszej ziemi tak łatwo. Trzeba tylko wpatrzeć się w te 20 ślicznych zdjęć fotograficznych, zamieszczonych w tej książeczce, aby natychmiast się zdecydować na wybór szlaku najbliższego „spływu". Młodzieży naszej przybyła dobra książka.

Odpowiedzi Redakcji.

Pan Z. G. prosi o poinformowanie, jakie czasopisma oświatowe zamieszczają na swoich łamach odgłosy prac z terenu.

Z istniejących czasopism oświatowych, które chętnie wykorzystują materiały nadsyłane z terenu, należy wymienić następujące:

1. „Praca Oświatowa", Warszawa, ul. Reja 9
2. „Oświata pozaszkolna", Poznań, ul. Targowa 23.
3. „Przewodnik Pracy Społecznej", Warszawa, ul. Smulikowskiego 1.
4. „Oświata Polska", Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7. m. 4.
5. „Bibliotekarz", Warszawa, ul. Koszykowa 26

Nadto w Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. B. drukuje się w części nieurzędowej nadsyłane opracowania z terenu.

Celem ułatwienia pracownikowi oświatemu z terenu skontaktowania się z czasopismami oświatowymi o zasięgu ogólnopolskim, zawiązał się przy Oddziale O. P. Kuratorium O. S. B. specjalny Komitet Redakcyjny, który współpracuje z odnośnymi redakcjami, przesyłając im materiały od siebie jak również i od pracowników z terenu.

Wszelkie więc materiały z zakresu oświaty pozaszkolnej, jak: artykuły, doświadczenia i wnioski z podejmowanych prac oświatowych oraz notatki o charakterze sprawozdawczo-kronikarskim, można kierować za pośrednictwem Oddziału Oświaty pozaszkolnej K. O. S. B. przez właściwy Inspektorat Szkolny.

Pan K. S. zapytuje, jak zorganizować kombinowany zespół muzyczny na kapelę ludową i gdzie należy szukać repertuaru.

Zespoły smyczkowe dadzą się całkiem łatwo przeorganizować na t. zw kapele ludowe. Trudniej jest z orkiestrami dętymi. Ponieważ w zespole Pana używany jest tylko jeden instrument z t. zw. blachy, to też sprawa reorganizacji jest ułatwiona. Zespół należałoby powiększyć o wiolonczelę albo kontrabas. Nabycie nawet obu instrumentów i włączenie ich do orkiestry bynajmniej nie utrudni instrumentacji.

Najprostszy skład kapeli ludowej ogranicza się do następujących instrumentów: klarnet, skrzypce I i II (przy czym drugie odgrywają już rolę pokładu akordowego o charakterze sekundu) i wiolonczela lub kontrabas (dawniej używano tylko basu). Nadmienić tu należy, że partie klarnetu i pierwszych skrzypiec są identyczne. Zespół taki, przy równoczesnym powiększeniu ilości skrzypiec, można powiększyć o altówkę oraz III i IV skrzypce. W tym ostatnim wypadku akordy i całość brzmią pełniej. Jeżeli idzie o repertuar, to specjalne wydawnictwa na kapele ludowe w opisanym składzie spotyka się rzadko. Najczęściej dyrygenci sami instrumentują. Gdy instrumentacja sprawia trudności, można sięgnąć po wzorce i melodie podstawowe do roczników „Teatru ludowego", poza tym należałoby się zwrócić do składów nut, jak: Fr. Grąbczewski, Warszawa, Krakowskie Przedmieście 1, lub Skład nut „Kresy", Cieszyn, Stary Targ 6. W ostatnim numerze „Wieczorów świetlicowych" zamieszczona jest „Polka podlaska" na powiększony skład kapeli ludowej. —

K O M U N I K A T Y.

Liceum Krzemienieckie.—Państwowe Pedagogium w Krzemieńcu.

Państwowe Pedagogium w Krzemieńcu jest uczelnią koedukacyjną o dwuletnim studium naukowym ma za zadanie kształcić kandydatów (tki) na nauczycieli (lki) szkół powszechnych. Warunkiem niezbędnym przyjęcia na słuchacza Pedagogium jest posiadanie świadectwa dojrzałości (z 8 kl. Gimnazjum łub — w przyszłości — z Liceum Ogólnokształcącego).

Pełny kurs nauk na Pedagogium obejmuje przedmioty pedagogiczne, przedmioty artystyczno-techniczne, wychowanie fizyczne, przedmioty pomocnicze oraz grupę przedmiotów ogólnokształcących — bądź to humanistyczną (j. polski i historia), bądź to przyrodniczą (geografia, biologia, fizyka) zależnie od wyboru ze strony kandydata.

Uprawnienia Absolwentów Pedagogium. Po ukończeniu pełnego studium naukowego i pomyślnym złożeniu egzaminu dyplomowego otrzymuje się dyplom na nauczyciela szkół powszechnych. Absolwentom Pedagogium w służbie nauczycielskiej przysługuje prawo do uposażenia wyższego o jedną grupę. t. j. służbę zaczynają nie od XI grupy płacy, lecz od X-ej, po czym po trzech latach pracy i złożeniu egzaminu praktycznego, (obowiązującego wszystkich początkujących nauczycieli niezależnie od posiadanego wykształcenia) przechodzą do grupy IX-ej. Dalszy awans normują przepisy prawne.

Opłaty. Słuchacz Pedagogium jest obowiązany opłacić Taksę Administracyjną, która wynosi 80 zł. rocznie, oraz wnieść na Fundusz Wycieczkowy zł. 70 rocznie. Taksę Administracyjną wpłaca się w 2-ch ratach, za każde półrocze z góry, na Fundusz Wycieczkowy w 5-ciu ratach dwumiesięcznych.

Internat. Liceum Krzemienieckie utrzymuje w Krzemieńcu internaty dla młodzieży szkolnej. Opłata w internatach wynosi 460 zł. za okres 10-miesięczny. Opłatę można wnosić ratami miesięcznymi, przy czym należy się zobowiązać do przestrzegania regulaminu Internatu

Stypendia. Słuchacze Pedagogium. którzy są niezamożni, lecz wyróżniają się walorami umysłu i charakteru, oraz pilnością w nauce, mogą otrzymać stypendium w wysokości od 20 do 40 zł. miesięcznie z obowiązkiem zamieszkania w Internacie.

Warunki przyjęcia. Należy przesłać podanie na 1 kurs do Dyrekcji Państwowego Pedagogium Liceum Krzemienieckiego, załączając następujące dokumenty w oryginałach lub uwierzytelnionych odpisach:

1) świadectwo urodzenia, 2) świadectwo dojrzałości, 3) wyczerpujący własnoręcznie napisany życiorys, 4) fotografia współczesna w 2-ch odbitkach z własnoręcznym podpisem, 5) oświadczenie co do wyboru grupy przedmiotów ogólnokształcących na Pedagogium 6) świadectwo moralności, jeżeli od daty złożenia egzaminu dojrzałości upłynęło więcej niż 6 miesięcy, 7) dowód stwierdzający stosunek do służby wojskowej (u mężczyzn), 8) świadectwo o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego, wystawione przez lekarza powiatowego, wyjątkowo — przez lekarza szkolnego lub innego

Terminarz. Termin składania podań o przyjęcie na rok szkolny 1937|38 wzznacza się do dnia 20 sierpnia 1937 r

Badania wstępne. W wypadku przychylnego załatwienia podania kandydaci otrzymują powiadomienia o terminie badań wstępnych, które odbywają się zwykle w pierwszych dniach września Badania wstępne dotyczą:

1) stanu zdrowia i przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego, 2) usprawnienia fizycznego, 3) umuzykalnienia, 4) uzdolnienia do rysunków, 5) poprawności wymowy, 6) poprawności językowej w piśmie, 7) ogólne badanie zamiłowań zawodowych i naukowych.

Badania wstępne mają na celu wyeliminowanie tych kandydatów, którzy mogą mieć szczególne trudności w pracyna Pedagogium, a później w zawodzie nauczycielskim.

Informacje. Wszelkich dodatkowych informacyj udziela Dyrekcja Pedagogium. Na odpowiedź piśmienną załączyć znaczek pocztowy.

Wycieczki do Gdyni.

Gdyński Związek Propagandy Turystycznej organizuje, wzorem roku ubiegłego, ryczałtowe pobyty dla wycieczek szkolnych w Gdyni i na Wybrzeżu.

Jednodniowy ryczałtowy pobyt w Gdyni wynosi od osoby zł. 4.30. W tym mieści się: całodzienne utrzymanie (śniadanie, obiad i kolacja), kwatera z pościelą zwiedzenie miasta oraz portu specjalną motorówką z przewodnikiem.

Dwudniowy pobyt wynosi od zł. 9.70., w czym mieści się wyżywienie i kwatera przez 2 dni, zwiedzenie miasta z przewodnikiem i portu specjalną motorówką oraz przejazd statkiem „Żeglugi Polskiej“ do Helu lub do Jastarni tam i z powrotem.

Wycieczki szkolne mające zamiar przybyć do Gdyni w czasie do dnia 25 czerwca b.r. winny najmniej na 14 dni przed przyjazdem zgłosić termin przybycia do Gdyni, Gdyńskiemu Związkowi Propagandy Turystycznej (Gdynia, ul. Waszyngtona, gmach Żeglugi Polskiej) który bezinteresownie załatwi wszelkie formalności związane z pobytem na terenie Gdyni i Wybrzeża.

Zarząd Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Ostrołęce

niniejszym ogłasza

KONKURS

na następujące stanowiska w Szkole Rzemieślniczo-Przemysłowej (Mechanicznej) w Ostrołęce:

1) Dyrektora.

Wynagrodzenie wg. gr. VII uposaż. wraz z 10% dodatkiem i dodatkiem służbowym, razem w sumie zł. 618.50 miesięcznie.

Kandydaci na to stanowisko winni dołączyć do podania następujące dokumenty: 1) metrykę urodzenia, 2) dowód obywatelstwa polskiego, 3) dyplom inżyniera-mechanika, 4) zaświadczenie z poprzedniej pracy, stwierdzające praktykę zawodową, 5) własnoręcznie napisany życiorys.

2) Nauczyciela przedmiotów zawodowych.

Wynagrodzenie wg. VIII gr. uposaż, wraz z 10% dodatkiem, razem zł. 286 miesięcznie.

3) Nauczyciela przedmiotów ogólno-kształcących.

Wynagrodzenie wg. IX gr. uposaż. wraz z 10% dodatkiem razem zł. 231 miesięcznie.

4) Dwuch instruktorów warsztatowych działu ślusarskiego.

Wynagrodzenie wg. IX gr. uposaż. wraz z 10% dodatkiem razem zł. 231 miesięcznie.

Kandydaci na powyższe stanowiska winni dołączyć do podań takie dokumenty, jakie są wymagane do objęcia stanowisk państwowych oraz dokumenty, odpowiadające przepisom rozp. Prez. R. P. z dn. 21.X.1932 r. o kwalifikacjach do nauczania w szkołach zawodowych (D.U.R.P. Nr. 91, poz. 774).

Powyższe stanowiska do objęcia od dnia 1 września 1937 r.

Podania wraz z dokumentami należy kierować do Zarządu Koła P. M. S. w Ostrołęce do dnia 1 lipca 1937 r.

Zarząd:

„SŁONKO"

Tygodnik z kolorowymi obrazkami dla dzieci
pod redakcją JANINY PORAZIŃSKIEJ

„SŁONKO" pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27 lutego b. r. za Nr. II Pr-9521/34 zostało zaaprobowane do użytku szkolnego dla dzieci do lat 10-ciu.

Wysokość prenumeraty 80 groszy miesięcznie, dla szkół przy zbiorowej prenumeracie, najmniej 3-ch egzemplarzy, po 60 groszy.

ADRES: Warszawa, plac Józefa Piłsudskiego 1.—Nr. przekazu rozrachunkowego 86.

Centralna Biblioteka Pedagogiczna

przy Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego

w Brześciu nad Bugiem, ulica Sadowa Nr. 14.

ZAWIADAMIA,

że od dnia 30 czerwca do dnia 1 września b. r.

BĘDZIE ZAMKNIĘTA.

Pp. Czytelnicy proszeni są o wcześniejszy (do 20.VI) zwrot książek i zgłoszenie zapotrzebowań na wakacje.

Adres Redakcji i Administracji: Brześć n/B. Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego 5 zł. Cena pojedynczego numeru 50 groszy.

Redakcja rękopisów nie zwraca

Ogłoszenia na okładce: cała strona 160 zł. $^1/_2$ strony 80 zł. $^1/_4$ strony 40 złotych.

Ogłoszeń w tekście nie umieszczamy. Konto P. K. O. Nr. 30.527.

Odbito w Polskiej Kresowej Drukarni w Brześciu n/B. z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

Wzór szafki na większy komplet (B) narzędzi do zajęć praktycznych, opracowany przez Szkołę Rzemieślniczo-Przemysłową w Pabianicach.

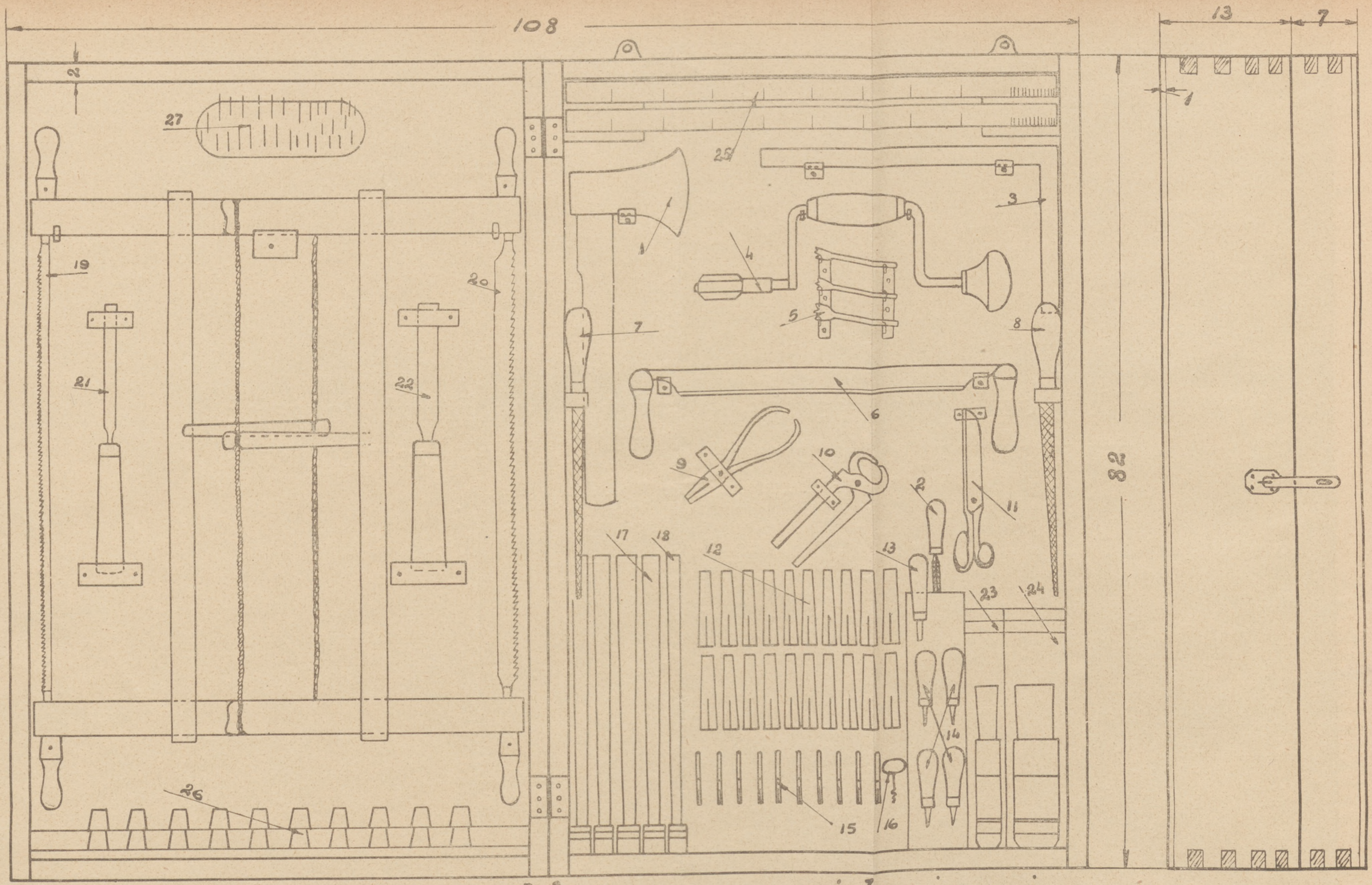

Wyszczególnienie.

1	1	Toporek	6	1	Osnik	11	1	Nożyce 9"	16	1	Świder ϕ5	21	1	Dłuto	13 "	26	20	Naparstek
2	1	Pilnik Δ 6"	7	1	Pilnik ϕ 10"	12	20	Noże	17	4	Młotek 250 gr.	22	1	"	25 "	27	40	Igła
3	4	Węgielnica	8	1	Tarnik ϕ 10"	13	1	Śrubokręt	18	1	" 150 "	23	1	Strug	35 "	28		
4	1	Kręcio	9	1	Płaskoszczypy	14	4	Kołce	19	1	Piła 10 "	24	1	"	45 "			
5	3	Świder 10, 15, 25	10	1	Obcęgi	15	10	Nożyce 6"	20	1	" 25 "	25	20	Linie	50 cm			

Wzór szafeczki na mniejszy komplet (A) narzędzi do zajęć praktycznych, nagrodzony na konkursie „Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego".

JERZY LEWANDOWSKI.

SZAFECZKA NA NARZĘDZIA.

W „Dzienniku Urzędowym K. O. S. B." Nr. 8 za miesiąc październik 1936 r. został umieszczony plan zaopatrywania publ. szkół powsz. Okręgu w narzędzia do zajęć praktycznych. Podano tam wykaz, w którym wymieniono dokładnie, jakie narzędzia i ile otrzyma każda szkoła. Narzędzia te zostaną rozdane bez szafeczki i szkoły muszą się o nią postarać we własnym zakresie.

Podany obok rysunek roboczy szafeczki ma na celu ułatwienie P. P. Kierownikom szkół zaopatrzenia się w taką szafeczkę najtańszym sposobem. Niniejszy projekt odpowiada jednak tylko kompletowi A narzędzi, o których była mowa w wyżej zacytowanym „Dzienniku Urzędowym".

Jeżeli mamy zamiar umieścić w szafce inny komplet narzędzi, należy to przewidzieć przed przystąpieniem do pracy i poczynić na rysunku odpowiednie zmiany. Ponieważ komplet tych narzędzi przeznaczony jest dla klas niższych, gdzie zajęcia praktyczne odbywają się coraz to w innej sali, szafeczka ta, przez zastosowanie specjalnego nosidełka, daje się bardzo łatwo przenosić z klasy do klasy. Rozmieszczenie narzędzi jest tak pomyślane, aby jak najbardziej ułatwiało wyjmowanie i wkładanie ich, oraz kontrolę wzrokową. W tym celu głębokość szafki jest minimalna, a poszczególne grupy narzędzi dają się wyjmować w całości wraz ze swą podstawką, tworząc szereg oddzielnych nosidełek, np. „A", — cała podstawka z naparstkami da się łatwo wysunąć z pomiędzy listewek i obnosić po klasie. Igły rozmieszczono w dwu poduszeczkach wykonanych z niepotrzebnych odcinków różnych szmatek. Jako najlżejsze, umieszczono również w górnej części szafki (B). Podobnie nosidełko „C" z nożyczkami, jak również i „D" z nożami. Pozwala to na sprawne rozdzielanie i zbieranie narzędzi przez kilku chłopców naraz, a nadto na przenoszenie poszczególnych kompletów narzędzi do innej klasy bez szafeczki. Półka „E" nie jest wyjmowana ze względu na szczupłą ilość narzędzi. Umieszczono tam młotki w specjalnym nacięciu prostokątnym oraz kolce. Na samym dole, przy ścianie, ułożono linie, zaznaczając na zapleczu szafki ich ogólny poziom przez poprowadzenie linii „F" dla kontroli. Aby nie wypadały, odgrodzono je dwiema deseczkami w|g rysunku. Następnie ułożono węgielnice, oddzielając je znów deseczką i wreszcie obcęgi odgrodzono także deseczką, jak wskazuje rysunek.

Przegródki te należy przymocować klejem i wkrętkami. Na drzwiczkach umieszczono piłkę, zawieszając ją na 2 hakach, oraz karteczkę ze spisem narzędzi. Materiałem konstrukcyjnym jest drzewo sosnowe w postaci desek 20 m/m i dykta 3 i 5 m/m. Konstrukcja samej szafki jest bardzo prosta. Obie ścianki boczne łączymy z górną i dolną ścianką na tak zw. zasów; następnie przytwierdzamy zaplecze wkrętkami lub wprost przybijamy dyktę gwoździkami. Przedtem wykonamy wałek „G", na końcach którego formujemy odpowiednie czopy, a w ściankach pionowych gniazda, przygotujemy i przytwierdzamy dwa wieszaki z blachy żelaznej, umieszczając je między zapleczem a górną ścianką szafki. Drzwiczki zrobimy z listew sosnowych, łącząc je na zwidłowanie i przyklejając lub nabijając obustronnie dyktę 3 m|m. Nosidełka poszczególnych grup narzędzi robimy z dykty 5 i 10 m|m. Sposób ich wykonania i wymiary podano obok rysunku roboczego; są to fragmenty „A^1", „C_1", „D^1" i E^1. Na bocznych ściankach szafki nabijamy listewki $10 \times 10 \times X$, celem podtrzymywania poszczególnych nosidełek. Przed przystąpiem do łączenia części szafki, trzeba zdecydować, jaki nadamy jej kolor: 1) czy wnętrze damy jasne, a zewnątrz zaciągniemy bejcą (brąz), 2) czy nadamy kolor jasny. W obu wypadkach przed klejeniem i łączeniem — wewnętrzne części trzeba dokładnie wyczyścić (szmergiel Nr. $1^1/_2$—2), a następnie zapokostować i zaciągnąć politurą i dopiero składać w całość konstrukcyjną. Po sklejeniu należy wyczyścić całość i jeżeli chcemy nadać zewnętrznej stronie szafki kolor, zaciągnąć ją bejcą, a po przeschnięciu pokostujemy i politurujemy, lub wprost zaciągamy pokostem, potem politurą. Na dole drzwiczek w punkcie „H" przytwierdzamy nakrętką listewkę, rodzaj nóżki, którą podpieramy drzwi w czasie otwarcia szafki dla nadania jej równowagi. Zameczek wpuszczamy w grubość drzwiczek, przebijamy otwów na kluczyk i robimy odpowiednie wgłębienie w ścianie przylegającej do zamku. Całkowity koszt materiału nie przekroczy 5 zł.

Materiał—2 deski sosnowe $1240 \times 140 \times 20$; 1 pręt sosnowy $440 \times 30 \times 30$; listwy na ramę do drzwi, listewki $10 \times 10 \times X$ i kawałki deseczek gr. 10 m|m. na przegródki w dziale „F."; dykta — $^1/_2$ ark. 3 m/m, $^1/_2$ ark. 5 m/m. kawałki blachy żelaznej na wieszadełka; zawiaski do drzwi; zameczek, klej stolarski 0,25 kg.; 1 ark. szklaku; pokost, politura, wkrętki, gwoździe.

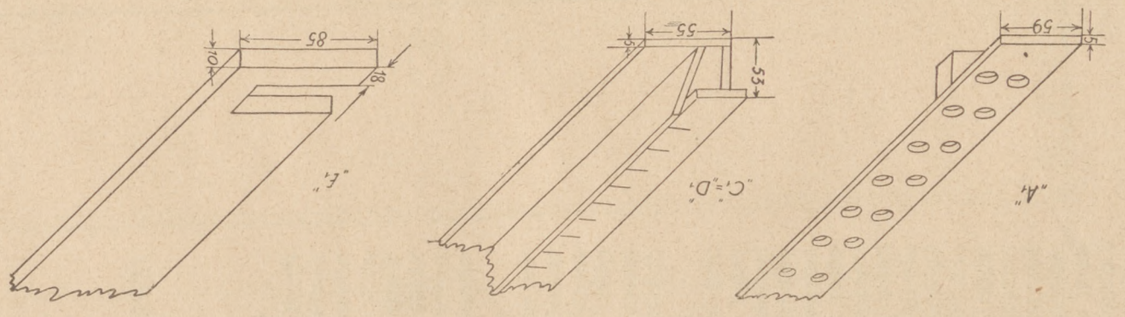
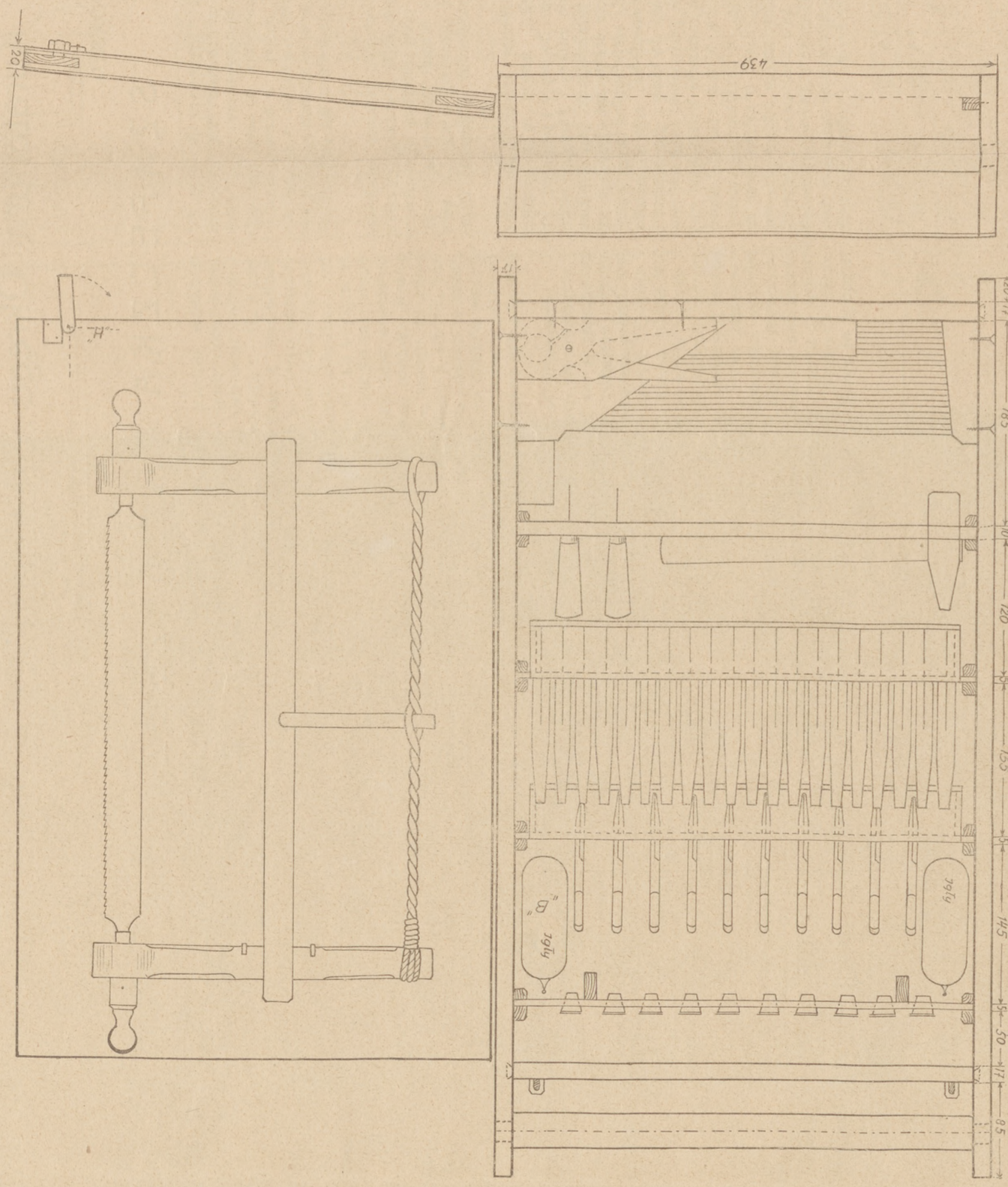
A.C.D. - dujëta 5 m/m
E. - dujëta 10 m/m lub 5 m/m ;
ale klejona na grubości.